

REGLUGERÐ FRAMKVÆMDASTJÓRNARINNAR (EB) nr. 2086/2004**2008/EES/22/40**

frá 19. nóvember 2004

um breytingu á reglugerð (EB) nr. 1725/2003 um innleiðingu tiltekinna, alþjóðlegra reikningsskilastaðla í samræmi við reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 1606/2002 að því er varðar að bæta við IAS-staðli 39 (*)

FRAMKVÆMDASTJÓRN EVRÓPUBANDALAGANNA HEFUR,

með hliðsjón af stofnsáttmála Evrópubandalagsins,

með hliðsjón af reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 1606/2002 frá 19. júlí 2002 um innleiðingu alþjóðlegra reikningsskilastaðla ⁽¹⁾, einkum 1. mgr. 3. gr.,

og að teknu tilliti til eftirfarandi:

- 1) Með reglugerð framkvæmdastjórnarinnar (EB) nr. 1725/2003 (2) voru samþykktir tilteknir alþjóðlegir staðlar og túlkanir sem voru fyrir hendi 1. september 2002.
- 2) Þann 17. desember 2003 gaf Alþjóðareikningsskilaráðið (IASB) út endurskoðaðan alþjóðlegan reikningsskilastaðal IAS-staðal 39, fjármálagerningar: færsla og mat, sem hluta af framtaksverkefni IASB til að bæta 15 staðla með nægum fyrirvara til að fyrirtæki, sem beita IAS-stöðlum í fyrsta sinn árið 2005, gætu notað þá. Markmiðið með endurskoðuninni var að auka enn frekar gæði og samræmi meginmáls þeirra IAS-staðla sem fyrir voru.
- 3) Þann 31. mars 2004 gaf Alþjóðareikningsskilaráðið út breytingu á IAS-staðli 39, fjármálagerningar: færsla og mat, um áhættuvarnarreikningsskil á gangvirði gegn vaxtaáhættu í safnvörn. Almenn markmið breytingarinnar er að einfalda innleiðingu IAS-staðals 39 með því að leyfa áhættuvarnarreikningsskil á gangvirði gegn vaxtaáhættu í safnvörn.

4) Samkvæmt reglugerð (EB) nr. 1606/2002 er það markmið framkvæmdastjórnarinnar að fyrir hendi séu traustar undirstöður fyrir alþjóðlega reikningsskilastaðla frá og með 1. janúar 2005. Umræður standa enn yfir um tiltekin, þýðingarmikil ákvæði í IAS-staðli 39 milli Alþjóðareikningsskilaráðsins, Seðlabanka Evrópu, aðila varfærnisefirlits og bankakerfisins. Þessi ákvæði tengjast möguleikanum á að hafa fjáreignir og fjárskuldir á gangvirði og áhættuvarnarreikningsskilum. Hvert þessara ákvæða varðar svið sem eru algerlega sjálfstæð og skýrt afmörkuð og aðgreind frá öðrum hlutum staðalsins. Til að halda dagsetninguna 1. janúar 2005 er nauðsynlegt að innleiða IAS-staðal 39 að undanskildum þessum ákvæðum.

5) Með IAS-staðli 39 er gefinn kostur á að hafa allar fjáreignir og fjárskuldir á gangvirði án nokkurra takmarkana. Alþjóðareikningsskilaráðið hefur þó nýlega birt birtingardrög (ráðgefandi drög) þar sem gerð er tillaga um breytingu á IAS-staðli 39 til að takmarka valkostinn að nota gangvirði sem felst í staðlinum. Breytingartillagan er beint svar við áhyggjum sem Seðlabanki Evrópu, aðilar varfærnisefirlits í Basel-nefndinni sem og verðbréfaeftirlitsstofnanir aðildarríkjanna lýstu yfir þess efnis að valkosturinn að nota gangvirði gæti verið misnotaður, einkum þegar um er að ræða eigin skuldbindingar fyrirtækis. Framkvæmdastjórnin telur þessi mál vera þýðingarmikil og að frekari rannsókn sé nauðsynleg. Alþjóðareikningsskilaráðið hefur fengið margar athugasemdir um þessa breytingartillögu og þess er vænst að það taki lokaákvörðun um þetta mál í árslok 2004. Með reglugerðinni er heimilt að beita valkostinum að nota gangvirði að því er varðar fjáreignir. Þegar um er að ræða fjáreignir, sem ekki eru höfð viðskipti með á virkum mörkuðum með auðseljanlegar eignir, skulu fyrirtæki þó gæta þess að beita valkostinum að nota gangvirði að því er varðar fjáreignir með þeim hætti að það leiði til áreiðanlegs mats.

6) Ekki skal beita valkostinum að nota alltaf gangvirði fyrir en Alþjóðareikningsskilaráðið hefur komið sér niður á lausn á þessu máli og framkvæmdastjórnin getur viðurkennt að fengist hafi viðeigandi lausn á því. Þar sem valkosturinn að nota alltaf gangvirði er aðeins valkostur eru ákvæði sem tengjast þessum valkosti skýrt afmörkuð og aðgreinanleg frá öðrum hlutum staðalsins.

(*) Þessi EB-gerð birtist í Stjtið. ESB L 363, 9.12.2004, bls. 1. Hennar var getið í ákvörðun sameiginlegu EES-nefndarinnar nr. 71/2005 frá 29. apríl 2005 um breytingu á XXII. viðauka (Félagaréttur) við EES-samninginn, sjá *EES-viðbætur við Stjórnartíðindi Evrópusambandsins* nr. 46, 15.9.2005, bls. 38.

(¹) Stjtið. EB L 243, 11.9.2002, bls. 1.

(²) Stjtið. EB L 261, 13.10.2003, bls. 1. Reglugerðinni var breytt með reglugerð (EB) nr. 707/2004 (Stjtið. EB L 111, 17.4.2004, bls. 3)

- 7) Að því er varðar áhættuvarnarreikningsskil er til umræðu hvort tekið sé nægilegt tillit í IAS-staðli 39 til þeirrar aðferðar sem margir bankar í Evrópu nota við stýringu eigna og skulda, einkum í umhverfi þar sem um er að ræða fasta vexti. Ágreiningurinn snýst um takmörkun áhættuvarnarreikningsskila, hvort sem er í sjóðstreymisvörnum eða gangvirðisvörnum, og strangar kröfur um árangur af þessum áhættuvörnum.
- 8) Margir bankar í Evrópu halda því fram að samkvæmt IAS-staðli 39 sé þeim ekki heimilt að beita áhættuvarnarreikningsskilum að því er varðar kjölfestuinllán á eignasafnsgrunni og þeir neyddust til að gera óhóflega miklar og kostnaðarsamar breytingar bæði á eigna- og skuldastýringu og reikningsskilakerfum sínum. Þar sem safnvörn er frábrugðin áhættuvörnum fyrir eina eign eða eina skuld, vegna innri víxlverkana og meðalgildislagmálsins, er því einnig haldið fram að ef leyfð er reikningsskilameðferð með safnvörn (e. portfolio hedge accounting) vegna eignasafns kjölfestuinllána á grundvelli gangvirðismats samrýmist það reglunni í IAS-staðli 39 um að gangvirði fjárskulda með uppgreiðslurétti geti ekki verið lægri en útstandandi fjárhæð sem skal greiða við kröfu.
- 9) Alþjóðareikningsskilaráðið hefur viðurkennt að sú spurning skipti miklu máli hvort og hvernig sé unnt að haga reikningsskilalegri meðferð eignasafnsáhættuvarnar þannig að hún endurspegli betur sérkenni banka, sem starfa í umhverfi þar sem eru fastir vextir. Ráðið hefur látið hafa forgang að stofna vinnuhóp sem er að rannsaka tillögur evrópskra banka um að teknar verði upp í IAS-staðli 39 nýjar aðferðir í áhættuvarnarreikningsskilum (áhættuvörn vegna vaxtaálags) sem endurspeglar skýrar aðferðina sem þessir bankar nota við eigna- og skuldastýringu.
- 10) Af þeim sökum skal ekki samþykkja ákvæðin í IAS-staðli 39, sem eru í beinum tengslum við reikningsskilalega meðferð eignasafnsáhættuvarna, til skyldunotkunar að svo komnu máli vegna þess að þau geta ekki talist endanleg og þeim kann að verða breytt í náinni framtíð. Viðkomandi ákvæði, sem eru undanskilin frá skyldubeitingu, eru skýrt afmörkuð og aðgreinanleg frá öðrum hlutum staðalsins. Þau varða þau ákvæði sem endurspeglar ekki eignasafnsaðferðina og hindra því beitingu áhættuvarnarreikningsskila á eignasafni kjölfestuinllána og þau ákvæði sem leggja fyrirframgreiðsluáhættu að jöfnu við vaxtaáhættu og hindra af þeim sökum framhald áhættustýringaraðferða sem eftirlitsaðilar bankanna viðurkenna sem viðunandi. Fyrirtæki eiga þó kost á að beita þessum ákvæðum og geta því beitt öllum ákvæðum um áhættuvarnarreikningsskil í IAS-staðli 39.
- 11) Það, að til sé í lögum Bandalagsins reikningsskilastaðall um meðferð fjármálagerninga, er grundvallarþáttur í því safni grunnstaðla sem fyrirtæki eiga að beita á árinu 2005. Þess vegna er markmiðið að skapa þær aðstæður eins fljótt og unnt er, og ef mögulegt er eigi síðar en í lok árs 2005, að framkvæmdastjórnin geti samþykkt breyttan IAS-staðal 39. Af þeim sökum mun framkvæmdastjórnin endurskoða notkunarsvið IAS-staðals 39 þegar Alþjóðareikningsskilaráðið hefur breytt ákvæðum að því er varðar valkostinn að nota gangvirði og áhættuvarnarreikningsskil, í síðasta lagi 31. desember 2005. Alþjóðareikningsskilaráðið, Seðlabanki Evrópu og eftirlitsaðilar bankanna eru að vinna að lausn sem felur í sér valkost að nota alltaf gangvirði. Af þeim sökum mun framkvæmdastjórnin fylgjast grannt með framvindu verksins og mun endurskoða notkunarsvið staðalsins reglulega. Eins er samþykkt viðeigandi ákvæða um áhættuvarnarreikningsskil í náinni framtíð ná tengd framgangi vinnuhópsins sem Alþjóðareikningsskilaráðið setti upp.
- 12) Fyrirtæki, sem gera reikningsskil sín í fyrsta sinn í samræmi við alþjóðlega reikningsskilastaðla (IFRS) og beita IAS-staðli 39 í þeirri útgáfu sem er í viðauka við þessa reglugerð, skulu teljast „beita staðlinum í fyrsta skipti“ í merkingu IFRS-staðals 1 eins og hann var samþykktur með reglugerð (EB) nr. 707/2004 og þessari reglugerð. Tilgangur IFRS-staðals 1 er að kostnaður við breytinguna yfir í fulla beitingu IAS-/IFRS-staðlanna skuli ekki veða þyngra en ávinningurinn fyrir notendur reikningsskila. Þessi rök eiga áfram við þegar um er að ræða breytingu í átt til fullrar beitingar á samþykktum IAS-stöðlum. Af þeim sökum skal líta á vísanir í IAS- og IFRS-staðla í IFRS-staðli 1, sem var samþykktur með reglugerð (EB) nr. 707/2004, sem vísanir í IAS- og IFRS-staðla sem voru samþykktir á grundvelli reglugerðar (EB) nr. 1606/2002.
- 13) Innleiðing IAS-staðals 39 felur þar af leiðandi í sér breytingar á IAS-staðli 12, 18, 19, 30, 36 og 37 og 27. Tulkun fastanefndarinnar, sem voru samþykktar með reglugerð (EB) nr. 1725/2003, til að tryggja samræmi milli reikningsskilastaðlanna sem um ræðir.
- 14) Framkvæmdastjórnin hefur því ákveðið að IAS-staðall 39, eins og hann er settur fram í viðauka við þessa reglugerð, uppfylli skilyrði um innleiðingu sem sett er fram í 3. gr. reglugerðar (EB) nr. 1606/2002.
- 15) Reglugerð (EB) nr. 1725/2003 skal því breytt til samræmis við það.
- 16) Ráðstafanirnar, sem kveðið er á um í þessari reglugerð, eru í samræmi við álit stýrningefndarinnar um reikningsskil,

SAMÞYKKT REGLUGERÐ ÞESSA:

1. gr.

1. Alþjóðlegum reikningsskilastaðli, IAS-staðli 39, *ffjármálagerningar: færsla og mat*, að undanskildum tilteknum ákvæðum hans um notkun valkostsins að nota gangvirði og tilteknum ákvæðum hans að því er varðar áhættuvarnarreikningsskil, er bætt við í viðaukanum í reglugerð (EB) nr. 1725/2003.

Textinn, sem bætist við, eins og um getur í fyrstu undirgrein, er settur fram í viðaukanum við þessa reglugerð.

2. Fyrirtæki skulu talin „beita staðlinum í fyrsta skipti“ í samræmi við 1. lið. Líta skal á vísanir í IFRS-staðli 1 í IAS- og IFRS-staðla eins og vísanir í IAS- og IFRS-staðla eins og framkvæmdastjórnin samþykkti þá á grundvelli reglugerðar (EB) nr. 1606/2002.

3. IAS-staðli 12, 18, 19, 30, 36 og 37 og SIC-túlkun 27 sem og IFRS-staðli 1 er breytt í samræmi við viðbæti B í IAS-staðli 39 eins og hann er settur fram í viðaukanum við reglugerð þessa.

2. gr.

Reglugerð þessi öðlast gildi á tuttugasta degi eftir að hún birtist í *Stjórnartíðindum Evrópusambandsins*.

Hún gildir frá 1. janúar 2005.

Gjört í Brussel 19. nóvember 2004.

Fyrir hönd framkvæmdastjórnarinnar,

Frederik BOLKESTEIN

framkvæmdastjóri.

VIÐAUKI

ALÞJÓÐLEGIR REIKNINGSSKILASTAÐLAR

IAS	Heiti
IAS 39	<i>Fjármálagerningar: færsla og mat, að undanteknum ákvæðum um valkostinn að nota gangvirði og tilteknum ákvæðum varðandi áhættuvarnarreikningsskil</i>

ALÞJÓÐLEGUR REIKNINGSSKILASTADALL, IAS-STADALL 39

IAS 39

Fjármálagerningar: færsla og mat

EFNISYFIRLIT	Liðir
Markmið	1
Gildissvið	2–7
Skilgreiningar	8–9
Innbyggðar afleiður	10–13
Færsla og afskráning	14–42
Upphafleg færsla	14
Fjáreign afskráð	15–23
Yfirfærslur sem uppfylla skilyrði um afskráningu	24–28
Yfirfærslur sem uppfylla ekki skilyrði um afskráningu	29
Áframhaldandi aðild að yfirfærðum eignum	30–35
Allar yfirfærslur	36–37
Reglubundin kaup eða sala fjáreignar	38
Fjárskuld afskráð	39–42
Mat	43–70
Upphaflegt mat fjáreigna og fjárskulda	43–44
Síðara mat fjáreigna	45–46
Síðara mat fjárskulda	47
Til athugunar vegna gangvirðismats	48–49
Endurflokkun	50–54
Ágóði og tap	55–57
Virðisrymnun og óinnheimtanleiki fjáreigna	58–62
Fjáreignir bókfærðar á afskrifuðu kostnaðarverði	63–65
Fjáreignir bókfærðar á kostnaðarverði	66
Fjáreignir til sölu	67–70
Áhættuvörn	71–102
Áhættuvarnargerningar	72–77
Gerningar sem teljast áhættuvarnargerningar	72–73
Tilgreining áhættuvarnargerninga	74–77
Áhættuvarðir liðir	78–84
Liðir sem teljast varðir fyrir áhættu	78–80

IAS 39

	Paragraphs
Fjárhagsliðir tilgreindir sem áhættuvarðir liðir	81
Ófjárhagslegir liðir tilgreindir sem áhættuvarðir liðir	82
Flokkar liða tilgreindir sem áhættuvarðir liðir	83–84
Áhættuvarnarreikningsskil	85–101
Gangvirðisvarnir	89–94
Sjóðstreymisvarnir	95–101
Áhættuvarnir hreinnar fjárfestingar	102
Bráðabirgðaákvæði og gildistökudagur	103–108
Afturköllun annarra yfirlýsinga	109–110

Þessi endurskoðaði staðall kemur í stað IAS-staðals 39 (endurskoðaður 2000), *fjármálagerningar: færsla og mat*, og gildir um árleg reikningsskil sem taka til tímabila sem hefjast 1. janúar 2005 eða síðar. Heimilt er að hann sé tekinn upp fyrir.

MARKMIÐ

1. Markmiðið með þessum staðli er að setja meginreglur um færslu og mat fjáreigna, fjárskulda og nokkurra samninga um kaup eða sölu ófjárhagslegra liða. Kröfur um framsetningu og birtingu upplýsinga um fjármálagerninga eru settar fram í IAS-staðli 32, *fjármálagerningar: upplýsingar og framsetning*.

GILDISSVIÐ

2. Allar einingar skulu beita þessum staðli á allar gerðir fjármálagerninga nema um sé að ræða:
 - a) hlutdeild í dótturfélögum, hlutdeildarfélögum og samrekstri sem er færð samkvæmt IAS-staðli 27, *samstæðureikningsskil og aðgreind reikningsskil*, IAS-staðli 28, *fjárfestingar í hlutdeildarfélögum*, og IAS-staðli 31, *hlutdeild í samrekstri*. Einingar skulu þó beita þessum staðli á hlutdeild í dótturfélagi, hlutdeildarfélagi eða samrekstri sem, samkvæmt IAS-staðli 27, IAS-staðli 28 eða IAS-staðli 31, er færð samkvæmt þessum staðli. Einingar skulu einnig beita þessum staðli á afleiður hlutdeildar í dótturfélagi, hlutdeildarfélagi eða samrekstri nema afleiðan samræmist skilgreiningunni á eiginfjárgerningi einingarinnar í IAS-staðli 32,
 - b) réttindi og skyldur samkvæmt leigusamningum sem IAS-staðall 17, *leigusamningar*, gildir um. Þó:
 - i) skal útistandandi leiga, sem leigusali hefur fært, falla undir ákvæði um afskráningu og virðisryrnun í þessum staðli (sjá 15.–37., 58., 59. og 63.–65. lið og liði AG36–AG52 og AG84–AG93 í viðbæti A),
 - ii) skulu fjármögnunarleiguskuldir, sem leigusali hefur fært, falla undir ákvæði þessa staðals um afskráningu (sjá 39.–42. lið og liði AG57–AG63 í viðbæti A),

og

 - iii) skulu afleiður, sem eru innbyggðar í leigusamninginn, falla undir ákvæði þessa staðals um innbyggðar afleiður (sjá 10.–13. lið og liði AG27–AG33 í viðbæti A),
- c) réttindi og skyldur vinnuveitenda samkvæmt lífeyrissjóðum sem IAS-staðall 19, *starfskjör*, gildir um,

- d) réttindi og skyldur sem verða til vegna váttryggingarsamninga. Einingar skulu þó beita þessum staðli á fjármálagerning sem er í formi váttryggingarsamnings (eða endurtryggingarsamnings), eins og lýst er í 6. lið IAS-staðals 32, en felur aðallega í sér yfirfærslu fjárhagslegrar áhættu sem lýst er í 52. lið þessa staðals. Auk þess falla afleiður, sem eru innbyggðar í váttryggingarsamninga, undir ákvæði þessa staðals um innbyggðar afleiður (sjá 10.–13. lið og liði AG27–AG33 í viðbæti A,
- e) fjármálagerninga sem eining gefur út og falla að skilgreiningu á eiginfjárgerningi í IAS-staðli 32 (að meðtöldum valréttum og kaupheimildum). Handhafi slíkra eiginfjárgerninga skal þó beita þessum staðli á slíka gerninga nema þeir falli að undantekningunni í a-lið hér að ofan,
- f) samninga með fjárhagslegri tryggingu (e. financial guarantee contracts) (þ.m.t. víxlar og aðrir vanskilaáhættusamningar) sem kveða á um að ákveðnar greiðslur skuli inntar af hendi til að endurgreiða handhafa vegna taps sem hann verður fyrir vegna þess að ákveðinn skuldari innir ekki af hendi greiðslu þegar hún fellur í gjalddaga samkvæmt upphaflegum eða breyttum skilmálum skuldagerings (sjá 3. lið). Útgefandi slíks samnings með fjárhagslegri tryggingu skal upphaflega færa hann á gangvirði og síðar meta hann við þeirri fjárhæð sem er hærrí i) fjárhæðinni sem var færð samkvæmt IAS-staðli 37, reiknaðar skuldbindingar, óvissar skuldir og óvissar eignir, eða ii) fjárhæðinni sem var færð upphaflega að frádregnum uppsöfnuðum afskriftum sem færðar eru í samræmi við IAS-staðal 18, reglulegar tekjur. Fjárhagslegar tryggingar falla undir ákvæði þessa staðals um afskráningu (sjá 39.–42. lið og liði AG57–AG63 í viðbæti A,
- g) samninga vegna óviss endurgjalds við sameiningu fyrirtækja (sjá 65.–67. lið í IAS-staðli 22, sameining fyrirtækja). Þessi undantekning gildir aðeins um yfirtökuaðila,
- h) samninga, þar sem krafist er greiðslu sem byggð er á loftslags- eða jarðfræðibreytum eða öðrum eðlisfræðilegum breytum (sjá lið AG1 í viðbæti A). Aðrar gerðir afleiðna, sem eru innbyggðar í slíka samninga, falla þó undir ákvæði í þessum staðli um innbyggðar afleiður (t.d. ef vaxtaskiptasamningur er háður loftslagsbreytu, s.s. fjölda gráðudaga, er þáttur vaxtaskiptasamningsins innbyggð afleiða sem fellur innan gildissviðs þessa staðals — sjá 10.–13. lið og liði AG27–AG33 í viðbæti A,
- i) að undanskildum lánsskuldbindingum sem ekki er hægt að gera upp með handbæru fé eða öðrum fjármálagerningi, eins og lýst er í 4. lið. Lánsskuldbinding er ekki talin greidd upp einfaldlega vegna þess að lánið er greitt út í hlutum (t.d. byggingarlán með veði í fasteign sem er greitt út í hlutum eftir því sem byggingunni miðar). Útgefandi skuldbindingar um að veita lán á vöxtum sem eru undir markaðsvöxtum skal upphaflega færa hana á gangvirði og síðar meta hana við þeirri fjárhæð sem er hærrí i) fjárhæðinni sem er færð samkvæmt IAS-staðli 37 eða ii) fjárhæðinni sem er færð upphaflega að frádregnum, ef við á, uppsöfnuðum afskriftum sem færðar eru í samræmi við IAS-staðal 18. Útgefandi lánsskuldbindingar skal beita IAS-staðli 37 á aðrar lánsskuldbindingar sem falla ekki innan gildissviðs þessa staðals. Lánsskuldbindingar falla undir afskráningarákvæði þessa staðals (sjá 15.–42. lið og liði AG36–AG63 í viðbæti A).
3. Samningar með fjárhagslegri tryggingu falla undir þennan staðal ef í þeim er kveðið á um að greiðslur séu inntar af hendi vegna breytinga á tilgreindum vöxtum, verði fjármálagerninga, hrávöruverði, gengi gjaldmiðla, verð- eða vaxtavísitölu, lánshæfismati eða lánskjaravísitölu eða annarri breytu (stundum nefnt „undirliggjandi“ breytur). Samningur með fjárhagslegri tryggingu, þar sem krafist er greiðslu ef lánshæfismat skuldara fellur niður fyrir ákveðið stig, fellur t.d. innan gildissviðs þessa staðals.
4. Lánsskuldbindingar, sem einingin tilgreinir sem fjárskuld á gangvirði í gegnum rekstrarreikning, falla innan gildissviðs þessa staðals. Eining, sem hefur til þessa selt eignirnar, sem rekja má til lánsskuldbindinga hennar, skömmu eftir að þeirra er aflað, skal beita þessum staðli á allar lánsskuldbindingar í sama flokki.
5. Þessum staðli skal beita á þá samninga um kaup eða sölu á ófjárhagslegum lið, sem hægt er að gera upp með handbæru fé eða öðrum fjármálagerningi eða með skiptum á fjármálagerningum líkt og samningarnir væru fjármálagerningar að undanskildum samningum sem gerðir voru og tælaðir eru til móttöku eða afhendingar ófjárhagslegs liðar í samræmi við þörf einingarinnar fyrir kaup, sölu eða notkun.
6. Ýmsar leiðir eru til að gera upp samning um kaup eða sölu á ófjárhagslegum lið með handbæru fé eða öðrum fjármálagerningi eða með skiptum á fjármálagerningum. Þar á meðal:
- a) þegar skilmálar samningsins heimila öðrum hvorum aðilanum að gera hann upp með handbæru fé eða öðrum fjármálagerningi eða með skiptum á fjármálagerningum,

IAS 39

- b) þegar geta til að gera upp með handbæru fé eða öðrum fjármálagerningi eða með skiptum á fjármálagerningum er ekki ótvíræð í skilmálum samningsins og venja er hjá einingunni að gera upp sambærilega samninga með handbæru fé eða öðrum fjármálagerningi eða með skiptum á fjármálagerningum (hvort sem það er við mótaðilann, með því að gera jöfnunarsamninga, eða með því að selja samninginn áður en hann er uppfylltur eða fymist),
- c) þegar venja er hjá einingunni, hvað varðar sambærilega samninga, að taka við undirliggjandi þáttum og selja skömmu eftir afhendingu í þeim tilgangi að hagnast á skammtímasveiflum í verði eða hlutdeild söluaðila.

og

- d) þegar auðvelt er að breyta ófjárhagslega liðnum, sem er efni samningsins, í handbært fé.

Samningur, sem b- eða c-liður gildir um, er ekki gerður í þeim tilgangi að taka við ófjárhagslega liðnum eða afhenda hann í samræmi við áætlaða þörf einingarinnar fyrir kaup, sölu eða notkun og fellur innan gildissviðs þessa staðals í samræmi við það. Aðrir samningar, sem 5. liður gildir um, eru metnir til að ákvarða hvort þeir voru gerðir og ennþá haldið í þeim tilgangi að taka við ófjárhagslega liðnum eða afhenda hann í samræmi við áætlaða þörf einingarinnar fyrir kaup, sölu eða notkun, og hvort þeir falla þar með innan gildissviðs þessa staðals.

7. Útgefinn valréttur um kaup eða sölu á ófjárhagslegum lið, sem hægt er að gera upp með handbæru fé eða öðrum fjármálagerningi eða með skiptum á fjármálagerningum í samræmi við a- eða d-lið 6. liðar, fellur undir gildissvið þessa staðals. Slíkan samning er ekki hægt að gera í þeim tilgangi að taka við ófjárhagslega liðnum eða afhenda hann í samræmi við áætlaða þörf einingarinnar fyrir kaup, sölu eða notkun.

SKILGREININGAR.

8. Hugtökin, sem skilgreind eru í IAS-staðli 32, eru notuð í þessum staðli í þeirri merkingu sem er tilgreind í 11. lið IAS-staðals 32. Í IAS-staðli 32 eru eftirfarandi hugtök skilgreind:

- fjármálagerningur
- fjáreign
- fjárskuld
- eiginfjárgerningur

og leiðbeiningar veittar um beitingu þessara skilgreininga.

9. *Í þessum staðli er merking eftirfarandi hugtaka sem hér segir:*

Skilgreining á afleiðu

Afleiða er fjármálagerningur eða annar samningur sem fellur undir gildissvið þessa staðals (sjá 2.–7. lið) sem hefur öll þrjú eftirfarandi einkenni:

- a) *virði hans breytist í samræmi við breytingu á tilgreindum vöxtum, verði fjármálagerninga, hrávöruverði, gengi gjaldmiðla, verð- eða vaxtavísitölu, lánshæfismati eða lánskjaravísitölu eða annarri breytni (stundum nefnt „undirliggjandi“ breyta,*
- b) *hann krefst ekki hreinnar upphafsþjárfestingar eða hreinnar upphafsþjárfestingar sem er lægri en gerð væri krafa um vegna annarra samningsgerða, sem vænta mætti að hefðu sambærilega svörun gagnvart breytingum á markaðspáttum,*

og

- c) *uppgjörsgagsetning hans er í framtíðinni.*

Skilgreiningar á fjórum flokkum fjármálagerna

Fjáreign eða fjárskuld á gangvirði í gegnum rekstrarreikning er fjáreign eða fjárskuld sem uppfyllir annað hvort eftirfarandi skilyrða:

- a) *Hún er skilgreind sem haldið til veltuviðskipta. Fjáreign eða fjárskuld er skilgreind sem haldið til veltuviðskipta ef hún er:*
 - i) *keypt eða stofnað er til hennar með það fyrir augum, fyrst og fremst, að selja eða endurkaupa hana innan skamms tíma,*
 - ii) *hluti eignasafns skilgreindra fjármálagerna, sem er stýrt sameiginlega, og gögn sýna nýlegt mynstur raunverulegs skammtímahagnaðar af því,*
eða
 - iii) *afleiða (að undanskilinni afleiðu sem er tilgreind sem áhættuvarnargerningur og er virk sem slík).*
- b) *[...] Hvers konar fjáreign [...] innan gildissviðs þessa staðals má, þegar hún er upphaflega færð, tilgreina sem fjáreign [...] á gangvirði í gegnum rekstrarreikning til fjárfestinga í eiginfjárgerningum sem hafa ekki skráð markaðsverð á virkum markaði þegar ekki er unnt að skrá gangvirði þeirra með áreiðanlegum hætti (sjá c-lið 46. liðar og liði AG80 og AG81 í viðbæti A).*

Fjárfestingar til gjalddaga eru fjáreignir, sem eru ekki afleiður, með föstum eða ákvarðanlegum greiðslum og föstum gjalddaga sem eining hefur afdráttarlaus úform um og getu til að eiga út binditímamann (sjá liði AG16–AG25 í viðbæti A) aðrar en:

- a) *þær sem einingin tilgreinir við upphaflega færslu á gangvirði í gegnum rekstrarreikning,*
- b) *þær sem einingin tilgreinir til sölu*
og
- c) *þær sem falla að skilgreiningunni á útlánnum og viðskiptakröfum.*

Eining skal ekki flokka neinar fjáreignir til gjalddaga ef einingin hefur á yfirstandandi fjárhagsári eða tveimur undanfarandi fjárhagsárum selt eða endurskilgreint meira en óverulega fjárhæð fjárfestinga til gjalddaga fyrir gjalddaga (meira en óveruleg ef borið er saman við heildarfjárhæð fjárfestinga til gjalddaga) aðrar en sölu eða endurskilgreiningu sem:

- i) *er svo nærri gjalddaga eða uppgreiðsludegi fjáreignarinnar (t.d. innan við þremur mánuðum fyrir gjalddaga) að breytingar á markaðsvöxtum hefðu ekki veruleg áhrif á gangvirði fjáreignarinnar,*
- ii) *verður eftir að einingin hefur innheimt nánast allan upphaflegan höfuðstól fjáreignarinnar með föstum greiðslum eða fyrirframgreiðslum,*
eða
- iii) *má rekja til einstaks atburðar sem er ekki á valdi einingarinnar, gerist aðeins einu sinni og ekki er sanngjarnt að ætlast til að einingin hefði getað séð hann fyrir.*

Útlán og viðskiptakröfur eru fjáreignir, sem ekki eru afleiður, með föstum eða ákvarðanlegum greiðslum sem hafa ekki skráð verð á virkum markaði, aðrar en:

- a) *þær sem einingin ætlar að selja þegar í stað eða á næsta tímabili og skulu skilgreindar sem haldið til veltuviðskipta og þær sem einingin hefur við upphaflega færslu tilgreint á gangvirði í gegnum rekstrarreikning,*

IAS 39

b) þær sem einingin tilgreinir til sölu við upphaflega færslu,

eða

c) þær sem getur verið að eigandi muni í reynd ekki endurheimta alla upphaflega fjárfestingu sína í, nema þegar um er að ræða skerðingu á lánstrausti, en þá skulu þær skilgreindar til sölu.

Eignarhlutdeild, sem fæst með eignasafni sem eru ekki útlán eða viðskiptakröfur (t.d. hlutdeild í verðbréfasjóði eða sambærilegum sjóði), er ekki útlán eða viðskiptakrafa.

Fjáreignir, sem eru til sölu, eru þær fjáreignir sem eru ekki afleiður og eru tilgreindar til sölu eða eru ekki skilgreindar sem a) útlán og viðskiptakröfur, b) fjárfestingar til gjalddaga eða c) fjáreignir á gangvirði í gegnum rekstrarreikning.

Skilgreiningar í tengslum við færslu og mat

Afskrifaður kostnaður við fjáreign eða fjárskuld er fjárhæðin sem fjáreignin eða fjárskuldin er metin á við upphaflega færslu að frádregnum endurgreiðslum á höfuðstól, að viðbættum eða frádregnum uppsöfnuðum afskriftum á mismuninum, ef einhver er, á upphaflegri fjárhæð og fjárhæð á gjalddaga með aðferð virkra vaxta og að frádreginni lækkun, ef einhver er (beint eða með afskriftareikningi) vegna virðisrýrnunar eða önnur heimtanleika.

Með aðferð virkra vaxta er reiknaður kostnaður vegna afskrifta fjáreignar eða fjárskuldar (eða flokks fjáreigna eða fjárskulda) og vaxtatekjum eða vaxtakostnaði skipt niður á viðkomandi tímabil. Virkir vextir er hlutfallið sem afvaxtar nákvæmlega áætlaðar framtíðarútgreiðslur eða -inngreiðslur handbærs fjár á væntanlegum gildistíma fjármálagerningsins eða, eftir því sem á við, á styttra tímabili, að hreinu bókfærðu verði fjáreignarinnar eða fjárskuldarinnar. Þegar virkir vextir eru reiknaðir skal eining meta sjóðstreymi með því að kanna samningsskilmála fjármálagerningsins (t.d. fyrirframgreiðslu, kauprétt og sambærilega valrétti) en skal ekki taka tillit til útlánatapa í framtíð. Útreikningarnir taka til allra þóknana og vaxtaútgreiðslna eða -inngreiðslna milli samningsaðila, sem eru óaðskiljanlegur hluti virkra vaxta (sjá IAS-staðal 18), viðskiptakostnaðar og alls annars yfir- eða undirverðs. Lítið er svo á að unnt sé að meta sjóðstreymið og væntanlegan gildistíma flokks sambærilegra fjármálagerninga með áreiðanlegum hætti. Í undantekningartilvikum, þegar ekki er mögulegt að meta sjóðstreymið eða væntanlegan gildistíma fjármálagernings (eða flokks fjármálagerninga) með áreiðanlegum hætti, skal einingin þó nota samningsbundin sjóðstreymi á öllu samningstímabili fjármálagerningsins (eða flokks fjármálagerninga).

Afskráning er þegar fjáreign eða fjárskuld, sem hefur áður verið færð, er fjarlægð úr efnahagsreikningi einingarinnar.

Gangvirði er sú fjárhæð sem unnt er að selja eign fyrir eða gera upp skuld með í viðskiptum ótengdra aðila sem eru upplýstir og fúsir til viðskiptanna. ()*

Reglubundin kaup eða sala eru kaup eða sala á fjáreign samkvæmt samningi þar sem í skilmálum er gerð krafa um afhendingu eignarinnar innan tímamarka sem ákvarðast yfirleitt af reglum eða venju á viðkomandi markaði.

Viðskiptakostnaður er viðbótarkostnaður sem rekja má beint til yfirtöku, útgáfu eða ráðstöfunar fjáreignar eða fjárskuldar (sjá lið AG13 í viðbæti A). Viðbótarkostnaður er kostnaður sem hefði ekki verið stofnað til ef einingin hefði ekki yfirtekið, gefið út eða ráðstafað fjármálagerningi.

Skilgreiningar í tengslum við áhættuvarnarreikningsskil

Föst skuldbinding er bindandi samningur um viðskipti með tilgreint magn verðmæta á tilgreindu verði á tilgreindum degi eða tilgreindum dögum í framtíðinni.

(*) Í 48. og 49. lið og liðum AG69–AG82 í viðbæti A er að finna kröfur vegna ákvörðunar gangvirðis fjáreigna eða fjárskulda.

Áætluð framtíðarviðskipti eru viðskipti sem er vænst en fyrirtækið hefur ekki skuldbundið sig til.

Áhættuvarnargerningur er tilgreind afleiða eða (einungis sem áhættuvörn gegn breytingum á gengi erlendra gjaldmiðla) tiltekin, óafleidd fjáreign eða óafleidd fjárskuld þegar vænst er að gangvirði eða sjóðstreymi hennar jafni út breytingar á gangvirði eða sjóðstreymi tiltekins, varins liðar (í 72.–77. lið og liðum AG94–AG97 í viðbæti A er ítarlega gerð grein fyrir skilgreiningu á áhættuvarnargerning).

Áhættuvarinn liður er eign, skuld, föst skuldbinding, afar líkleg, áætluð framtíðarviðskipti eða hrein fjárfesting í erlendum rekstri sem a) hefur í för með sér áhættu fyrir eininguna vegna breytinga á gangvirði eða framtíðarsjóðstreymi og b) er tilgreindur sem varinn (í 78.–84. lið og liðum AG98–AG101 í viðbæti A er gerð ítarlega grein fyrir skilgreiningu á áhættuvörðum liðum).

Skilvirkin áhættuvarnar kemur fram í því að hve miklu leyti breytingar á gangvirði eða sjóðstreymi, sem snerta varinn lið og rekja má til áhættu sem varið er gegn, eru jafnaðar út með breytingum á gangvirði eða sjóðstreymi áhættuvarnargerningsins (sjá liði AG105–AG113 í viðbæti A).

INNBYGGÐAR AFLEIÐUR

10. Innbyggð afleiða er þáttur í blönduðum (samtengdum) gerningi sem felur einnig í sér óafleiddan hýsilsamning — sem leiðir til þess að nokkuð af sjóðstreymi samtengda gerningsins er breytilegt með sambærilegum hætti og sjálfstæð afleiða. Innbyggð afleiða veldur nokkru eða öllu sjóðstreyminu sem annars væri gerð krafa um í samningnum að væri breytt í samræmi við tilgreinda vexti, verð fjármálagerninga, hrávöruverð, gengi erlendra gjaldmiðla, verð- eða vaxtavísitölu, lánshæfismat eða lánskjaravísitölu eða aðra breytu. Afleiða, sem er tengd við fjármálagerning en er samkvæmt samningi yfirfæranleg óháð þeim gerningi eða hefur annan mótaðila en gerningurinn, er ekki innbyggð afleiða heldur aðskilinn fjármálagerningur.
11. *Aðgreina skal innbyggða afleiðu frá hýsilsamningnum og færa hana sem afleiðu samkvæmt þessum staðli þá og því aðeins að:*
- a) *efnahagsleg einkenni og áhætta vegna innbyggðu afleiðunnar sé ekki nátengd efnahagslegum einkennum og áhættu vegna hýsilsamningsins (sjá liði AG30 og AG33 í viðbæti A),*
- b) *aðgreindur gerningur með sömu skilmála og innbyggða afleiðan félli að skilgreiningunni á afleiðu*
- og*
- c) *blandaði (samtengdi) gerningurinn er ekki metinn á gangvirði með breytingum á gangvirði sem fært er í rekstrarreikningi (þ.e. afleiða sem er innbyggð í fjáreign eða fjárskuld á gangvirði í gegnum rekstrarreikning er ekki aðgreind).*
- Ef innbyggð afleiða er aðgreind skal færa hýsilsamninginn samkvæmt þessum staðli ef hann er fjármálagerningur en í samræmi við aðra viðeigandi staðla ef hann er ekki fjármálagerningur. Í þessum staðli er ekki fjallað um það hvort innbyggð afleiða skuli sett fram sérstaklega í reikningsskilunum.*
12. *Ef gerð er krafa um það í þessum staðli að eining aðgreini innbyggða afleiðu frá hýsilsamningnum en einingin getur ekki metið innbyggðu afleiðuna sérstaklega, annaðhvort við yfirtöku eða á reikningsskiladegi síðar, skal hún fara með samtengda samninginn í heild sem fjáreign eða fjárskuld sem er haldið til veltuviðskipta.*
13. Ef eining getur ekki ákvarðað gangvirði innbyggðrar afleiðu með áreiðanlegum hætti á grundvelli skilmála hennar og skilyrða (t.d. vegna þess að innbyggða afleiðan byggist á óskráðum eiginfjárgerningi) er gangvirði innbyggðu afleiðunnar mismunurinn á gangvirði blandaða gerningsins og gangvirði hýsilsamningsins, ef hægt er að ákvarða þær fjárhæðir samkvæmt þessum staðli. Ef einingin getur ekki ákvarðað gangvirði innbyggðu afleiðunnar með því að nota þessa aðferð gildir 12. liður og farið er með samtengda gerninginn sem honum væri haldið til veltuviðskipta.

IAS 39

FÆRSLA OG AFSKRÁNING

Upphafleg færsla

14. *Eining skal færa fjáreign eða fjárskuld á efnahagsreikninginn þá og því aðeins að einingin verði aðili að samningsbundnum ákvæðum gerningsins. (Sjá 38. lið með tilliti til reglubundinna kaupa á fjáreignum.)*

Afskráning fjáreignar

15. *Á samstæðureikningsskil er beitt 16.–23. lið og liðum AG34–AG52 í viðbæti A Af þeim sökum tekur eining öll dótturfélög með í samstæðureikningsskilin í samræmi við IAS-staðal 27 og SIC-túlkun 12, samstæðureikningsskil — einingar um sérverkefni, og beittir síðan 16.–23. lið og liðum AG34–AG52 í viðbæti A á hópinn sem verður til.*

16. *Áður en metið er hvort og að hve miklu leyti afskráning á við skv. 17.–23. lið ákvarðar eining hvort þeita skuli þessum liðum á hluta fjáreignar (eða hluta sambærilegs fjáreignaflokks) eða fjáreignar (eða flokks sambærilegra fjáreigna) í heild sem hér segir.*

- a) *17.–23. lið er beitt á hluta fjáreignar (eða hluta flokks sambærilegra fjáreigna) þá og því aðeins að hlutinn, sem kemur til álita fyrir afskráningu, uppfylli eitt af eftirfarandi þremur skilyrðum.*

- i) *hlutinn tekur aðeins til sérstaklega auðkennds sjóðstreymis frá fjáreign (eða flokki sambærilegra fjáreigna). Þegar eining semur t.d. um vaxtaræmu, þar sem mótaðilinn öðlast rétt á vaxtasjóðstreymi en ekki höfuðstólsjóðstreymi frá skuldagerningi, er 17.–23. lið beitt á vaxtasjóðstreymi.*

- ii) *hlutinn tekur aðeins til hlutar sjóðstreymis frá fjáreign (eða flokki sambærilegra fjáreigna) sem er algjörlega hlutfallslegur (pro rata). Þegar eining gerir t.d. samning þar sem mótaðilinn öðlast rétt á 90% alls sjóðstreymis skuldagerings, er 17.–23. lið beitt á 90% þessa sjóðstreymis. Ef um er að ræða fleiri en einn mótaðila er ekki gerð krafa um að hver mótaðilanna fái hlutfallslegan hlut af sjóðstreyminu, að því tilskildu að yfirfærslueiningin fái algerlega hlutfallslegan hlut,*

- iii) *hlutinn tekur aðeins til hlutar sérstaklega skilgreinds sjóðstreymis frá fjáreign (eða flokki sambærilegra fjáreigna) sem er algjörlega hlutfallslegur (pro rata). Þegar eining gerir t.d. samning þar sem mótaðilinn öðlast rétt á 90% af vaxtasjóðstreymi frá fjáreign er 17.–23. lið beitt á 90% þessa vaxtasjóðstreymis. Ef um er að ræða fleiri en einn mótaðila er ekki gerð krafa um að hver mótaðilanna fái hlutfallslegan hlut af sérstaklega skilgreindu sjóðstreymi, að því tilskildu að yfirfærslueiningin fái algerlega hlutfallslegan hlut,*

- b) *Í öllum öðrum tilvikum er 17.–23. lið beitt á fjáreignina í heild (eða flokk sambærilegra fjáreigna í heild). Þegar eining yfirferir t.d. i) réttinn til fyrstu eða síðustu 90% af innheimtu handbærs fjár af fjáreign (eða flokki fjáreigna) eða ii) réttinn til 90% af sjóðstreyminu frá flokki viðskiptakrafna en ábyrgist að bæta kaupandanum útlánatap allt að 8% af höfuðstól viðskiptakrafnanna er 17.–23. lið beitt á fjáreignina (eða flokk sambærilegra fjáreigna) í heild.*

Í 17.–26. lið vísar hugtakið „fjáreign“ annaðhvort til hluta fjáreignar (eða hluta af flokki sambærilegra fjáreigna) eins og hann er skilgreindur í a) hér að ofan eða, að öðrum kosti, fjáreignar (eða flokks sambærilegra fjáreigna) í heild.

17. *Eining skal því aðeins afskrá fjáreign:*
- a) *að samningsbundinn réttur til sjóðstreymis frá fjáreigninni renni út*

eða
 - b) *að hún yfirfæri fjáreignina, eins og fram kemur í 18. og 19. lið, og yfirfærslan uppfylli skilyrði fyrir afskráningu í samræmi við 20. lið.*

(Sjá 38. lið með tilliti til reglubundinnar sölu á fjáreignum.)
18. *Eining skal því aðeins yfirfæra fjáreign að hún annaðhvort:*
- a) *yfirfæri samningsbundinn rétt til sjóðstreymis frá fjáreigninni*

eða
 - b) *haldi eftir samningsbundnum rétti til sjóðstreymis frá fjáreigninni en taki á sig samningsbundna skyldu til að greiða sjóðstreymið til eins viðtakanda eða fleiri samkvæmt samkomulagi sem uppfyllir skilyrðin í 19. lið.*
19. *Þegar eining heldur eftir samningsbundnum rétti til sjóðstreymis frá fjáreign („upphaflegu eigninni“) en tekur á sig samningsbundna skyldu til að greiða þetta sjóðstreymi til einnar einingar eða fleiri („endanlegra viðtakenda“) fer einingin með yfirfærsluna sem yfirfærslu á fjáreign þá og því aðeins að öll eftirfarandi þrjú skilyrði séu uppfyllt.*
- a) *Einingunni beri engin skylda til að inna af hendi greiðslur til endanlegra viðtakenda nema hún innheimti jafnháar fjárhæðir af upphaflegu eigninni. Skammtímaútlán sem einingin veitir með rétti á fullri endurheimt lánsfjárhæðarinnar að viðbættum áföllnum markaðsvöxtum brjóta ekki í bága við þetta skilyrði.*
 - b) *Einingunni er bannað samkvæmt skilmálum yfirfærslusamningsins að selja eða veðsetja upphaflegu eignina nema sem tryggingu fyrir endanlega viðtakendum vegna skuldbindingar um að greiða þeim sjóðstreymi.*
 - c) *Einingunni beri skylda til að láta af hendi sjóðstreymi sem hún safnar fyrir hönd endanlegra viðtakenda án umtalsverðrar tafar. Auk þess hefur einingin ekki rétt á að endurfjárfesta þess háttar sjóðstreymi ef undan eru skildar fjárfestingar í handbæru fé eða ígildi handbærs fjár (eins og það er skilgreint í LAS-staðli 7, yfirlit um sjóðstreymi) á því stutta greiðslutímabili frá innheimtudegi til þess dags þegar kraftist er greiðsla til endanlegra viðtakenda, og vextir sem safnast á slíkar fjárfestingar greiðast endanlegum viðtakendum.*
20. *Þegar eining yfirfærir fjáreign (sjá 18. lið) skal hún meta að hve miklu leyti hún heldur eftir áhættu og ávinningi af eignarhaldi á fjáreigninni. Í slíku tilvik:*
- a) *ef einingin yfirfærir að verulegu leyti alla áhættu og allan ávinning af eignarhaldi á fjáreigninni skal hún afskrá fjáreignina og færa sérstaklega sem eignir eða skuldir öll réttindi og allar skyldur sem stofnað er til eða haldið er eftir við yfirfærsluna.*
 - b) *ef einingin heldur að verulegu leyti eftir allri áhættu og öllum ávinningi af eignarhaldi á fjáreign skal einingin halda áfram að færa fjáreignina.*
 - c) *ef einingin hvorki yfirfærir né heldur að verulegu leyti eftir allri áhættu og öllum ávinningi af eignarhaldi á fjáreigninni skal einingin ákvarða hvort hún hafi haldið yfirráðum yfir fjáreigninni. Í slíku tilvik:*
 - i) *ef einingin hefur ekki haldið yfirráðum skal hún afskrá fjáreignina og færa sérstaklega sem eignir eða skuldir öll réttindi og allar skyldur sem stofnað er til eða haldið er eftir við yfirfærsluna,*

IAS 39

ii) ef einingin hefur haldið yferráðum skal hún halda úfram að færa fjáreignina að því marki sem nemur úframhaldandi aðild hennar að fjáreigninni (sjá 30. lið).

21. Yfirfærsla á áhættu og ávinningi (sjá 20. lið) er metin með því að bera áhættu fyrirtækisins fyrir og eftir yfirfærsluna saman við mismunandi fjárhæðir og tímasetningu hreins sjóðstreymis yfirfærðu eignarinnar. Eining hefur haldið að verulegu leyti eftir áhættu og ávinningi af eignarhaldi á fjáreign ef áhætta hennar vegna breytinga á núvirði hreins sjóðstreymis af fjáreigninni í framtíðinni breytist ekki umtalsvert vegna yfirfærslunnar (t.d. vegna þess að einingin hefur selt fjáreign sem hún er bundin samkomulagi um að kaupa aftur á föstu verði eða á söluverði að viðbættum arði lánveitanda). Eining hefur yfirfært að verulegu leyti áhættu og ávinning af eignarhaldi á fjáreign ef áhætta hennar vegna slíkra breytinga er ekki lengur umtalsverð miðað við heildarbreytingar á núvirði hreins sjóðstreymis í tengslum við fjáreignina í framtíðinni (t.d. vegna þess að einingin hefur einungis selt fjáreign með þeim valrétti að hún kaupir hana aftur á gangvirði hennar á endurkaupadegi eða hefur yfirfært algerlega hlutfallslegan hlut sjóðstreymisins frá stærri fjáreign samkvæmt samkomulagi, s.s. með undirþáttöku í láni, sem uppfyllir skilyrðin í 19. lið).
22. Oft er það augljóst hvort einingin hefur yfirfært eða haldið að verulegu leyti eftir áhættu og ávinningi af eignaraðild og útreikningar verða óþarfir. Í öðrum tilvikum er nauðsynlegt að reikna áhættu einingarinnar og bera hana saman við breytingar á núvirði sjóðstreymis í framtíðinni fyrir og eftir yfirfærsluna. Við útreikninga og samanburð eru viðeigandi gildandi markaðsvextir notaðir sem afvöxtunarhlutfall. Tekið er tillit til allra breytinga á hreinu sjóðstreymi, sem með sanngjörnum hætti er hægt að gera ráð fyrir, og líklegri niðurstöðum gefið meira vægi.
23. Hvort einingin hefur haldið yferráðum (sjá c-lið 20. liðar) yfir yfirfærðu eigninni fer eftir getu framsalshafa til að selja eignina. Ef framsalshafi hefur í reynd getu til að selja eignina í heild til ótengds þriðja aðila og til að nýta þá getu einhliða og án þess að þurfa að setja frekari takmarkanir á yfirfærsluna hefur einingin ekki haldið yferráðum. Í öllum öðrum tilvikum hefur einingin haldið yferráðum.

Yfirfærslur sem uppfylla skilyrði fyrir afskráningu

(sjá a-lið og i-lið c-liðar í 20. lið).

24. *Ef eining yfirfærir fjáreign í yfirfærslu, sem í heild uppfyllir skilyrði um afskráningu, og heldur eftir réttinum til innheimtu á fjáreigninni gegn þóknun skal hún annaðhvort færa innheimtueign eða innheimtuskuld vegna þessa innheimtusamnings. Ef þess er ekki vænst að þóknunin, sem fæst fyrir þjónustuna sé einingunni nægileg skal færa innheimtuskuld á gangvirði vegna innheimtuskuldbindingarinnar. Ef þess er vænst að þóknunin, sem fæst fyrir þjónustuna, nemi meira en nægjanlegri þóknun, skal færa innheimtueign fyrir innheimturéttinn við fjárhæð sem er ákvörðuð á grundvelli skiptingar á bókfærðu verði stærri fjáreignarinnar í samræmi 27. lið.*
25. *Ef fjáreign er afskráð í heild í kjölfar yfirfærslu og afskráningin leiðir til þess að einingin öðlast nýja fjáreign eða tekur á sig nýja fjárskuld eða innheimtuskuldbindingu skal einingin færa nýju fjáreignina, fjárskuldina eða innheimtuskuldbindinguna á bókfærðu verði.*
26. *Þegar fjáreign er afskráð í heild skal mismunurinn á:*

a) bókfærðu verði

og

b) samtölu i) endurgjaldsins, sem tekið er við (þ.m.t. nýjar eignir, sem er aflað, að frádragnum nýjum skuldum, sem eru yfirteknar), og ii) uppsafnaðs ágóða eða taps sem hefur verið fært beint á eigið fé (sjá b-lið 55. liðar)

færður í rekstrarreikningi.

27. *Ef yfirfærða eignin er hluti af stærri fjáreign (t.d. þegar eining yfirfærir vaxtasjóðstreymi sem er hluti af skuldagerningi, sjá a-lið 16. liðar) og hlutinn, sem er yfirfærður, uppfyllir skilyrði um afskráningu í heild, skal skipta fyrri bókfærðu verði stærri fjáreignarinnar milli þess hluta, sem haldið er áfram að færa, og hlutans, sem er afskráður, miðað við hlutfallslegt gangvirði þessara hluta á yfirfærsludegi.*

Í þessum tilgangi er farið með innheimtueign, sem er haldið eftir, sem hluta sem haldið er áfram að færa.

Mismunurinn á:

- a) *bókfærðu verði sem er ráðstafað á hlutann sem er afskráður*

og

- b) *samtölu i) endurgjaldsins, sem tekið er við vegna hlutarins sem er afskráður (þ.m.t. nýjar eignir, sem er aflað, að frádregnum nýjum skuldum, sem eru yfirteknar), og ii) uppsafnaðs ágóða eða taps sem er ráðstafað á hann og hefur verið fært beint á eigið fé (sjá b-lið 55. liðar)*

skal færður í rekstrarreikningi. Uppsöfnuðum ágóða eða tapi, sem var fært á eigin fé, er skipt milli hlutans, sem er haldið áfram að færa, og hlutans, sem er afskráður, miðað við hlutfallslegt gangvirði þessara hluta.

28. Þegar eining skiptir fyrri bókfærðu verði stærri fjáreignar milli hlutans, sem er haldið áfram að færa, og hlutans, sem er afskráður, þarf að ákvarða gangvirði þess hlutar sem haldið er áfram að færa. Þegar einingin hefur áður fengist við sölu hluta, sem eru sambærilegir við þann hluta sem haldið er áfram að færa, eða markaðsviðskipti eiga sér stað með slíka hluta er nýlegt verð raunverulegra viðskipta besta mat á gangvirði hans. Þegar ekki er um að ræða neitt skráð verð eða nýleg viðskipti á markaði til að byggja á gangvirði hlutans, sem er haldið áfram að færa, er besta mat gangvirðisins mismunurinn á gangvirði stærri fjáreignarinnar í heild og endurgjalds frá framsalshafanum fyrir hlutann sem er afskráður.

Yfirfærslur sem uppfylla ekki skilyrði fyrir afskráningu

(sjá b-lið 20. liðar).

29. *Ef yfirfærsla leiðir ekki til afskráningar vegna þess að einingin hefur að verulegu leyti haldið eftir áhættu og ávinningi af eignarhaldi á yfirfærðu eigninni skal einingin halda áfram að færa yfirfærðu eignina í heild og skal færa fjárskuld vegna endurgjaldsins sem hún móttækur. Á síðari tímabilum skal einingin færa allar tekjur vegna yfirfærðu eignarinnar og allan kostnað sem stofnað er til vegna fjárskuldarinnar.*

Áframhaldandi aðild að yfirfærðum eignum

(sjá ii-lið c-liðar í 20. lið)

30. *Ef eining hvorki yfirfærir né heldur að verulegu leyti eftir áhættu og ávinningi af eignarhaldi á yfirfærðri eign og heldur yfirráðum yfir yfirfærðu eigninni heldur einingin áfram að færa yfirfærðu eignina að því marki sem nemur áframhaldandi aðild hennar. Umfang áframhaldandi aðildar einingarinnar að yfirfærðu eigninni takmarkast við það í hve miklum mæli hún er háð breytingum á virði yfirfærðu eignarinnar. Dæmi:*

- a) *þegar áframhaldandi aðild einingarinnar er í formi ábyrgðar á yfirfærðu eigninni nemur umfang áframhaldandi aðildar einingarinnar þeirri fjárhæð sem lögri er: i) fjárhæð eignarinnar eða ii) hámarksfjárhæð móttækis endurgjalds sem einingin gæti verið krafin um að endurgreiða („ábyrgðarfjárhæðinni“),*

- b) *þegar áframhaldandi aðild einingarinnar er í formi útgefins eða keypts valréttar (eða hvors tveggja) nemur umfang áframhaldandi aðildar einingarinnar þeirri fjárhæð yfirfærðu eignarinnar sem einingin má kaupa aftur. Þegar um er að ræða útgefinn sölurétt á eign, sem metin er á gangvirði, miðast umfang áframhaldandi aðildar einingarinnar við það sem lægra er, gangvirði yfirfærðu eignarinnar eða innlausnarverð valréttarins (sjá lið AG48),*

- c) *þegar áframhaldandi aðild einingarinnar er í formi staðgreiðsluvalréttar eða með sambærilegum kjörum á yfirfærðu eigninni, er umfang áframhaldandi aðildar einingarinnar metið með sama hætti og leiðir af valréttum, sem ekki eru staðgreiddir, eins og fram kemur í b-lið hér að ofan.*

IAS 39

31. Þegar eining heldur áfram að færa eign að því marki sem nemur áframhaldandi aðild hennar færir hún einnig tengda skuldbindingu. Þrátt fyrir aðrar matskröfur í þessum staðli eru yfirfærða eignin og tengd skuldbinding metnar á grundvelli sem endurspeglar réttindi og skyldur sem einingin hefur haldið eftir. Tengda skuldbindingin er metin þannig að hreint bókfært verð yfirfærðu eignarinnar og tengdrar skuldbindingar er:
- a) afskrifað kostnaðarverð réttinda og skyldna sem einingin heldur eftir, ef yfirfærða eignin er metin á afskrifuðu kostnaðarverði,

eða
 - b) jafnt gangvirði réttinda og skyldna, sem einingin heldur eftir, þegar þau eru metin sérstaklega ef yfirfærða eignin er metin á gangvirði.
32. Einingin skal halda áfram að færa tekjur af yfirfærðu eigninni að því marki sem nemur áframhaldandi aðild hennar og skal færa kostnað sem stofnað er til vegna tengdrar skuldbindingar.
33. Vegna síðara mats eru færðar breytingar á gangvirði yfirfærðu eignarinnar og tengdrar skuldbindingar færðar hvor í samræmi við aðra skv. 55. lið og skulu þær ekki jafnaðar út.
34. Ef áframhaldandi aðild einingar tekur einungis til hluta fjáreignar (t.d. þegar eining heldur eftir valrétti til endurkaupa á hluta yfirfærðrar eignar eða heldur eftir hlutdeild sem leiðir ekki til þess að hún haldi eftir að verulegu leyti áhættu og ávinningi af eignarhaldi og þess að einingin haldi yfirráðum) skiptir einingin fyrra bókfærðu verði fjáreignarinnar milli hlutans sem hún heldur áfram að færa samkvæmt áframhaldandi aðild og hlutans sem hún hættir að færa á grundvelli hlutfallslegs gangvirðis þessara hluta á yfirfærsludegi.

Um þetta gilda kröfur 28. liðar. Mismunurinn á:

- a) bókfærðu verði sem er ráðstafað á hlutann sem er afskráður

og
 - b) samtölu i) endurgjaldsins, sem er móttakið vegna hlutans sem er hætt að færa, og ii) uppsafnaðs ágóða eða taps, sem ráðstafað var á hann og hafði verið fært beint á eigið fé (sjá b-lið 55. liðar), skal færa í rekstrarreikningi. Uppsöfnuðum ágóða eða tapi, sem var fært á eigið fé, er skipt milli hlutans, sem er haldið áfram að færa, og hlutans, sem er hætt að færa, eftir hlutfallslegu gangvirði þessara hluta.
35. [...]

Allar yfirfærslur

36. Ef haldið er áfram að færa yfirfærða eign skal ekki jafna eignina og tengdu skuldbindinguna. Eins skal einingin ekki jafna tekjur af yfirfærðu eigninni og kostnað sem stofnað er til vegna tengdrar skuldbindingar, (sjá 42. lið í IAS-staðli 32).
37. Ef framseljandi veitir framsalshafa tryggingu, sem er ekki í handbæru fé (s.s. skuldar- eða eiginfjárgerningur), fer færsla framseljanda eða framsalshafa vegna tryggingarinnar eftir því hvort framsalshafi hafi rétt til að selja eða endurveðsetja trygginguna og því hvort vanskil hafi orðið hjá framseljanda. Framseljandi og framsalshafi skulu gera grein fyrir tryggingunni á eftirfarandi hátt:
- a) ef framsalshafi hefur rétt samkvæmt samningi eða venju til að selja eða endurveðsetja trygginguna skal framseljandinn endurflokka þá eign í efnahagsreikningi (t.d. sem eign í útláni, veðsettur eiginfjárgerningur eða endurkeypt viðskiptakrafa) aðgreinda frá öðrum eignum,
 - b) ef framsalshafi selur trygginguna, sem er veðsett honum, skal hann færa andvirði sölunnar og skuld sem er metin á gangvirði vegna skuldbindingar hans um að skila tryggingunni,

- c) *ef framseljandi lendir í vanskilum samkvæmt samningskilmálum og á ekki lengur rétt á að innleysa trygginguna skal hann afskrá trygginguna og framsalshafi skal færa trygginguna sem eign sína á upphaflega metnu gangvirði eða, ef hann hefur þegar selt trygginguna, afskrá skuldbindinguna um að skila henni,*
- d) *að undanskildu því, sem kveðið er á um í c-lið, skal framseljandi halda áfram að færa trygginguna sem eign sína og framsalshafi skal ekki færa trygginguna sem eign.*

Reglubundin innkaup eða sala fjáreignar

38. *Reglubundin kaup eða reglubundna sölu fjáreigna skal færa og afskrá, eftir því sem á við, miðað við viðskiptadag eða uppgjörsdag (sjá liði AG53–AG56 í viðbæti A)*

Afskráning fjárskuldar

39. **Eining skal fjarlægja fjárskuld (eða hluta fjárskuldar) úr efnahagsreikningi þegar og því aðeins að hún hafi verið ógilt — þ.e. þegar skuldbindingin, sem tilgreind er í samningnum, er uppfyllt, er numin úr gildi eða rennur út.**
40. **Skipti lántaka og lánveitanda á skuldageringum með verulega ólíkum skilmálum skal færa sem ógilding á upphaflegu fjárskuldinni og færslu nýrrar fjárskuldar. Eins skal færa verulegar breytingar sem eru gerðar á skilmálum fyrirbyggjandi fjárskuldar eða hluta hennar (hvort sem þær stafa af fjárhagserfiðleikum skuldarans eða ekki) sem ógilding á upphaflegu fjárskuldinni og færslu nýrrar fjárskuldar.**
41. **Mismunurinn á bókfærðu verði fjárskuldar (eða hluta fjárskuldar), sem er ógild eða yfirfærð yfir til annars aðila, og móttækis endurgjalds, þ.m.t. yfirfærðir fjármunir utan veltu eða yfirteknar fjárskuldir, skal færður í rekstrarreikning.**
42. Ef eining endurkaupir hluta fjárskuldar skal einingin skipta fyrra bókfærðu verði fjárskuldarinnar milli hlutans, sem haldið er áfram að færa, og hlutans, sem er afskráður, eftir hlutfallslegu gangvirði þessara hluta á endurkaupadegi. Mismuninn á a) bókfærðu verði, sem ráðstafað er á hlutann sem er afskráður, og b) endurgjaldsins, sem er greitt, þ.m.t. yfirfærðar eignir eða yfirteknar skuldir sem ekki eru staðgreiddar, fyrir hlutann sem er afskráður, skal færa í rekstrarreikning.

MAT

Upphaflegt mat fjáreigna og fjárskulda

43. **Við upphaflega færslu fjáreignar eða fjárskuldar skal eining, ef um er að ræða fjáreign eða fjárskuld sem ekki er á gangvirði í gegnum rekstrarreikning, meta hana á gangvirði að viðbættum viðskiptakostnaði sem rekja má beint til yfirtöku eða útgáfu fjáreignarinnar eða fjárskuldarinnar.**
44. Þegar eining miðar við uppgjörsdag við færslu einingar, sem síðar er metin á kostnaðarverði eða afskrifuðu kostnaðarverði, er eignin upphaflega færð á gangvirði á viðskiptadegi (sjá lið AG53–AG56 í viðbæti A).

Síðara mat fjáreigna

45. Til að meta fjáreign eftir upphaflega færslu eru fjáreignir samkvæmt þessum staðli flokkaðar í eftirfarandi fjóra flokka sem skilgreindir eru í 9. lið:
- a) fjáreignir á gangvirði í gegnum rekstrarreikning,
 - b) fjárfestingar til gjalddaga,
 - c) útlán og viðskiptakröfur
- og
- d) fjáreignir til sölu.

IAS 39

Þessir flokkar gilda um mat og færslu í rekstrarreikning samkvæmt þessum staðli. Einingin má nota aðra lýsingu á þessum flokkum eða aðra flokkun þegar upplýsingar eru settar fram í reikningsskilunum. Einingin skal birta upplýsingarnar, sem krafist er í IAS-staðli 32, í skýringunum.

46. Eftir upphaflega færslu skal eining meta fjáreignir, þ.m.t. afleiður sem eru eignir, á gangvirði án þess að draga frá neinn viðskiptakostnað sem hún kann að stofna til vegna sölu eða annarrar ráðstöfunar, nema að því er varðar eftirfarandi fjáreignir:
- a) útlán og viðskiptakröfur, eins og þau eru skilgreind í 9. lið, skulu metin á afskrifuðu kostnaðarverði með því að nota aðferð virkra vaxta,
 - b) fjárfestingar til gjalddaga, eins og þær eru skilgreindar í 9. lið, skulu metnar á afskrifuðu kostnaðarverði með því að nota aðferð virkra vaxta
- og
- c) fjárfestingar í eiginfjárgerningum, sem eru ekki á skráðu markaðsverði á virkum markaði og gangvirði þeirra verður ekki metið með áreiðanlegum hætti, og afleiður sem eru tengdar, og skulu greiddast með afhendingu þess háttar óskráðra eiginfjárgerninga sem skulu metnir á kostnaðarverði (sjá liði AG80 og AG81 í viðbæti A).

Fjáreignir, sem eru tilgreindar sem áhættuvarðir liðir, skal meta samkvæmt kröfum um áhættuvarnarreikningsskil í 89.–102. lið. Allar fjáreignir, nema þær sem eru metnar á gangvirði í gegnum rekstrarreikning, falla undir kvöð um endurskoðun með tilliti til virðisrýrnunar í samræmi við 58.–70. lið og lið AG84–AG93 í viðbæti A.

Síðara mat fjárskulda

47. Eftir upphaflega færslu skal eining meta allar fjárskuldir á afskrifuðu kostnaðarverði með því að nota aðferð virkra vaxta, nema að því er varðar:
- a) fjárskuldir á gangvirði í gegnum rekstrarreikning. Slíkar skuldir, þ.m.t. afleiður sem eru skuldir, skal meta á gangvirði að undanskilinni skuldarafleiðu, sem tengist óskráðum eiginfjárgerningi sem ekki verður metinn á gangvirði með áreiðanlegum hætti og skal greiða með afhendingu slíks gernings, en hann skal meta á kostnaðarverði,
 - b) fjárskuldir sem verða til þegar yfirfærsla fjáreignar uppfyllir ekki skilyrði fyrir afskráningu eða eru færðar með því að nota aðferð sem byggist á áframhaldandi aðild. 29. og 31. liður gilda um mat á slíkum fjárskuldum.

Fjárskuldir, sem eru tilgreindar sem áhættuvarðir liðir, skal meta samkvæmt kröfum um áhættuvarnarreikningsskil í 89.–102. lið.

Til athugunar vegna gangvirðimats

48. Þegar eining ákvarðar gangvirði fjáreignar eða fjárskuldar í því skyni að beita þessum staðli eða IAS-staðli 32 skal hún beita liðum AG69–AG82 í viðbæti A.
49. Gangvirði gjaldkræfrar fjárskuldar (t.d. veltiinnlán) er ekki lægra en fjárhæðin sem skal greiða við kröfu, afvöxtuð frá fyrsta deginum sem unnt væri að krefjast greiðslu fjárhæðarinnar.

Endurflokkun

50. Eining skal ekki endurflokka fjármálagerning í eða úr gangvirði í gegnum rekstrarreikning meðan eignarhald er á honum eða hann er í útgáfu.

51. *Ef ekki á lengur við, vegna breytinga á áformum eða getu, að flokka fjárfestingu sem fjárfestingu til gjalddaga skal endurflokka hana sem fjáreign til sölu og endurmeta hana á gangvirkri, og mismuninn á bókfærðu verði og gangvirkri skal færa í samræmi við b-lið 55. liðar.*
52. *Ávallt þegar sala eða endurflokkun fjárhæðar fjárfestinga til gjalddaga, sem teljast meira en óverulegar, uppfylla ekki skilyrðin í 9. lið skal endurflokka þær fjárfestingar til gjalddaga sem eftir eru sem fjáreignir til sölu. Við slíka endurflokkun skal færa mismuninn á bókfærðu verði þeirra og gangvirkri í samræmi við b-lið 55. liðar.*
53. *Ef áreiðanlegt mat fæst á fjáreign eða fjárskuld, en slíkt mat hafði ekki áður legið fyrir, og gerð er krafa um að eignin eða skuldin sé metin á gangvirkri ef áreiðanlegt mat er fyrir hendi (sjá c-lið 46. liðar og 47. lið) skal endurmeta eignina eða skuldina á gangvirkri og skal færa mismuninn á bókfærðu verði hennar og gangvirkri í samræmi við 55. lið.*
54. *Ef það á fremur við, vegna breytinga á áformum eða getu eða í því undantekningartilvikum að áreiðanlegt mat á gangvirkri er ekki lengur fyrir hendi (sjá c-lið 46. liðar og 47. lið) eða vegna þess að „tvö undanfarin fjárhagsár“, sem um getur í 9. lið, eru liðin, að færa fjáreign eða fjárskuld á kostnaðarverði eða afskrifuðu kostnaðarverði en gangvirkri verður gangvirkri, sem er bókfært verð fjáreignarinnar eða fjárskuldarinnar á þeim degi, nýtt kostnaðarverð eða afskrifað kostnaðarverð hennar, eftir því sem við á. Fyrri ágóða eða fyrri tap á þeirri eign, sem fært hefur verið beint á eigið fé í samræmi við b-lið 55. liðar, skal færa á eftirfarandi hátt:*
- a) *þegar um er að ræða fjáreign með fastan gjalddaga skal afskrifa ágóðann eða tapið í rekstrarreikningi á því sem eftir er af líftíma fjárfestingarinnar til gjalddaga með aðferð virkra vaxta. Mismun á nýja, afskrifaða kostnaðarverðinu og fjárhæðinni á gjalddaga skal einnig afskrifa með aðferð virkra vaxta á því sem eftir er af líftíma fjáreignarinnar, sambærilegt við hvernig afskriftum vegna yfirverðs og undirverðs er háttað. Ef fjáreignin rýrnar síðar í verði er ágóði eða tap, sem hefur verið fært beint á eigið fé, fært í rekstrarreikningi í samræmi við 67. lið,*
- b) *þegar um er að ræða fjáreign, sem ekki hefur fastan gjalddaga, skal ágóðinn eða tapið vera áfram í eigin fé þar til fjáreignin er seld eða henni er ráðstafað með öðrum hætti, en þá skal ágóðinn eða tapið fært í rekstrarreikningi. Ef fjáreignin rýrnar síðar í verði er fyrri ágóði eða tap, sem hefur verið fært beint á eigið fé, fært í rekstrarreikningi í samræmi við 67. lið.*

Ágóði og töp

55. *Ágóða eða tap, sem verður vegna breytinga á gangvirkri fjáreignar eða fjárskuldar sem er ekki hluti af áhættuvarnartengslum (sjá 89.–102. lið), skal færa sem hér segir:*
- a) *ágóði eða tap á fjáreign eða fjárskuld, sem er flokkuð á gangvirkri í gegnum rekstrarreikning, skal færa í rekstrarreikningi,*
- b) *ágóða eða tap á fjáreign, sem er til sölu, skal færa beint á eigið fé í gegnum yfirlit um breytingar á eigin fé (sjá IAS-staðal 1, framsetning reikningsskila), nema þegar um er að ræða virðisrýrnunartap (sjá 67.–70. lið), þar til fjáreignin er afskráð, en þá skal uppsafnaður ágóði eða tap, sem áður var fært á eigið fé, fært í rekstrarreikningi. Vextir sem reiknaðir eru með aðferð virkra vaxta (sjá 9. lið) eru þó færðir í rekstrarreikningi (sjá IAS-staðal 18, tekjur). Arður af eiginfjárgerningi, sem er til sölu, er færður í rekstrarreikningi þegar réttur einingarinnar til greiðslunnar hefur verið ákvarðaður (sjá IAS-staðal 18).*
56. *Ágóði af eða tap á fjáreignum og fjárskuldum, sem færðar eru á afskrifuðu kostnaðarverði (sjá 46. og 47. lið), er fært í rekstrarreikningi, þegar fjáreignin eða fjárskuldin er afskráð eða rýrnar í verði, og í afskriftaferlinu. Við færslu ágóða af eða taps á fjáreignum eða fjárskuldum, sem eru áhættuvarðir liðir (sjá 78.–84. lið og liði AG98–AG101 í viðbæti A), skal þó fylgja 89.–102. lið.*

IAS 39

57. *Ef eining færir fjáreignir miðað við uppgjörsdag (sjá 38. lið og liði AG53 og AG56 í viðbæti A) eru breytingar á gangvirði eignarinnar, sem verður móttækin á tímabilinu frá viðskiptadegi til uppgjörsdags, ekki færðar vegna eigna sem bókfærðar eru á kostnaðarverði eða afskrifuðu kostnaðarverði (að undanskildu virðisrýrnunartapi). Breytingar á gangvirði eigna, sem bókfærðar eru á gangvirði, skal þó færa í rekstrarreikningi eða eigin fé, eftir því sem við á, skv. 55. lið.*

Virðisrýrnun og óinnheimtanleiki fjáreigna

58. *Eining skal, við hverja dagsetningu efnahagsreiknings, meta hvort einhverjar hlutlægar vísbendingar séu um að fjáreign eða flokkur fjáreigna hafi rýrnað að virði. Ef um er að ræða einhverjar slíkar vísbendingar skal einingin beita 63. lið (á fjáreignir sem bókfærðar eru á afskrifuðu kostnaðarverði), 66. lið (á fjáreignir sem bókfærðar eru á kostnaðarverði) eða 67. lið (á fjáreignir sem eru til sölu) til að ákvarða fjárhæð virðisrýrnunar, ef einhver er.*

59. Virði fjáreignar eða flokks fjáreigna hefur þá og því aðeins rýrnað og virðisrýrnunartap átt sér stað að hlutlægar vísbendingar séu um virðisrýrnun vegna eins eða fleiri atburða, sem gerst hafa eftir upphaflega færslu eignarinnar („tapatburður“), og sá tapatburður (eða atburðir) hafa haft áhrif á áætlað framtíðarsjóðstreymi frá fjáreigninni eða flokki fjáreigna sem unnt er að meta með áreiðanlegum hætti. Ef til vill er ekki unnt að greina neinn einstakan atburð sem olli virðisrýrnunni. Það eru fremur sameinuð áhrif nokkurra atburða sem kunna að hafa valdið virðisrýrnuninni. Ekki er fært tap, sem vænta má í kjölfar atburða í framtíðinni, hversu líklegir sem þeir eru. Hlutlægar vísbendingar um að virði fjáreignar eða flokks fjáreigna hafi rýrnað fela í sér sannreynanlegar upplýsingar sem eigandi eignarinnar veitir athygli um eftirfarandi tapatburði:

- a) umtalsverða fjárhagserfiðleika útgefanda eða loforðsgjafa,
- b) sammingsbrot, s.s. greiðslufall eða vanskil á vaxtagreiðslum eða afborgunum af höfuðstól,
- c) lánveitandi veitir lántaka tilslakanir af fjárhagslegum eða lagalegum ástæðum í tengslum við fjárhagserfiðleika lántaka, sem lánveitandi tæki að öðrum kosti ekki í mál,
- d) líkur á að lántaki fari í gjaldþrot eða aðra fjármálalega endurskipulagningu,
- e) virkur markaður fyrir þessa fjáreign er ekki lengur fyrir hendi vegna fjárhagserfiðleika

eða

- f) sannreynanlegar upplýsingar sýna að um sé að ræða mælanlega lækkun á áætluðu sjóðstreymi í framtíðinni frá flokki fjáreigna frá upphaflegri færslu þessara eigna, enda þótt ekki sé enn hægt að tengja lækkunina við einstakar fjáreignir í flokknum, þar á meðal:

- i) óhagstæðar breytingar á greiðslustöðu lántakenda í flokknum (t.d. er meira um seinkun á greiðslu eða greiðslukortallántakendum, sem hafa náð hámarksúttekt og greiða lágmarksfjárhæð á mánuði, hefur fjölgað),

eða

- ii) fylgni milli innlendra eða staðbundinna efnahagsaðstæðna og vanskila á greiðslu eigna í flokknum (t.d. aukin atvinnuleysi á landssvæði lántakenda, lækkun á verði veðsettra fasteigna á viðkomandi svæði, lækkun á olíuverði sem snertir lánseignir olíuframleiðenda eða óhagstæð þróun aðstæðna í atvinnugrein sem hefur áhrif á lántakendur í flokknum).

60. Það, að virkur markaður er ekki lengur fyrir hendi vegna þess að ekki er lengur verslað með fjármálagerninga einingar á almennum markaði, er ekki vísbending um virðisrýrnun. Lækkun á láns hæfi einingar er, í sjálfu sér, ekki vísbending um virðisrýrnun þótt það geti verið vísbending um virðisrýrnun þegar það er kannað ásamt öðrum tiltækum upplýsingum. Lækkun á gangvirði fjáreignar niður fyrir kostnaðarverð hennar eða afskrifað kostnaðarverð er ekki endilega vísbending um virðisrýrnun (t.d. lækkun á gangvirði fjárfestingar í skuldagerningi sem rekja má til hækunar á áhættulausum vöxtum).

61. Auk atburða af því tagi, sem um getur í 59. lið, fela hlutlægar vísbendingar um virðisrýrnun fjárfestingar í sér upplýsingar um verulegar breytingar, sem hafa óhagstæð áhrif og hafa átt sér stað í því tæknilega, markaðslega, efnahagslega eða lagalega umhverfi, sem útgefandinn starfar í, og benda til þess að kostnaðarverð fjárfestingarinnar í eiginfjárgerningnum endurheimtist e.t.v. ekki. Veruleg eða langvarandi lækun á gangvirði fjárfestingar í eiginfjárgerningi niður fyrir kostnaðarverð hans er einnig hlutlæg vísbending um virðisrýrnun.
62. Í sumum tilvikum geta sannreynanlegar upplýsingar, sem þarf til að áætla fjárhæð virðisrýrnunartaps af fjáreign, verið takmarkaðar eða ekki lengur með öllu viðeigandi við núverandi aðstæður. Þetta getur t.d. átt við þegar lántakandi á í fjárhagserfiðleikum og lítið er til af sögulegum gögnum um sambærilega lántakendur. Í slíkum tilvikum styðst eining við reynslumat til að áætla fjárhæð virðisrýrnunartaps. Eins notar eining reynslumat til að leiðrétta sannreynanlegar upplýsingar vegna flokks fjáreigna til að endurspeglar núverandi aðstæður (sjá lið AG89). Skynsamlegt mat er nauðsynlegt við gerð reikningsskila og dregur ekki úr áreiðanleika þeirra.

Fjáreignir bókfærðar á afskrifuðu kostnaðarverði

63. *Ef hlutlægar vísbendingar eru um að virðisrýrnunartap á útlánnum og viðskiptakröfum eða fjárfestingum til gjaldþaga, sem bókfærðar eru á afskrifuðu kostnaðarverði, hafi átt sér stað er fjárhæð tapsins metin sem mismunurinn á bókfærðu verði eignarinnar og núvirði áætlaðs framtíðarsjóðstreymis (að undanskildu framtíðarútlánatapi sem hefur ekki átt sér stað) afvöxtuðu með upphaflegum, virkum vöxtum fjáreignarinnar (þ.e. virku vextirnir eru reiknaðir við upphaflega færslu). Bókfært verð eignarinnar skal lækkað annaðhvort beint eða með því að nota afskriftareikning. Fjárhæð tapsins skal færð í rekstrarreikningi.*
64. Eining metur fyrst hvort hlutlæg vísbending er til um virðisrýrnun hvorrar einstakrar fjáreignar, að því er varðar fjáreignir sem hver fyrir sig er mikilvæg, og hvorrar og einnar eða sameiginlega að því er varðar fjáreignir sem eru ekki mikilvægar hver fyrir sig (sjá 59. lið). Ef eining ákvarðar að engin hlutlæg vísbending sé um virðisrýrnun fjáreignar sem metin er sérstaklega, hvort sem fjáreignin er mikilvæg eða ekki, tekur hún eignina með í flokk fjáreigna með sambærileg einkenni með tilliti til lánsáhættu og metur virðisrýrnun þeirra sameiginlega. Fjáreignir, sem metnar eru hver fyrir sig með tilliti til virðisrýrnunar og virðisrýrnunartap vegna þeirra er fært eða haldið áfram að færa það, eru ekki teknar með í sameiginlegu mati á virðisrýrnun.
65. *Ef fjárhæð virðisrýrnunartapsins lækkar á síðara tímabili og unnt er að tengja lækunina með hlutlægum hætti atburði sem gerist eftir að virðisrýrnunin var færð (s.s. bættu lánsþæfismati skuldarans), skal bakfæra áður fært virðisrýrnunartap, annaðhvort beint eða með leiðréttingu á afskriftareikningi. Bakfærslan skal ekki leiða til þess að bókfært verð fjáreignarinnar verði hærra en afskrifað kostnaðarverð hefði verið ef virðisrýrnunin hefði ekki verið færð sama dag og virðisrýrnunin er bakfærð. Fjárhæð bakfærslunnar skal færð í rekstrarreikningi.*

Fjáreignir bókfærðar á kostnaðarverði

66. *Ef hlutlægar vísbendingar eru um að virðisrýrnunartap hafi orðið á óskráðum eiginfjárgerningi, sem er ekki bókfærður á gangvirði vegna þess að ekki er unnt að meta gangvirði hans með áreiðanlegum hætti, eða á afleiðueign, sem er tengd og skal greiddast með afhendingu þess háttar óskráðs eiginfjárgernings, er fjárhæð virðisrýrnunartapsins metin sem mismunurinn á bókfærðu verði fjáreignarinnar og núvirði áætlaðs framtíðarsjóðstreymis sem er afvaxtað miðað við gildandi markaðsávöxtun sambærilegrar fjáreignar (sjá c-lið 46. liðar og liði AG80 og AG81 í viðbætti A). Ekki skal bakfæra þess háttar virðisrýrnunartap.*

Fjáreignir til sölu

67. *Þegar lækun á gangvirði fjáreignar til sölu hefur verið færð beint á eigið fé og hlutlæg vísbending er um að virði eignarinnar hafi rýrnað (sjá 59. lið) skal uppsafnað tap, sem hefur verið fært beint á eigið fé, fjarlæggt úr eigin fé og fært í rekstrarreikningi, jafnvel þótt fjáreignin hafi ekki verið afskráð.*
68. *Fjárhæð uppsafnaðs taps, sem er fjarlæggt úr eigin fé og fært í rekstrarreikningi skv. 67. lið, skal vera mismunurinn á kostnaðarverði yfirtöku (að frádregnum endurgreiðslum á höfuðstól og afskriftum) og gildandi gangvirði, að frádregnu virðisrýrnunartapi, ef einhver er, á þeirri fjáreign og áður var færð í rekstrarreikningi.*

IAS 39

69. *Virðisrýrnunartap, sem fært er í rekstrarreikningi, vegna fjárfestingar í eiginfjárgerningi, sem flokkaður er til sölu, skal ekki bakfært í rekstrarreikningi.*
70. *Ef gangvirði skuldagernings, sem flokkaður er til sölu á síðara tímabili, hækkar og hækkunina má með hlutlægum hætti tengja atburði, sem gerist eftir að virðisrýrnunartapið var fært í rekstrarreikningi, skal bakfæra virðisrýrnunartapið og bakfærslufjárhæðin skal færð í rekstrarreikningi.*

ÁHÆTTUVERNIR

71. *Ef tilgreind áhættuvarnartengsl eru milli áhættuvarnargernings og áhættuvarins liðar, eins og lýst er í 85.–88. lið og liðum AG102–AG104 í viðbæti A, skal fylgja 89.–102. lið við færslu ágóða eða taps á áhættuvarnargerningnum og varða liðnum.*

Áhættuvarnargerningar

Gerningar sem teljast áhættuvarnargerningar

72. Staðall þessi hefur ekki í för með sér takmarkanir á aðstæðum þar sem hægt er að tilgreina afleiðu sem áhættuvarnargerning, að uppfylltum skilyrðunum í 88. lið, nema í nokkrum útgefnum valréttum (sjá lið AG94 í viðbæti A). Óafleidda fjáreign eða óafleidda fjárskuld er þó einungis hægt að tilgreina sem áhættuvarnargerning ef um er að ræða vörn gegn gengisáhættu erlendra gjaldmiðla.
73. Í áhættuvarnarreikningsskilum er aðeins hægt að tilgreina gerninga sem taka til aðila utan einingarinnar sem reikningsskilin taka til (þ.e. utan samstæðunnar, starfsþáttarins eða einstakrar einingar sem reikningsskilin taka til) sem áhættuvarnargerninga. Þó að einstakar einingar innan samstæðu eða deildir innan einingar geti tekið þátt í áhættuvarnarviðskiptum annarra eininga innan samstæðunnar eða deilda innan einingarinnar eru öll slík viðskipti innan samstæðu felld brott úr samstæðureikningsskilum. Þess vegna uppfylla slík áhættuvarnarviðskipti ekki skilyrði um áhættuvarnarreikningsskil í samstæðureikningsskilum samstæðunnar. Þau geta á hinn bóginn uppfyllt skilyrði um áhættuvarnarreikningsskil einstakra eininga eða aðgreind reikningsskil einstakra eininga innan samstæðunnar eða um starfsþáttareikningsskil, að því tilskildu að þau fari fram utan einstakra eininga eða starfsþátta sem reikningsskilin taka til.

Flokkun áhættuvarnargerninga

74. Venjulega er eitt gangvirði metið fyrir áhættuvarnargerning í heild og þættirnir, sem valda breytingum á gangvirði, eru innbyrðis háðir. Eining tilgreinir þannig áhættuvarnartengsl fyrir áhættuvarnargerning í heild. Einu undantekningarnar, sem eru heimilar, eru:
- a) að aðgreina innra virði og tímavirði valréttarsamnings og tilgreina aðeins breytingar á innra virði valréttarins sem áhættuvarnargerning og útiloka breytingar á tímavirðinu.
- og
- b) að aðgreina vaxtaþáttinn og stundargengi framvirks samnings.

Þessar undantekningar eru leyfðar vegna þess að yfirleitt hægt að meta hvort í sínu lagi innra virði valréttarins og yfirverð framvirks samnings. Öflug áhættuvarnarátun, sem tekur bæði til innra virðis og tímavirðis valréttarsamnings, getur uppfyllt skilyrði fyrir áhættuvarnarreikningsskilum.

75. Hægt er að tilgreina hlutfall af áhættuvarnargerningnum í heild sinni, t.d. 50% af grundvallarfjárhæðinni, sem áhættuvarnargerning í áhættuvarnartengslum. Ekki er þó hægt að tilgreina áhættuvarnartengsl aðeins fyrir hluta tímabilsins sem áhættuvarnargerningurinn er útistandandi.
76. Tilgreina má einn áhættuvarnargerning sem áhættuvörn fyrir áhættu af fleiri en einum toga, að því tilskildu a) að unnt sé að tilgreina greinilega áhættuna, sem varið er gegn, b) að unnt sé að sýna fram á árangur af áhættuvörminni og c) að unnt sé að tryggja að áhættuvarnargerningurinn sé tilgreindur sérstaklega fyrir mismunandi áhættustöðu.

77. Líta má á tvær eða fleiri afleiður, eða hluta þeirra (eða, þegar um er að ræða vörn gegn gengisáhættu, tvær eða fleiri óafleiður eða hluta þeirra, eða samsetning afleiðna og óafleiðna eða hluta þeirra) í samsetningum og tilgreina sameiginlega sem áhættuvarnargerninginn, einnig þegar áhætta vegna nokkurra afleiðna jafnar út áhættu vegna annarra afleiðna. Vaxtakragi, eða annar afleiðugerningur sem sameinar útgefinn valrétt og keyptan valrétt, uppfyllir ekki skilyrði fyrir áhættuvarnargerningi ef hann er í reynd hreinn, útgefinn valréttur (þ.e. fyrir hann fæst hreint yfirverð). Eins má aðeins tilgreina tvo eða fleiri gerninga (eða hluta þeirra) sem áhættuvarnargerninga ef einn þeirra er útgefinn valréttur eða hreinn, útgefinn valréttur.

Áhættuvarðir liðir

Liðir sem teljast varðir fyrir áhættu

78. Hægt er að færa áhættuvarinn lið sem eign eða skuld, ófærða, fasta skuldbindingu, afar líkleg, áætluð framtíðarviðskipti eða hreina fjárfestingu í erlendum rekstri. Áhættuvarði liðurinn getur verið a) ein eign, skuld, ein föst skuldbinding, ein afar líkleg, áætluð framtíðarviðskipti eða hrein fjárfesting í erlendum rekstri, b) flokkur eigna, skulda, fasta skuldbindinga, afar líklegra, áætlaðra framtíðarviðskipta eða hreinna fjárfestinga í erlendum rekstri með sambærilegum áhættueinkennum eða c) í safni sem er eingöngu varið gegn vaxtaáhættu, hluti af vörðu safni fjáreigna eða fjárskulda sem eru sameiginlega í áhættunni sem varið er gegn.
79. Ólíkt því sem á við um útlán og viðskiptakröfur getur fjárfesting til gjalddaga ekki verið áhættuvarinn liður með tilliti til vaxtaáhættu eða fyrirframgreiðsluáhættu vegna þess að tilgreining fjárfestingar til gjalddaga krefst áforma um að halda fjárfestingunni fram að gjalddaga án tillits til breytinga á gangvirði slíkrar fjárfestingar eða sjóðstreymi frá henni sem stafa af breytingum á vöxtum. Fjárfesting til gjalddaga getur á hinn bóginn verið áhættuvarinn liður með tilliti til áhættu vegna breytinga á gengi erlendra gjaldmiðla og lánsáhættu.
80. Í áhættuvarnarreikningsskilum er aðeins hægt að tilgreina eignir, skuldir, fastar skuldbindingar eða afar líkleg, áætluð framtíðarviðskipti, sem varða aðila utan einingarinnar, sem áhættuvarða liði. Af þeim sökum má aðeins nota áhættuvarnarreikningsskil þegar um er að ræða viðskipti milli eininga eða starfsþátta innan sömu samstæðu í sérstökum eða aðgreindum reikningsskilum þessara eininga eða starfsþátta en ekki í samstæðureikningsskilum samstæðunnar. Undantekning frá því er að gengisáhætta erlendra gjaldmiðla, sem varðar peningalið innan samstæðu (t.d. innbyrðis viðskiptaskuldir/viðskiptakröfur tveggja dótturfélaga), getur talist til áhættuvarinna liða í samstæðureikningsskilum ef hún leiðir til þess að þeir verði háðir gengishagnaði eða -tapi sem ekki er að fullu eytt með samstæðureikningsskilum samkvæmt IAS-staðli 21, *áhrif gengisbreytinga erlendra gjaldmiðla*. Samkvæmt IAS-staðli 21 er gengishagnaði eða -tapi á erlendum gjaldmiðlum að því er varðar peningalið innan samstæðu ekki að fullu eytt með samstæðureikningsskilum þegar peningaliðurinn felst í viðskiptum milli tveggja eininga innan samstæðunnar með mismunandi starfrækslugjaldmiðla.

Fjárhagsliðir tilgreindir sem áhættuvarðir liðir

81. Ef áhættuvarði liðurinn er fjáreign eða fjárskuld getur hann verið varinn liður að því er varðar áhættu í tengslum við hluta sjóðstreymis frá liðnum eða gangvirðis hans (s.s. valið sammingsbundið sjóðstreymi frá einum eða fleiri liðum, hlutar þess eða hlutfall gangvirðisins), að því tilskildu að unnt sé að mæla árangurinn. Sem dæmi getur skilgreinanlegur og sérmetanlegur hluti vaxtaáhættu vegna vaxtaberandi eignar eða vaxtaberandi skuldar verið tilgreindur sem áhættan sem varið er gegn (s.s. áhættulausir vextir eða viðmiðunarþáttur vaxta í heildarvaxtaáhættu áhættuvarins fjármálagernings).
- 81A. Í gangvirðisvörn gegn vaxtaáhættu safns fjáreigna eða fjárskulda (og einungis í þess háttar áhættuvörn) getur sá hluti, sem er varinn, verið tilgreindur sem fjárhæð í gjaldmiðli (t.d. fjárhæð í dólum, evrum, pundum eða rand) fremur en sem einstakar eignir (eða skuldir). Enda þótt safnið geti, sem áhættustýring, falið í sér eignir og skuldir er fjárhæðin tilgreind sem fjárhæð eigna eða skulda. Ekki er leyfilegt að tilgreina nettófjárhæð að meðtöldum eignum og skuldum. Einingin getur varið hluta vaxtaáhættu sem tengist þessari tilgreindu fjárhæð. Þegar um er að ræða vörn vegna safns sem hefur að geyma fyrirframgreiddar eignir getur einingin t.d. varið breytingar á gangvirði, sem rekja má til breytingar á varinni vaxtaáhættu, miðað við væntanlega, fremur en sammingsbundna, endurákvörðunardaga vaxtakjara. [...].

IAS 39

Ófjárhagslegir liðir tilgreindir sem áhættuvarðir liðir

82. *Ef áhættuvarði liðurinn er ófjárhagsleg eign eða ófjárhagsleg skuld skal tilgreina hann sem áhættuvarinn lið a) vegna gengisáhættu erlendra gjaldmiðla eða b) í heild vegna allrar áhættu vegna erfiðleika við að einangra og meta viðeigandi hluta sjóðstreymisins eða gangvirðisbreytinga sem rekja má til tiltekinnar áhættu annarrar en gengisáhættu erlendra gjaldmiðla.*

Flokkar liða tilgreindir sem áhættuvarðir liðir

83. Sambærilegum eignum eða sambærilegum skuldum skal einungis safna saman og verja gegn áhættu sem flokk ef áhætta einstakra eigna eða einstakra skulda í flokknum er sameiginleg með tilliti til áhættunnar sem tilgreint er að verið sé að verjast. Enn fremur er þess vænst að breytingar á gangvirði, sem rekja má til vörðu áhættunnar vegna hvers einstaks liðar í flokknum, séu því sem næst í réttu hlutfalli við heildarbreytingu á gangvirði sem rekja má til vörðu áhættunnar vegna flokks liðanna.
84. Vegna þess að eining metur áhrif áhættuvarnar með því að bera saman breytinguna á gangvirði eða sjóðstreymi áhættuvarnargernings (eða flokks sambærilegra áhættuvarnargerninga) við áhættuvarða liðinn (eða flokk sambærilegra, áhættuvarinna liða), uppfyllir það, að bera áhættuvarnargerning saman við hreina heildarstöðu (t.d. allar hreinar eignir og skuldir með föstum vöxtum og sambærilega gjalddaga) fremur en saman við tiltekinn, áhættuvarinn lið, ekki skilyrði um áhættuvarnarreikningsskil.

Áhættuvarnarreikningsskil

85. Jöfnunaráhrif af breytingum á gangvirði áhættuvarnargerningsins og áhættuvarða liðarins koma fram í rekstrarreikningi áhættuvarnarreikningsskila.

86. *Áhættuvarnartengsl eru þrenns konar:*

- a) *gangvirðisvörn: áhættuvörn gegn breytingum á gangvirði færðrar eignar eða skuldar eða ófærðrar, fastrar skuldbindingar, eða skilgreindur hluti slíkrar eignar, skuldar eða fastrar skuldbindingar, sem rekja má til sérstakrar áhættu og gæti haft áhrif á rekstrarafkomu einingarinnar,*
- b) *sjóðstreymisvörn: vörn gegn breytingum á sjóðstreymi sem i) má rekja til sérstakrar áhættu í tengslum við færða eign eða skuld (s.s. allar eða nokkrar framtíðarvaxtagreiðslur á breytilegum vöxtum) eða afar líklegra, áætlaðra framtíðarviðskipta og ii) gæti haft áhrif á rekstrarafkomu einingarinnar,*
- c) *vörn vegna hreinnar fjárfestingar í erlendum rekstri eins og hann er skilgreindur í IAS-staðli 21.*

87. Vörn vegna gengisáhættu erlendra gjaldmiðla í fastri skuldbindingu má færa sem gangvirðisvörn eða sem sjóðstreymisvörn.

88. *Áhættuvarnartengsl uppfylla skilyrði um áhættuvarnarreikningsskil skv. 89.–102. lið þá og því aðeins að öll eftirfarandi skilyrði séu uppfyllt:*

- a) *þegar áhættuvörnin er tekin upp eru áhættuvarnartengsl hennar formlega tilgreind og birt gögn um þau ásamt markmiðum og áætlun einingarinnar vegna áhættuvarnarinnar. Í þessum gögnum skal vera skilgreining á áhættuvarnargerningnum, liðnum eða viðskiptunum sem áhættuvörnin tekur til, eðli áhættunnar, sem varið er gegn, og hvernig einingin muni meta áhrif áhættuvarnargerningsins við að jafna út áhættu vegna breytinga á gangvirði varða liðarins eða sjóðstreymisins sem rekja má til áhættunnar sem varið er gegn,*
- b) *þess er vænst að áhættuvörnin sé afar skilvirk (sjá liði AG105–AG113 í viðbæti A) við að jafna út breytingar á gangvirði eða sjóðstreymi, sem rekja má til áhættunnar sem varið er gegn, í samræmi við upphafleg gögn um áhættustýringaráætlun fyrir þessi tilteknu áhættuvarnartengsl,*

- c) þegar sjóðstreymi er varið gegn áhættu verða áætluð framtíðarviðskipti, sem eru afar líkleg og eru viðfang áhættuvarnarinnar, að vera áhættusöm vegna breytinga á sjóðstreymi sem gætu að lokum haft áhrif á rekstrarafkomu einingarinnar,
- d) unnt er að meta skilvirkni áhættuvarnarinnar með áreiðanlegum hætti, þ.e. unnt er að meta með áreiðanlegum hætti gangvirði eða sjóðstreymi varða liðarins, sem rekja má til áhættunnar sem varið er gegn, og gagnvirði áhættuvarnargerningsins (sjá 46. og 47. lið og liði AG80 og AG81 í viðbæti A um leiðbeiningar um ákvörðun gangvirðis),
- e) reglulegt mat fer fram á vörninni og hefur hún í reynd verið mjög skilvirk þau reikningsskilatímabil sem áhættuvörnin var tilgreind fyrir.

Gangvirðisáhættuvarnir

89. Ef gangvirðisvörn uppfyllir skilyrðin í 88. lið á tímabilinu skal færa hana á eftirfarandi hátt:

- a) ágóði eða tap vegna endurmats á áhættuvarnargerningi á gangvirði (vegna afleidds áhættuvarnargernings) eða þáttur erlendra gjaldmiðla í bókfærðu verði, sem metið er í samræmi við IAS-staðal 21 (vegna áhættuvarnargernings sem ekki snertir afleiðu), skal fært í rekstrarreikning

og

- b) ágóðinn eða tapið á varða liðnum, sem rekja má til áhættunnar sem varið er gegn, skal leiðréttá bókfært verð varða liðarins og færa í rekstrarreikning. Þetta gildir ef varði liðurinn er að öðru leyti metinn á kostnaðarverði. Færsla á ágóðanum eða tapinu, sem rekja má til varinnar áhættu í rekstrarreikningi, á við ef varði liðurinn er fjáreign til sölu.

89A. Í gangvirðisvörn gegn vaxtaáhættu, sem tekur til hluta safns fjáreigna eða fjárskulda (og einungis í slíkri áhættuvörn), er hægt að fara að kröfunni í b-lið 89. liðar með því að setja fram ágóðann eða tapið, sem rekja má til varða liðarins, annaðhvort:

- a) í einni sérlínu meðal eigna fyrir þau endurákvörðunarvaxtatímabil þegar varði liðurinn er eign

eða

- b) í einni sérlínu meðal skulda fyrir þau endurákvörðunarvaxtatímabil þegar varði liðurinn er skuld.

Sérlínurnar, sem um getur í a- og b-lið hér að ofan, skulu settar fram við hlið fjáreigna eða fjárskulda. Fjárhæðir í þessum sérlínum skal fjarlægja úr efnahagsreikningi þegar eignirnar eða skuldarnar, sem þær eiga við, eru afskráðar.

90. Ef einungis er varið gegn sérstakri áhættu, sem rekja má til varinna liða, skal færa breytingar á gangvirði vörðu liðanna, sem eru ótengdar vörðu áhættuliðunum, eins og fram kemur í 55. lið.

91. Eining skal hætta framvirkt þeim áhættuvarnarreikningsskilum, sem tilgreind eru í 89. lið, ef

- a) áhættuvarnargerningurinn rennur út eða er seldur, honum er slitið eða hann er nýttur (þegar áhættuvarnargerningur er endurnýjaður eða framlengdur með öðrum áhættuvarnargerningi telst hann í þessu tilviki ekki renna út eða vera slitið ef slík skipti eða endurnýjun er hluti af staðfestri áhættuvarnaráætlun einingarinnar),

- b) áhættuvörnin uppfyllir ekki lengur skilyrðin um áhættuvarnarreikningsskil í 88. lið

eða

- c) einingin afturkallar tilgreininguna.

IAS 39

92. *Leiðréttingar, sem rekja má til b-liðar 89. liðar, á bókfærðu verði varins fjármálagernings, sem metinn er á afskrifuðu kostnaðarverði (eða, þegar um er að ræða safnvörn vegna vaxtaáhættu, til sérlínu í efnahagsreikningi, sem lýst er í lið 89A), skal afskrifa í rekstrarreikningi. Hefja má afskriftir jafnskjótt og leiðrétting hefur verið gerð og skal hefja þær eigi síðar en þegar hætt er að leiðrétta varða liðinn vegna breytinga á gangvirði hans sem rekja má til áhættunnar sem varið er gegn. Leiðréttingin miðast við endurreiknaða virka vexti daginn sem afskrifurnar hefst. Þegar um er að ræða gangvirðisvörn gegn vaxtaáhættu sem tekur til safns fjáreigna eða fjárskulda (og einungis í þess háttar áhættuvörn), er þó ekki gerlegt að afskrifa með því að nota endurreiknaða virka vexti, leiðréttingin skal afskrifuð með beinlínuaðferðinni. Leiðréttingin skal afskrifuð að fullu á gjalddaga fjármálagerningsins eða, þegar um er að ræða safnvörn vegna vaxtaáhættu, þegar viðkomandi endurákvörðunartímabil rennur út.*
93. Þegar ófærð, föst skuldbinding er tilgreind sem varinn liður eru síðari uppsafnaðar breytingar á gangvirði þessarar föstu skuldbindingar, sem rekja má til vörðu áhættunnar, færðar sem eign eða skuld og tilsvarendi ágóði eða tap er fært í rekstrarreikningi (sjá b-lið 89. liðar). Breytingarnar á gangvirði áhættuvarnargerningsins eru einnig færðar í rekstrarreikningi.
94. Þegar eining gerir fasta skuldbindingu um að kaupa eign eða taka á sig skuld, sem er varinn liður í gangvirðisvörn, er upphaflegt bókfært verð eignarinnar eða skuldarinnar, sem fært er þegar einingin stendur við föstu skuldbindinguna, leiðrétt þannig að það taki til uppsafnaðra breytinga á gangvirði föstu skuldbindingarinnar sem rekja má til áhættunnar sem varið er gegn og færð í efnahagsreikningi.

Sjóðstreymisvarnir

95. *Ef sjóðstreymisvörn uppfyllir skilyrðin í 88. lið á tímabilinu skal færa hana á eftirfarandi hátt:*
- a) hluti ágóðans eða tapsins af áhættuvarnargerningnum, sem er ákvarðaður sem skilvirk áhættuvörn (sjá 88. lið), skal færður beint á eigið fé í gegnum yfirlit um breytingar á eigin fé (sjá IAS-staðal 1)*
- og*
- b) óskilvirkur hluti ágóða eða taps á áhættuvarnargerningnum skal færður í rekstrarreikningi.*
96. Nánar tiltekið er sjóðstreymisvörn færð á eftirfarandi hátt:
- a) sá aðgreindi þáttur meðal eigin fjár sem tengist varða liðnum er leiðréttur miðað við það sem lægra er af eftirfarandi (í hreinum fjárhæðum):
- i) uppsafnaður ágóði eða uppsafnað tap á áhættuvarnargerningnum frá því að vörnin tók gildi
- og*
- ii) uppsöfnuð breyting á gangvirði (núvirði) væntanlegs framtíðarsjóðstreymis áhættuvarða liðarins frá því vörnin tók gildi,
- b) eftirstandandi ágóði eða tap á áhættuvarnargerningnum eða tilgreindum þætti hans (sem er ekki skilvirk áhættuvörn) er fært í rekstrarreikningi
- og*
- c) ef skjalfest áhættustýringaráætlun einingar vegna sérstakra áhættuvarnartengsla útilokar tiltekinn þátt ágóðans eða tapsins eða tengds sjóðstreymis áhættuvarnargerningsins frá matinu á skilvirkni áhættuvarnar (sjá 74. og 75. lið og a-lið 88. liðar) er þátturinn, sem er útilokaður úr ágóða eða tapi, færður í samræmi við 55. lið.

97. *Ef áhættuvörn vegna fyrirhugaðra viðskipta leiðir síðar til færslu fjáreignar eða fjárskuldar skal tengdur ágóði eða tap, sem var fært beint á eigið fé í samræmi við 95. lið, endurflokkað í rekstrarreikningi á sama tímabili eða sömu tímabilum og yfirtekna eignin eða skuldin hefur áhrif á rekstrarafkomu einingarinnar (s.s. á þeim tímabilum þegar vaxtatekjur eða vaxtagjöld eru færð). Ef eining væntir þess að allt tapið, sem fært er beint á eigið fé, eða hluti þess, endurheimtist ekki á einu eða fleiri framtíðartímabilum skal hún endurflokka í rekstrarreikningi þá fjárhæð sem ekki er vænst að endurheimtist.*
98. *Ef áhættuvörn vegna áætlaðra framtíðarviðskipta leiðir síðar til færslu ófjárhagslegrar eignar eða ófjárhagslegrar skuldar eða áætluð framtíðarviðskipti vegna ófjárhagslegrar eignar eða ófjárhagslegrar skuldar verða að fastri skuldbindingu, sem áhættuvarnarreikningsskilum með gangvirðisvörn er beitt á, skal einingin annaðhvort beita a- eða b-lið hér fyrir neðan:*
- a) *hún endurflokkar tengdan ágóða og tap, sem var fært beint á eigið fé í samræmi við 95. lið, í rekstrarreikningi á sama tímabili eða sömu tímabilum og yfirtekna eignin eða skuldin hefur áhrif á rekstrarafkomu einingarinnar (s.s. á tímabilunum þegar afskriftagjöld eða sölukostnaður eru færð). Ef eining væntir þess að allt tapið, sem fært er beint á eigið fé, eða hluti þess, endurheimtist ekki á einu eða fleiri framtíðartímabilum, skal hún endurflokka í rekstrarreikningi þá fjárhæð sem ekki er vænst að endurheimtist,*
- b) *hún fjarlægir tengdan ágóða og tap, sem var fært beint á eigið fé í samræmi við 95. lið, og innifelur í upphaflegu kostnaðarverði eða öðru bókfærðu verði eignarinnar eða skuldarinnar.*
99. *Eining skal hafa annaðhvort a- eða b-lið í 98. lið sem reikningsskilaáferð sína og skal beita honum með samræmdum hætti á allar áhættuvarnir sem 98. liður tekur til.*
100. *Að því er varðar sjóðstreymisvarnir, aðrar en þær sem fjallað er um í 97. og 98. lið, skal færa fjárhæðir, sem hafa verið færðar beint á eigið fé, í rekstrarreikningi á sama tímabili eða sömu tímabilum og áætluðu, áhættuvörðu framtíðar viðskiptin hafa áhrif á rekstrarafkomu einingarinnar (t.d. þegar fyrirhuguð sala fer fram).*
101. *Þegar um er að ræða einhverjar af eftirfarandi aðstæðum skal eining hætta framvirkt þeim áhættureikningsskilum sem tilgreind eru í 95.–100. lið:*
- a) *áhættuvarnargerningurinn rennur út eða er seldur, honum er slitið eða hann er nýttur (þegar áhættuvarnargerningur er endurnýjaður eða framlengdur með öðrum áhættuvarnargerningi telst hann í þessu tilvikum ekki renna út eða vera slitið ef slík endurnýjun eða framlenging er hluti af staðfestri áhættuvarnaráætlun einingarinnar). Í því tilvikum skal halda áfram að færa sérstaklega á eigið fé þann uppsafnaða ágóða eða það uppsafnaða tap af áhættuvarnargerningnum, sem eftir er af því sem fært var beint á eigið fé frá því tímabili þegar vörnin hafði áhrif (sjá a-lið 95. liðar), þar til áætluðu framtíðarviðskiptin fara fram. Þegar viðskiptin fara fram eiga 97., 98. og 100. liður við,*
- b) *áhættuvörnin uppfyllir ekki lengur skilyrðin um áhættuvarnarreikningsskil í 88. lið. Í því tilvikum skal halda áfram að færa sérstaklega á eigið fé uppsafnaðan ágóða eða uppsafnað tap á áhættuvarnargerningnum, sem eftir er af því sem fært var beint á eigið fé frá því tímabili þegar vörnin hafði áhrif (sjá a-lið 95. liðar), þar til áætluðu framtíðarviðskiptin fara fram. Þegar viðskiptin fara fram eiga 97., 98. og 100. liður við,*
- c) *Ekki er lengur vænst að áætluðu framtíðarviðskiptin fari fram, en í því tilvikum skal halda áfram að færa í rekstrarreikningi þann uppsafnaða ágóða eða það uppsafnaða tap á áhættuvarnargerningnum, sem eftir er af því sem fært var beint á eigið fé frá því tímabili þegar vörnin hafði áhrif (sjá a-lið 95. liðar). Ennþá getur þess verið vænst að áætluð framtíðarviðskipti, sem eru ekki lengur afar líkleg (sjá c-lið 88. liðar), eigi sér stað,*
- d) *einingin afturkallar tilgreininguna. Þegar um er að ræða varnir vegna áætlaðra framtíðarviðskipta skal halda áfram að færa sérstaklega á eigið fé þann uppsafnaða ágóða eða það uppsafnaða tap á áhættuvarnargerningnum, sem eftir er af því sem fært var beint á eigið fé frá því tímabili þegar vörnin hafði áhrif (sjá a-lið 95. liðar), þar til áætluðu framtíðarviðskiptin fara fram eða þess er ekki lengur vænst að þau fari fram. Þegar viðskiptin fara fram eiga 97., 98. og 100. liður við. Ef þess er ekki lengur vænst að viðskiptin fari fram skal uppsafnaður ágóði eða uppsafnað tap, sem hafði verið fært beint á eigið fé, fært í rekstrarreikningi.*

IAS 39

Áhættuvarnir hreinnar fjárfestingar

102. *Áhættuvarnir hreinnar fjárfestingar í erlendum rekstri, þ.m.t. varnir vegna peningaliðar sem er færður sem hluti hreinu fjárfestingarinnar (sjá IAS-staðal 21), skulu færðar með sambærilegum hætti og sjóðstreymisvarnir:*

a) *sá hluti ágóðans eða tapsins af áhættuvarnargerningnum, sem er ákvarðaður sem skilvirk áhættuvörn (sjá 88. lið), skal færður beint á eigið fé í gegnum yfirlit um breytingar á eigin fé (sjá IAS-staðal 1)*

og

b) *óskilvirki hlutinn skal færður í rekstrarreikningi.*

Sá ágóði eða tap af áhættuvarnargerningnum, sem tengist skilvirkum hluta áhættuvarnarinnar sem hefur verið færður beint á eigið fé, skal færður í rekstrarreikningi þegar erlenda rekstrinum er ráðstafað.

BRÁÐABIRGÐAÁKVÆÐI OG GILDISTÖKUDAGUR

103. *Eining skal beita þessum staðli (þ.m.t. breytingar sem gefnar voru út í mars 2004) að því er varðar árleg tímabil sem hefst 1. janúar 2005 eða síðar. Heimilt er að taka hann upp fyrr. Eining skal ekki beita þessum staðli (þ.m.t. breytingar sem gefnar voru út í mars 2004) að því er varðar árleg tímabil sem hefst fyrir 1. janúar 2005 nema að hún beiti einnig IAS-staðli 32 (útg. í desember 2003). Ef eining beitir þessum staðli að því er varðar tímabil, sem hefst fyrir 1. janúar 2005, skal hún greina frá því.*

104. *Þessum staðli skal beitt afturvirkir nema að því leyti sem tilgreint er í 105.–108. lið: Upphafsstöðu óráðstafaðs eigin fjár frá fyrsta fyrra tímabili sem sett er fram og allar sambærilegar fjárhæðir skal leiðrétta eins og þessi staðall hefði alltaf verið í notkun, nema ógerlegt sé að endurgera upplýsingarnar. Ef ógerlegt er að endurgera upplýsingarnar skal einingin greina frá því og tilgreina að hve miklu leyti upplýsingarnar voru endurgerðar.*

105. *Þegar þessum staðli er fyrst beitt er einingu heimilt að tilgreina áður færða fjáreign eða fjárskuld sem fjáreign eða fjárskuld við gangvirði í gegnum rekstrarreikning eða til sölu þrátt fyrir kröfuna í 9. lið um að tilgreina slíkt við upphaflega færslu. Að því er varðar slíkar fjáreignir sem tilgreindar eru til sölu skal eining skal færa allar uppsafnaðar breytingar á gangvirði í aðgreindan þátt meðal eigin fjár þar til kemur að afskráningu eða virðisrýrnun en þá skal einingin yfirfæra þann uppsafnaða ágóða eða tap yfir í rekstrarreikning. Vegna fjármálagerninga sem tilgreindir eru á gangvirði í gegnum rekstrarreikning eða til sölu skal einingin:*

a) *endurgera fjáreignina eða fjárskuldina með því að nota nýju tilgreininguna í samanburðarreikningsskilunum*

og

b) *greina frá gangvirði fjáreignanna eða fjárskuldanna, sem tilgreindar eru í hverjum flokki, og skilgreiningunni og bókfærðu verði í fyrri reikningsskilum.*

106. *Eining skal beita framvirkt afskráningarkröfunni í 15.–37. lið og liðum AG36–AG52 í viðbæti A að því undanskildu sem leyfilegt er skv. 107. lið. Til samræmis við það skal eining, ef hún hefur afskráð fjáreignir samkvæmt IAS-staðli 39 (endurskoðaður 2000), í kjölfar viðskipta sem fóru fram fyrir 1. janúar 2004, og þær eignir hefðu ekki verið afskráðar samkvæmt þessum staðli, ekki færa þær eignir.*

107. *Þrátt fyrir 106. lið má eining beita afskráningarákvæðunum í 15.–37. lið og liðum AG36–AG52 í viðbæti A afturvirkir frá þeim degi, sem einingin velur, að því tilskildu að upplýsingarnar, sem þarf til að beita IAS-staðli 39 á eignir og skuldir, sem hafa verið afskráðar vegna fyrri viðskipta, hafi legið fyrir þegar þessi viðskipti voru upphaflega færð.*

108. *Eining skal ekki leiðréttá bókfært verð óffjárhagslegra eigna og óffjárhagslegra skulda til að útløka ágóða og tap sem tengist sjóðstreymisvörnum meðtöldum í bókfærðu verði fyrir upphaf fjárhagsársins þegar þessum staðli er beitt fyrst. Við upphaf fjárhagstímabilsins, þegar þessum staðli er beitt fyrst, skal endurflokka sem eign eða skuld allar fjárhæðir sem eru færðar beint á eigið fé þegar um er að ræða vörn vegna fastrar skuldbindingar, sem samkvæmt þessum staðli er færð sem gangvörðisvörn, nema þegar um er að ræða vörn vegna gengisáhættu erlendra gjaldmiðla sem áfram er farið með sem sjóðstreymisvörn.*

AFTURKÖLLUN ANNARRA YFIRLÝSINGA

109. Þessi staðall kemur í stað IAS-staðals 39, *fjármálagerningar: færsla og mat*, endurskoðaður í október 2000.
110. Þessi staðall og meðfylgjandi leiðbeiningar um framkvæmd koma í stað leiðbeininga um framkvæmd sem framkvæmdanefndin um leiðbeiningar fyrir IAS-staðal 39, og fyrri alþjóðareikningskilanefnd kom á fót, gaf út.

IAS 39

VIÐBÆTUR A

Leiðbeiningar um framkvæmd

Þessi viðbætur er óaðskiljanlegur hluti staðalsins.

Gildissvið (2.–7. liður)

- AG1. Algenzt er að samningar þar sem krafist er greiðslu sem byggist á loftslags- eða jarðfræðibreytum eða öðrum eðlisfræðilegum breytum séu notaðir sem tryggingasamningur. (Þeir sem byggjast loftslagsbreytum eru stundum nefndir „veðuraflæiður“.) Samkvæmt slíkum samningum miðast greiðslan við fjárhæð tjóns tryggðu einingarinnar. Réttindi og skuldbindingar samkvæmt váttryggingarsamningum, sem fela í meginatriðum ekki í sér yfirfærslu á fjárhagslegri áhættu, falla utan gildissviðs þessa staðals, skv. d-lið 2. liðar. Útgreiðslan er, samkvæmt sumum samningum þar sem krafist er greiðslu sem byggð er á loftslags- eða jarðfræðibreytum eða öðrum eðlisfræðilegum breytum, ekki tengd fjárhæð tjóns tryggðu einingarinnar. Slíkir samningar falla utan gildissviðs þessa staðals skv. h-lið 2. liðar.
- AG2. Þessi staðall breytir ekki kröfum í tengslum við lífeyrissjóði, sem fylgja IAS-staðli 26, *reikningshald og reikningskil eftirlaunasjóða*, og samninga um einkaleyfabóknanir sem miðast við sölumagn eða þjónustutekjur sem eru færðar samkvæmt IAS-staðli 18, *reglulegar tekjur*.
- AG3. Stundum fjárfestir eining í því sem hún telur vera „stefnumiðaða fjárfestingu“ í eiginfjárgerningum, sem önnur eining gefur út, í því augnamiði að koma á eða viðhalda langtímarekstrartengslum við eininguna, sem fjárfest er í. Fjárfestingareiningin notar IAS-staðal 28, *fjárfestingar í hlutdeildarfélagum*, til að ákvarða hvort hlutdeildaraðferðin í reikningshaldi á við um slíka fjárfestingu. Á sama hátt notar fjárfestingareiningin IAS-staðal 31, *hlutdeild í samrekstri*, til að ákvarða hvort hlutfallsleg samstæðureikningskil eða hlutdeildaraðferðin á við um slíka fjárfestingu. Ef hvorki hlutdeildaraðferðin né hlutfallsleg samstæðureikningskil á við beittir eining þessum staðli á þá stefnumiððu fjárfestingu.
- AG4. Þessi staðall gildir um fjáreignir og fjárskuldir váttryggjenda aðrar en réttindi og skuldbindingar samkvæmt váttryggingarsamningum sem eru undanskildar í d-lið 2. liðar.

Skilgreiningar (8–9. liður)

Virkir vextir

- AG5. Í sumum tilvikum eru fjáreignir keyptar á mjög niðursettu verði sem endurspeglar það útlánatap sem orðið hefur. Einingar telja slíkt útlánatap, sem orðið hefur, með í áætluðu sjóðstreymi þegar virkir vextir eru reiknaðir.
- AG6. Þegar eining beitir virku vaxtaaðferðinni afskrifar hún yfirleitt allar þóknarir, greitt eða móttekið endurgjald, viðskiptakostnað og annað yfirverð eða afföll við útreikninga á virkum vöxtum umfram áætlaðan endingartíma gerningsins. Styttra tímabil er þó notað ef um er að ræða tímabilið sem þóknarinnar, greitt eða móttekið endurgjald, viðskiptakostnaður, yfirverð eða afföll taka til. Þetta á við þegar breytan, sem þóknun, greitt eða móttekið endurgjald, viðskiptakostnaður, yfirverð eða afföll tengist, er endurákvörðuð miðað við markaðsvexti áður en kemur að væntanlegan gjalddaga gerningsins. Í því tilviki er viðeigandi afskriftatímabil tímabilið að næsta endurákvörðunardegi vaxtakjara. Ef t.d. yfirverð eða undirverð gernings með breytilegum vöxtum endurspeglar uppsafnaða vexti af gerningnum frá því að vextir voru síðast greiddir, eða breytingar á markaðsvöxtum frá því að breytilegir vextir voru endurákværðir miðað við markaðsvexti, er hann afskrifaður fram að næsta degi þegar breytilegir vextir eru endurákværðir miðað við markaðsvexti. Þetta stafar af því að yfirverðið eða undirverðið tengist tímabilinu að næsta vaxtaákvörðunardegi vegna þess að breytan, sem yfirverðið eða undirverðið tengist (þ.e. vextirnir), er endurákværð miðað við markaðsvexti. Ef á hinn bóginn yfirverðið eða undirverðið stafar af breytingu á áhættuálaginu á þeim breytilegu vöxtum, sem tilgreindir eru í gerningnum, eða öðrum breytum, sem ekki eru ákvarðaðar miðað við markaðsvexti, er yfirverð eða afföll afskrifað á væntum gildistíma gerningsins.
- AG7. Þegar um er að ræða fjáreignir með breytilegum vöxtum og fjárskuldir með breytilegum vöxtum breytast virkir vextir við reglulegt endurmat sjóðstreymis til að endurspeglar hreyfingar á markaðsvöxtum. Ef fjáreign með breytilegum vöxtum eða fjárskuld með breytilegum vöxtum er færð upphaflega við fjárhæð, sem er jöfn höfuðstól viðskiptakröfu eða -skuldar á gjalddaga, hefur endurmat á framtíðarvaxtagreiðslum yfirleitt engin veruleg áhrif á bókfært verð eignarinnar eða skuldarinnar.

- AG8. Ef eining endurskoðar áætlaðar útgreiðslur eða inngreiðslur sínar skal hún leiðréttá bókfært verð fjáreignarinnar eða fjárskuldarinnar (eða flokks fjármálagerninga) til að endurspegla raunverulegt og endurskoðað áætlað sjóðstreymi. Einingin endurreiknar bókfærða verðið með því að reikna núvirði áætlaðs framtíðarsjóðstreymis á upphaflegum, virkum vöxtum fjármálagerningsins. Leiðréttingin er færð sem tekjur eða gjöld í rekstrarreikningi.

Afleiður

- AG9. Dæmigerðar afleiður eru framtíðarsamningar og framvirkir, skipti- og valréttarsamningar. Afleiða hefur yfirleitt grundvallarfjárhæð sem er gjaldmiðilsfjárhæð, fjöldi hlutabréfa, fjöldi þyngdar- eða magneininga eða annarra eininga sem eru tilgreindar í samningnum. Í afleiðugerningi er þess þó ekki krafist að handhafi eða seljandi afleiðugernings greiði eða móttaki grundvallarfjárhæðina við gildistöku samningsins. Á hinn bóginn gæti verið gerð krafa í afleiðusamningi um fasta greiðslu eða greiðslu fjárhæðar sem getur breyst (en ekki í hlutfalli við breytingu á því sem liggur til grundvallar) vegna einhverra atburða í framtíðinni sem tengjast ekki grundvallarfjárhæðinni. Í samningi gæti t.d. verið krafist fastrar fjárhæðar, sem nemur 1000 GE (*), ef sex mánaða LIBOR-vextir hækka um 100 grunnstig. Slíkur samningur er afleiða jafnvel þótt grundvallarfjárhæð sé ekki tilgreind.
- AG10. Skilgreining á afleiðu í þessum staðli tekur til samninga sem eru greiddir upp í heild með afhendingu á því sem liggur til grundvallar (t.d. framvirkur samningur um að kaupa skuldagering á föstum vöxtum). Eining getur verið aðili að samningi um að kaupa eða selja ófjárhagslegan lið sem hægt er að gera upp með handbæru fé eða öðrum fjármálagerningi eða með skiptum á fjármálagerningum (t.d. samningi um að kaupa eða selja vöru á föstu verði á tilgreindum degi í framtíðinni). Slíkur samningur fellur innan gildissviðs þessa staðals nema hann hafi verið gerður og gildi áfram til að afhending fari fram á ófjárhagslegum lið í samræmi við áætlaða þörf einingarinnar fyrir kaup, sölu eða notkun (sjá 5.–7. lið).
- AG11. Eitt sem er einkennandi fyrir afleiðu er að hrein upphafs fjárfesting vegna hennar er lægri en gerð væri krafa um vegna annarra samningsgerða sem vænta mætti að hefðu sambærilega svörum gagnvart breytingum á markaðsþáttum. Valréttarsamningur fellur að þeirri skilgreiningu vegna þess að yfirverðið er lægra en sú fjárfesting sem þyrfti til að öðlast fjármálagerninginn sem liggur til grundvallar og valrétturinn er tengdur. Gjaldmiðlaskipti, sem krefjast í upphafi skipta á mismunandi gjaldmiðlum á jöfnu gangvirði, falla að skilgreiningunni vegna þess að hrein upphafs fjárfesting þeirra er núll.
- AG12. Reglubundin kaup eða sala leiðir til fastrar verðskuldbindingar frá viðskiptadegi til uppgjörsdags sem fellur að skilgreiningunni á afleiðu. Vegna þess hve skuldbindingin nær yfir skamman tíma er hún þó ekki færð sem afleiðufjármálagerningur. Í þessum staðli er fremur kveðið á um sérstaka reikningsskilaaðferð fyrir þess háttar reglubundna samninga (sjá 38. lið og liði AG53–AG56).

Viðskiptakostnaður.

- AG13. Í viðskiptakostnaði felast þóknun og umboðslaun til umboðsmanna (þ.m.t. starfsfólk sem starfar sem söluaðilar), ráðgjafa, verðbréfamiðlara og -sala, álögur eftirlitsstofnanna og verðbréfamarkaða og skattar og gjöld vegna eigendaskipta. Viðskiptakostnaður tekur ekki til yfirverðs eða undirverðs á skuldagerningum, fjármögnunarkostnaðar eða innri stjórnumar- eða umsýslukostnaðar.

Fjáreignir og fjárskuldir sem er haldið til veltuviðskipta

- AG14. Viðskipti felast yfirleitt í virkum og tíðum kaupum og sölu og fjármálagerningar sem er haldið til veltuviðskipta eru notaðir með það að markmiði að mynda hagnað af skammvinnnum sveiflum í verði eða hlutdeild söluaðila.
- AG15. Til fjárskulda sem er haldið til veltuviðskipta teljast:
- afleiðuskuldir sem eru ekki færðar sem áhættuvarnargerningar,
 - skuldbindingar um að afhenda fjáreignir sem skortseljandi (þ.e. eining sem selur fjáreignir sem hún hefur fengið að láni og á ekki enn þá) hefur fengið að láni,

(*) Í þessum staðli eru fjárhæðir tilgreindar í „gjaldmiðilseiningum“ (GE).

IAS 39

- c) fjárskuldir, sem stofnað er til í þeim tilgangi að kaupa þær aftur í náninni framtíð (t.d. skráður skuldageringur sem útgefandi getur keypt aftur í náninni framtíð eftir því hvaða breytingar verða á gangvirði hans),

og

- d) fjárskuldir, sem eru hluti safns skilgreindra fjármálagerna sem er stýrt sameiginlega og gögn sýna nýlegt mynstur skammtímahagnaðar á því.

Það, að skuld er notuð til að fjármagna viðskiptastarfsemi, felur í sjálfu sér ekki í sér að skuldin sé fjárskuld sem er haldið til veltuviðskipta.

Fjárfestingar til gjalddaga

AG16. Eining hefur ekki augljós áform um að eiga fjárfestingu í fjáreign með föstum gjalddaga fram til gjalddaga ef:

- a) einingin áformar að halda fjáreigninni í óskilgreindan tíma,
- b) einingin er reiðubúin að selja fjáreignina (nema einstakar aðstæður komi upp og ekki er sanngjarn að ætlast til að einingin hefði getað gert ráð fyrir þeim) til að bregðast við breytingum á markaðsvöxtum eða -áhættu, lausafjárþörf, breytingum á framboði og ávöxtun á öðrum fjárfestingum, breytingum á fjármögnunarkostum og -skilmálum eða breytingum á gengisáhættu erlendra gjaldmiðla,

eða

- c) útgefandi á rétt á að gera upp fjáreignina með fjárhæð sem er verulega lægri en afskrifað kostnaðarverð.

AG17. Skuldageringur með breytilegum vöxtum getur uppfyllt skilyrði fyrir fjárfestingu til gjalddaga. Eiginfjárgerningar geta ekki verið fjárfestingar til gjalddaga annaðhvort vegna þess að líftími þeirra er ótakmarkaður (s.s. almennra hlutabréfa) eða vegna þess að fjárhæðirnar, sem handhafi kann að fá, geta breyst þannig að ekki er unnt að ákvarða þær fyrirfram (eins og á við um kauprétt á hlutum, kaupheimildir og sambærileg réttindi). Að því er varðar skilgreininguna á fjárfestingum til gjalddaga merkja fastar eða ákvarðanlegar greiðslur og fastir gjalddagar að fjárhæðir og dagsetningar greiðslna til handhafa, s.s. greiðslur vaxta og höfuðstóls, eru sammingsbundnar. Veruleg hættu á vanskilum útilokar ekki að fjáreign sé flokkuð til gjalddaga, svo framarlega sem sammingsbundnar greiðslur eru fastar eða útreiknanlegar og að hin skilyrðin fyrir þeirri flokkun séu uppfyllt. Ef skilmálar skuldagerings án gjalddaga kveða á um vaxtagreiðslur í ótiltekinn tíma er ekki unnt að flokka gerninginn til gjalddaga vegna þess að ekki er um neinn gjalddaga að ræða.

AG18. Skilyrðin fyrir flokkun fjárfestingar til gjalddaga eru uppfyllt fyrir fjáreign sem útgefandi getur innkallað ef handhafi áformar og hefur getu til að halda henni þar til hún er innkölluð eða til gjalddaga og handhafi myndi endurheimta nánast allt bókfært verð hennar. Kaupréttur útgefanda, ef hann er nýttur, flýtur einfaldlega gjalddaga eignarinnar. Ef fjáreignin hins vegar er innkallanleg á forsendu sem myndi leiða til þess að handhafi endurheimti ekki nánast allt bókfært verð hennar er ekki unnt að flokka fjáreignina sem fjárfestingu til gjalddaga. Einingin tekur tillit til greidds yfirverðs, ef eitthvert er, og eignfærðs viðskiptakostnaðar við ákvörðun á því hvort nánast allt bókfært verð endurheimtist.

AG19. Fjáreign, sem er innleysanleg (þ.e. handhafi hefur rétt á að krefjast þess að útgefandi endurgreiði eða innleysi fjáreignina fyrir gjalddaga), er ekki hægt að flokka sem fjárfestingu til gjalddaga vegna þess að það, að greiða fyrir söluþátt í fjáreign, er í ósamræmi við yfirlýst áform um að eiga hana til gjalddaga.

AG20. Gangvirði hentar betur sem mat á flestum fjáreignum en afskrifað kostnaðarverð. Flokkunin til gjalddaga er undantekning en aðeins ef einingin hefur augljós áform um og getu til að halda fjárfestingunni fram til gjalddaga. Þegar aðgerðir einingar skapa efasemdir um áform hennar og getu til að eiga slíkar fjárfestingar fram til gjalddaga útiloka ákvæði 9. liðar notkun undanþágu í hæfilega langan tíma.

- AG21. Neyðaraðstæður, sem eru aðeins hverfandi líkur á að skapist, s.s. bankaáhlaup sparifjáreigenda eða svipaðar aðstæður sem hafa áhrif á váttryggjanda, er nokkuð sem einingin metur ekki við ákvörðun á því hvort hún hafi augljós áform og getu til að halda fjárfestingu fram til gjalddaga.
- AG22. Sala fyrir gjalddaga gæti fullnægt skilyrðinu í 9. lið — og þess vegna ekki vakið spurningu um áform einingarinnar um að eiga aðrar fjárfestingar fram til gjalddaga — ef unnt er að rekja þær til einhvers af eftirfarandi:
- lánstraust útfénda hefur rýrnað verulega. Sala, sem fylgir í kjölfar lækkunar á lánsþæfismati utanaðkomandi matsaðila, vekti t.d. ekki endilega spurningu um áform einingarinnar um að eiga aðrar fjárfestingar fram að gjalddaga ef lækkunin sýnir verulega rýrnun á lánstrausti útféandans ef metið er út frá lánsþæfismati við upphaflega færslu. Ef eining notar innra lánsþæfismat til að meta áhættu geta breytingar á slíku innra mati einnig stuðlað að því að greina útféendur með verulega skerðingu á lánstrausti, að því tilskildu að aðferð einingarinnar við að skipta niður innra mati og breytingum á því gefi samræmt, áreiðanlegt og hlutlægt mat á lánsþæfisgæðum útféandanna. Ef vísbending er um að fjáreign hafi rýrnað í verði (sjá 58. og 59. lið) telst skerðing á lánstrausti oft vera veruleg,
 - breytingar á skattalögum þar sem skattaafsláttur af vöxtum af fjárfestingu til gjalddaga er lagður niður eða lækkaður verulega (en ekki breyting á skattalögum þar sem endurskoðað er jaðarskatthlutfall á vaxtatekjum),
 - meiri háttar sameining fyrirtækja eða meiri háttar sala (s.s. sala starfsþáttar), sem útheimtir að seldar verði eða yfirfærðar fjárfestingar til gjalddaga til að viðhalda núverandi vaxta- eða áhættustöðu útlána (þótt sameining fyrirtækjanna sé atburður sem er á valdi einingarinnar geta breytingarnar á fjárfestingasafni hennar í því skyni að halda vaxtaáhættustöðu eða áhættustefnu í útlánunum verið afleiðingar fremur en að þær séu fyrirséðar),
 - breyting á lagaákvæðum eða kröfum eftirlitsyfirvalda, sem annaðhvort breyta verulega því sem telst leyfileg fjárfesting eða því sem telst hámark tiltekinna gerða fjárfestinga og veldur því að eining ráðstafar fjárfestingu til gjalddaga,
 - verulega hertar reglur um eigjð fé í starfsgreininni valda því að einingin þarf að minnka við sig með því að selja fjárfestingar til gjalddaga,
 - veruleg aukning á áhættustigi í fjárfestingum til gjalddaga sem notaðar eru vegna reglna um áhættuþekjuhlutfall fjármagns.
- AG23. Eining hefur ekki sýnt fram á getu til að eiga fjárfestingu í fjáreign með föstum gjalddaga fram til gjalddaga ef:
- hún hefur ekki fjármagn til ráðstöfunar til að halda áfram að fjármagna fjárfestinguna fram að gjalddaga,
- eða
- hún er háð gildandi lagalegum eða öðrum takmörkunum sem gætu komið í veg fyrir áform hennar um að eiga fjáreignina fram að gjalddaga. (Kaupréttur útféanda þarf þó ekki að koma í veg fyrir áform einingar um að eiga fjáreign fram að gjalddaga — sjá lið AG18.)
- AG24. Aðrar aðstæður en þær sem lýst er í liðum AG16–AG23 geta bent til þess að einingin hafi ekki augljós áform um að eiga fjárfestingu fram að gjalddaga.
- AG25. Eining metur ekki eingöngu áform sín og getu til að eiga fjárfestingar til gjalddaga fram að gjalddaga þegar þessar fjáreignir eru upphaflega færðar heldur einnig á hverri dagsetningu efnahagsreiknings eftir það.

IAS 39

Útlán og viðskiptakröfur

AG26. Fjáreign, sem er ekki afleiða, með föstum eða útreiknanlegum greiðslum (þ.m.t. útlánseignir, viðskiptakröfur, fjárfestingar í skuldagerningum og inneignir í bönkum) gætu hugsanlega fallið að skilgreiningunni á útlánnum og viðskiptakröfum. Fjáreign, sem er skráð á virkum markaði (s.s. skráður skuldagerningur, sjá lið AG71), fellur þó ekki að skilgreiningunni á útláni eða viðskiptakröfu. Fjáreignir sem ekki falla að skilgreiningu á útlánnum og viðskiptakröfum má flokka sem fjárfestingar til gjalddaga ef þær uppfylla skilyrði fyrir þeirri flokkun (sjá 9. lið og liði AG16–AG25). Við upphaflega færslu fjáreignar, sem í öðrum tilvikum væri flokkuð sem útlán eða viðskiptakrafa, má eining tilgreina hana sem fjáreign á gangvirði í gegnum rekstrarreikning eða til sölu.

Innbyggðar afleiður (10.–13. liður)

AG27. Ef hýsilsamningur um eftirstæða hlutdeild í hreinum eignum einingar hefur ótilgreindan binditíma eða hann er ekki fyrirfram ákveðinn eru efnahagsleg einkenni hans og áhætta þau sömu og eiginfjárgernings og innbyggð afleiða þyrfti að hafa einkenni eiginfjár, sem tengist sömu einingu, til að geta talist nátengd. Ef hýsilsamningurinn er ekki eiginfjárgerningur og fellur að skilgreiningu á fjármálagerningi eru fjárhagsleg einkenni hans og áhætta þau sömu og skuldagernings.

AG28. Innbyggð afleiða án valréttar (s.s. innbyggð, framvirk afleiða eða innbyggð skiptiafleiða) er aðgreind frá hýsilsamningnum samkvæmt tilgreindum eða inniföldum skilmálum sem leiða til þess að gangvirði gerningsins verður núll við upphaflega færslu. Innbyggð afleiða byggð á valrétti (s.s. innbyggðum sölurétti, kauprétti, vaxtaþaki eða vaxtagólfri eða skiptirétti) er aðgreind frá hýsilsamningnum samkvæmt tilgreindum skilmálum valréttarþáttarinn. Upphaflegt bókfært verð aðalgerningsins er eftirstæð fjárhæð eftir að innbyggða afleiðan hefur verið aðgreind.

AG29. Yfirleitt er farið með margar innbyggðar afleiður í einum gerningi eins og um væri að ræða eina samsetta, innbyggða afleiðu. Innbyggðar afleiður, sem flokkaðar eru sem eigið fé (sjá IAS-staðal 32, *fjármálagerningar: upplýsingar og framsetning*), eru þó færðar aðgreindar frá þeim sem eru flokkaðar sem eignir eða skuldir. Auk þess eru þær í aðgreindum færslum ef fleiri en ein innbyggð afleiða er í gerningi og þær afleiður tengjast mismunandi áhættu og auðvelt er að aðgreina afleiðurnar og þær eru óháðar innbyrðis.

AG30. Efnahagsleg einkenni og áhætta vegna innbyggðu afleiðunnar eru ekki í nánnum tengslum við hýsilsamninginn (a-liður 11. liðar) í eftirfarandi dæmum. Í þessum dæmum færir eining innbyggðu afleiðuna aðgreinda frá hýsilsamningnum, að því tilskildu að skilyrðin í b- og c-lið 11. liðar séu uppfyllt:

- a) söluréttur, sem er innbyggður í gerningi sem gerir handhafa kleift að krefja útgefanda um að kaupa aftur gerninginn gegn handbæru fé eða öðrum eignum sem er breytilegt og fer eftir breytingum á eigin fé, hrávöruverði eða -visitölu, er ekki nátengdur skuldagerningi sem er hýsilsamningur,
- b) kaupréttur, sem innbyggður er í eiginfjárgerning sem gerir útgefanda kleift að kaupa hann aftur á tilgreindu verði, er ekki nátengdur aðaleiginfjárgerningi frá sjónarhóli handhafa (frá sjónarhóli útgefanda er kauprétturinn eiginfjárgerningur að því tilskildu að hann uppfylli skilyrði fyrir þeirri flokkun samkvæmt IAS-staðli 32 en þar með fellur hann utan gildissviðs þessa staðals),
- c) valréttur eða sjálfvirkt ákvæði um að framlengja tímabilið sem eftir er fram að gjalddaga skuldagernings er ekki nátengt grunnskuldagerningi nema samtímis sé gerð leiðrétting á því sem næst gildandi markaðsvöxtum þegar framlengingin á sér stað. Ef eining gefur út skuldagerning og handhafi þess skuldagernings gefur út kauprétt á skuldagerningnum til þriðja aðila lítur útgefandinn svo á að kauprétturinn framlengi tímabilið til gjalddaga skuldagerningsins, að því tilskildu að útgefandinn geti gert kröfu um að taka þátt í eða greiða fyrir endurmarkaðssetningu skuldagerningsins vegna þess að kauprétturinn hafi verið nýttur,
- d) vísitölutryggðir vextir miðaðir við vísitölu eiginfjár eða afborganir af höfuðstól sem eru innbyggðar í grunnskuldagerning eða váttryggingarsamning — vaxtafjárhæðin eða afborgunin er þá vísitölutryggð miðað við verðgildi eiginfjárgerninganna — eru ekki nátengdir grunngerningnum vegna þess að áhættan, sem felst í hýsilsamningnum og innbyggðu afleiðunni, er ekki af sama toga,
- e) vísitölutryggðir vextir miðaðir við vísitölu hrávöru eða afborganir af höfuðstól sem eru innbyggðir í grunnskuldagerning eða váttryggingarsamning — vaxtafjárhæðin eða afborgunin er þá vísitölutryggð miðað við verð á hrávöru (s.s. gulli) — eru ekki nátengdir grunngerningnum vegna þess að áhættan, sem felst í hýsilsamningnum og innbyggðu afleiðunni, er ekki af sama toga,

- f) breytingarþáttur eigin fjár, sem er innbyggður í breytanlegan eiginfjárgerning, er ekki nátengdur grunnskuldagerningi frá sjónarhóli handhafa (frá sjónarhóli útgefanda er breytingarvalréttur eigin fjár eiginfjárgerningur og fellur utan gildissviðs þessa staðals, að því tilskildu að hann uppfylli skilyrði fyrir þeirri flokkun samkvæmt IAS-staðli 32),
- g) kaup-, sölu-, afsals- eða fyrirframgreiðsluréttur, sem er innbyggður í grunnskuldagerning, er ekki nátengdur grunngerningi nema innlausnarverð valréttarins sé hér um bil jafnt afskrifuðu kostnaðarverði skuldagerningsins á hverjum nýtingardegi. Frá sjónarhóli útgefanda breytanlegs skuldagernings með innbyggðum kaup- eða sölurétti fer matið á því hvort kaup- eða sölurétturinn sé nátengdur grunnskuldagerningi fram áður en eiginfjárbátturinn er aðskilinn samkvæmt IAS-staðil 32,
- h) útlánaáhættuafleiður, sem eru innbyggðar í grunnskuldagerning og gera öðrum aðilanum („rétthafa“) kleift að yfirfæra lánsáhættu vegna tiltekinnar viðmiðunareignar, þrátt fyrir að hann eigi hana ekki, til hins aðilans („ábyrgðaraðilans“), eru nátengdar grunnskuldagerningi. Slíkar útlánaáhættuafleiður gera ábyrgðaraðilanum kleift að taka á sig lánsáhættu í tengslum við tiltekna eign án þess að eiga hana með beinum hætti.

AG31. Dæmi um samsettan gerning er fjármálagerningur sem veitir handhafa rétt til að selja útgefandanum fjármálagerninginn til baka í skiptum fyrir handbært fé eða aðrar eignir, sem er breytilegt eftir breytingum á vísitölu eiginfjár eða hrávöru sem getur hækkað eða lækkað („innleysanlegur gerningur“). [...] Gerð er krafa um að aðgreina innbyggða afleiðu (þ.e. vísitölutryggðu afborgunina af höfuðstólnum) skv. 11. lið vegna þess að hýsilsamningurinn er skuldagerningur samkvæmt lið AG27 og vísitölutryggð afborgun af höfuðstól er ekki nátengd grunnskuldagerningi skv. a-lið liðar AG30. Vegna þess að afborgunin af höfuðstólnum getur hækkað eða lækkað er innbyggða afleiðan valréttarlaus afleiða og verðgildi hennar miðast við vísitölu breytunnar sem liggur til grundvallar.

AG32. Þegar um er að ræða innleysanlegan gerning, sem hægt er að skila aftur hvenær sem er gegn hlutfallslegum hluta handbærs fjár af ígildi hreins verðgildis eignar einingar (s.s. einingar í opnum verðbréfasjóði eða einhvers konar einingategndum fjárfestingarvörum), eru áhrifin þau, af því að sundurgreina innbyggða afleiðu og færa hvern þátt sérstaklega, að samsetti gerningurinn er metinn á innlausnarverðinu, sem er greiðsluhæft miðað við dagsetningu efnahagsreiknings, ef handhafi hefur nýtt rétt sinn til að selja útgefandanum aftur gerninginn.

AG33. Efnahagsleg einkenni og áhætta vegna innbyggðrar afleiðu eru nátengd efnahagslegum einkennum og áhættu vegna hýsilsamningsins í eftirfarandi dæmum. Í þessum dæmum færir eining innbyggðu afleiðuna ekki aðgreinda frá hýsilsamningnum:

- a) innbyggð afleiða, þar sem til grundvallar liggja vextir eða vaxtavísitala sem geta breytt fjárhæð vaxta sem annars yrði greidd eða móttekin vegna vaxtaberandi grunnskuldagernings, er nátengd aðalgerningi nema að hægt sé að greiða samsetta gerninginn þannig að handhafi endurheimti ekki að verulegu leyti alla færða fjárfestingu sína eða að innbyggða afleiðan gæti a.m.k. tvöfaldað upphaflega ávöxtun handhafans á hýsilsamningnum og gæti gefið af sér ávöxtun sem er a.m.k. tvisvar sinnum sú markaðsávöxtun sem gæti fengist með samningi með sömu skilmálum og grunnsamningurinn,
- b) innbyggt gólf eða þak á vöxtum skuldagernings er nátengt grunnskuldagerningi að því tilskildu að þakið sé jafnt markaðsvöxtum eða hærra og gólfíð sé jafnt markaðsvöxtum eða lægra, þegar gerningurinn er gefinn út, og vogun hvorki þaksins né gólfíðsins sé ekki í tengslum við aðalgerninginn. Á sama hátt eru ákvæði í samningi um kaup eða sölu á eign (t.d. hrávöru), sem ákvarða þak og gólf á verðið sem verður greitt eða móttekið fyrir eignina, nátengd hýsilsamningi ef bæði þakið og gólfíð voru í tapi í upphafi og eru ekki voguð,
- c) innbyggð afleiða í erlendum gjaldmiðli, sem gefur af sér afborganir af höfuðstól eða vaxtagreiðslur sem eru tilgreindar í erlendum gjaldmiðli og er innbyggð í grunnskuldagerning (t.d. verðbréf í tveimur gjaldmiðlum), er í nánum tengslum við grunnskuldagerninginn. Slík afleiða er ekki greind frá aðalgerningnum vegna þess að í IAS-staðli 21, *áhrif gengisbreytinga erlendra gjaldmiðla*, er þess krafist að ágóði og tap á peningalegum liðum séu færð í rekstrarreikningi,
- d) afleiða í erlendum gjaldmiðli, sem er innbyggð í hýsilsamningi sem er ekki fjármálagerningur (s.s. samningur um kaup eða sölu á ófjárhagslegum lið þar sem verðið er tilgreint í erlendum gjaldmiðli), er nátengd hýsilsamningi, að því tilskildu að hún sé ekki voguð, feli ekki í sér valrétt og í henni sé gerð krafa um greiðslur sem tilgreindar eru í einum af eftirfarandi gjaldmiðlum:
 - i) starfrækslugjaldmiðli mikilvægs aðila að samningnum,

IAS 39

- ii) gjaldmiðlinum, sem verð tengdrar vöru eða þjónustu er að jafnaði tilgreint í við kaup eða afhendingu í heimsviðskiptum (s.s. bandarískur dalur í hráolíuviðskiptum),

eða

- iii) gjaldmiðli sem er almennt notaður í samningum við kaup eða sölu ófjárhagslegra liða í efnahagsumhverfinu þar sem viðskiptin eiga sér stað (t.d. tiltölulega stöðugur og gjaldhæfur gjaldmiðill sem er yfirleitt notaður í staðbundnum viðskiptum eða utanríkisverslun).

(Slíkur samningur er ekki hýsilsamningur með innbyggðri afleiðu í erlendum gjaldmiðli.)

- e) innbyggður fyrirframgreiðsluvalréttur í hreinum vaxtagreiðslulána- eða höfuðstólslánaræmum er nátengdur hýsilsamningi að því tilskildu að hýsilsamningurinn i) stafi upphaflega af aðgreiningu á rétti til sammingsbundins sjóðstreymis frá fjármálagerningi, sem, í og af sjálfum sér, fól ekki í sér innbyggða afleiðu, og ii) felur ekki í sér neina skilmála sem ekki er að finna í upphaflega grunnskuldassamningnum,
- f) innbyggð afleiða í aðalleigusamningi er nátengd hýsilsamningi ef innbyggða afleiðan er i) verðbólgutengd vísitala, s.s. leiguvísitala sem miðast við vísitölu neysluvöru (að því tilskildu að leigan sé ekki vöguð og vísitalan tengist verðbólgu í eigin efnahagsumhverfi einingarinnar), ii) skilyrt leiga, sem byggist á tengdri sölu, eða iii) skilyrt leiga sem miðast við breytilega vexti.

Færsla og afskráning (sjá 14.–42. lið)

Upphafleg færsla (14. liður)

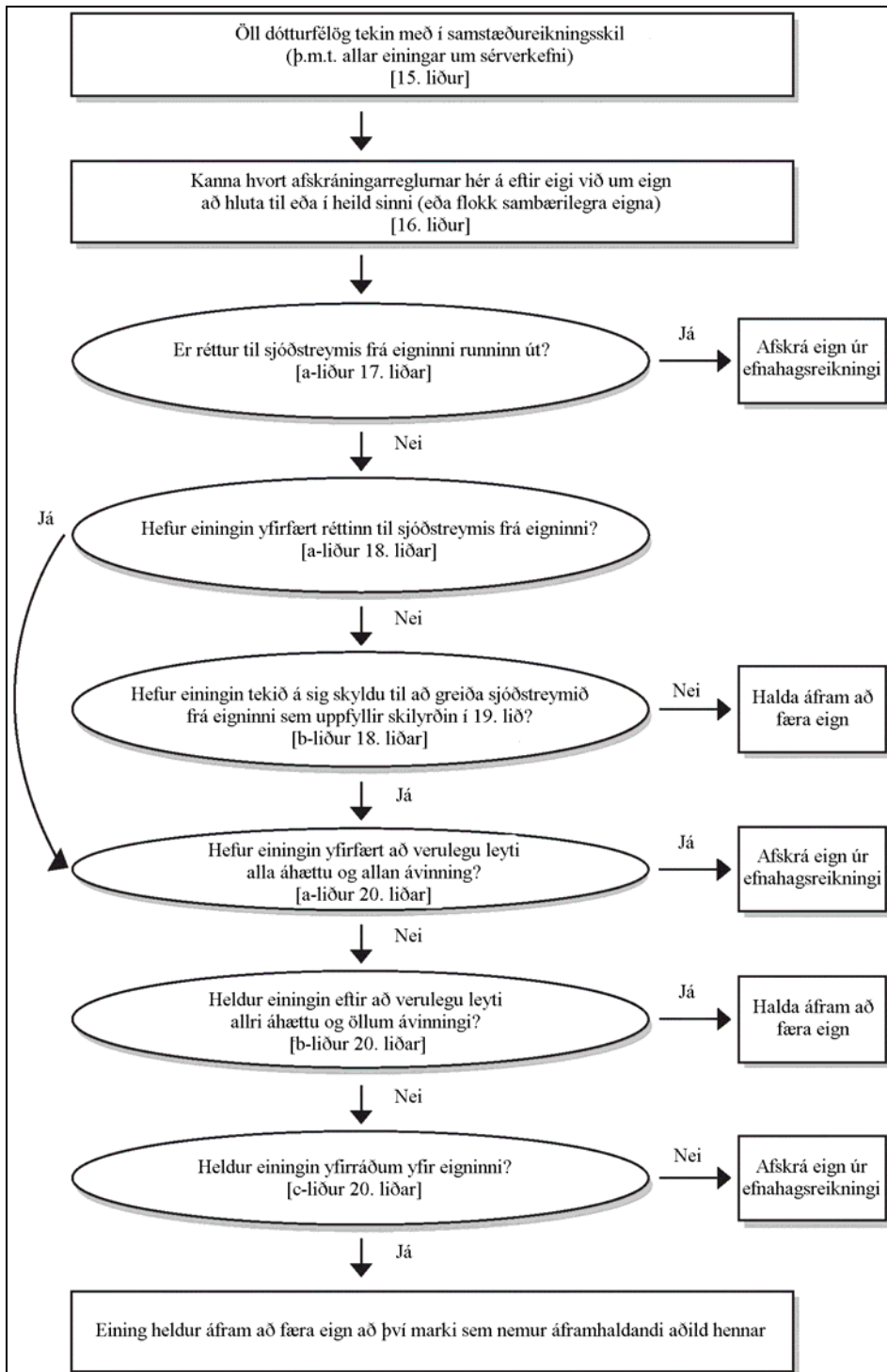
AG34. Meginreglan í 14. lið hefur það í för með sér að eining færir öll sammingsbundin réttindi og skuldbindingar samkvæmt afleiðum í efnahagsreikningi sem eignir og skuldir, eftir því sem við á, að undanskildum afleiðum sem koma í veg fyrir að yfirfærsla fjáreigna sé færð sem sala (sjá lið AG49). Ef yfirfærsla fjáreignar uppfyllir ekki skilyrði um afskráningu færir yfirtökuaðili ekki yfirfærðu eignina sem eign sína (sjá lið AG50).

AG35. Eftirfarandi eru dæmi um beitingu meginreglunnar í 14. lið:

- a) óskilyrtar viðskiptakröfur og viðskiptaskuldir eru færðar sem eignir eða skuldir þegar einingin verður aðili að samningnum og hefur, af þeim sökum, lagalegan rétt til að fá eða lagalega skyldu til að láta af hendi handbært fé,
- b) eignir, sem kaupa á, og skuldir, sem stofna á til, vegna fastrar skuldbindingar um að kaupa eða selja vörur eða þjónustu, eru yfirleitt ekki færðar fyrr en a.m.k. einn af aðilunum hefur staðið við sinn hluta samkomulagsins. Eining, sem fær t.d. bindandi pöntun, færir yfirleitt ekki eign (og einingin, sem pantar, færir ekki skuld) þegar skuldbindingin á sér stað, heldur frestar hún færslunni þar til pöntuðu vörurnar hafa verið sendar eða afhentar eða þjónustan innt af hendi. Ef föst skuldbinding um að kaupa eða selja ófjárhagslega liði fellur innan gildissviðs þessa staðals skv. 5.–7. lið er hreint gangvirði þeirra fært sem eign eða skuld daginn sem skuldbindingin á sér stað (sjá c-lið hér á eftir). Auk þess er föst skuldbinding, ef hún hefur ekki verið færð áður, tilgreind sem varinn liður í gangvirðisvörn og allar breytingar á hreinu gangvirði, sem rekja má til áhættunnar sem varið er gegn, eru færðar sem eign eða skuld eftir að vörminni er komið á (sjá 93. og 94. lið),
- c) framvirkur samningur, sem fellur innan gildissviðs þessa staðals (sjá 2.–7. lið), er færður sem eign eða skuld daginn sem skuldbindingin á sér stað fremur en daginn sem greiðsla fer fram. Þegar eining verður aðili að framvirkum samningi er gangvirði réttar og skyldu oft hið sama svo að hreint gangvirði framvirka sammingsins er núll. Ef hreint gangvirði réttar og skyldu er ekki núll er samningurinn færður sem eign eða skuld,
- d) valréttarsamningar, sem falla innan gildissviðs þessa staðals (sjá 2.–7. lið), eru færðir sem eignir eða skuldir þegar handhafi eða seljandi verður aðili að samningnum,
- e) ráðgerð framtíðarviðskipti, hversu líkleg sem þau eru, eru ekki eignir og skuldir vegna þess að einingin er ekki orðin aðili að samningi.

Afskráning fjáreignar (15.–37. liður)

AG36. Á eftirfarandi flæðiriti kemur fram mat á því hvort og að hve miklu leyti fjáreignir eru afskráðar.

IAS 39

Samkomulag sem felur í sér að eining haldi eftir samningsbundnum rétti til sjóðstreymis frá fjáreign en taki á sig samningsbundna skyldu til að greiða sjóðstreymi til eins eða fleiri viðtakenda (b-liður 18. liðar).

AG37. Sú staða, sem lýst er í b-lið 18. liðar (þegar eining heldur eftir samningsbundnum rétti til sjóðstreymis frá fjáreign en tekur á sig samningsbundna skyldu til að greiða sjóðstreymi til eins eða fleiri viðtakenda), kemur t.d. upp þegar einingin er rekstrareining eða sjóður um sérverkefni og gefur út til fjárfesta hagstæða hlutdeild í þeim fjáreignum, sem og liggja til grundvallar og hún á, og veitir þjónustu við þessar fjáreignir. Í því tilviki uppfylla fjáreignirnar skilyrði fyrir afskráningu ef skilyrðunum í 19. og 20. lið er fullnægt.

AG38. Við beitingu 19. liðar gæti eining t.d. hafa átt frumkvæðið að fjáreigninni eða hún gæti verið samstæða sem í er samstæðurekstrareining um sérverkefni sem hefur keypt fjáreignina og skilar sjóðstreymi áfram til ótengdra fjárfesta sem eru þriðju aðilar.

Mat á yfirfærslu á áhættu og ávinningi af eignarhaldi (20. liður)

AG39. Dæmi um það þegar eining hefur yfirfært að verulegu leyti áhættu og ávinning, sem fylgir eignarhaldi, eru:

- a) skilyrðislaus sala fjáreignar,
 - b) sala fjáreignar ásamt valrétti um endurkaup á fjáreigninni á gangvirðinu sem hún er á þegar hún er keypt aftur,
- og
- c) sala fjáreignar ásamt sölu- eða kauprétti sem er í umtalsverðu tapi (þ.e. valréttur sem er í svo miklu tapi að mjög ólíklegt er að hann muni verða í gróða áður en hann rennur út).

AG40. Dæmi um það þegar eining hefur haldið eftir að verulegu leyti áhættu og ávinningi, sem fylgir eignarhaldi, eru:

- a) sölu- og endurkaupaviðskipti þegar endurkaupsverðið er fast verð eða söluverðið að viðbættum arði lánveitanda,
- b) samningur um verðbréfalántöku,
- c) sala fjáreignar ásamt heildararðskiptum sem yfirfærir áhættu markaðarins aftur til einingarinnar,
- d) sala fjáreignar ásamt sölu- eða kauprétti sem er í umtalsverðum gróða (þ.e. valréttur sem er í svo miklum gróða að mjög ólíklegt er að hann verði í tapi áður en hann rennur út).

og

- e) sala á skammtímakröfum þar sem einingin ábyrgist að bæta yfirtökuaðila útlánatöp sem líklegt er að verði.

AG41. Ef eining ákvarðar að hún hafi með yfirfærslunni yfirfært að verulegu leyti áhættu og ávinning af eignarhaldi á yfirfærðu eigninni færir hún ekki yfirfærðu eignina aftur á framtíðartímabili nema hún kaupi aftur yfirfærðu eignina í nýjum viðskiptum.

Mat á yfirfærslu á yfirráðum

AG42. Eining hefur ekki haldið yfirráðum yfir yfirfærðri eign ef yfirtökuaðilinn hefur í reynd getu til að selja yfirfærðu eignina. Eining hefur haldið yfirráðum yfir yfirfærðri eign ef yfirtökuaðilinn hefur í reynd ekki getu til að selja yfirfærðu eignina. Yfirtökuaðili hefur í reynd getu til að selja yfirfærðu eignina ef verslað er með hana á virkum markaði vegna þess að yfirtökuaðilinn gæti endurkeypt yfirteknu eignina á markaðnum ef hann þarf að skila eigninni aftur til einingarinnar. Yfirtökuaðili getur t.d. í reynd haft getu til að selja yfirfærða eign ef yfirfærða eignin er með fyrirvara um valrétt sem heimilur einingunni að endurkaupa hana en yfirtökuaðilinn getur auðveldlega komist yfir yfirfærðu eignina á markaðnum ef valrétturinn er nýttur. Yfirtökuaðili hefur í reynd ekki getu til að selja yfirfærðu eignina ef einingin heldur eftir slíkum valrétti og yfirtökuaðilinn getur ekki auðveldlega komist yfir yfirfærðu eignina á markaðnum ef einingin nýtur valréttinn.

AG43. Yfirtökuaðilinn hefur í reynd aðeins getu til að selja yfirfærðu eignina ef yfirtökuaðilinn getur selt yfirfærðu eignina í heild til ótengds þriðja aðila og nýtt þá getu einhliða og án þess að þurfa að setja frekari takmarkanir á yfirfærsluna. Spurningin, sem allt veltur á, er hvað yfirtökuaðilinn getur gert í reynd en ekki hvaða samningsbundinn rétt hann hefur að því er varðar það, sem hann getur gert við yfirfærðu eignina, eða hvaða samningsbundin bönn eru fyrir hendi. Einkum:

- a) samningsbundinn réttur til að ráðstafa yfirfærðu eigninni hefur lítil áhrif í reynd ef enginn markaður er fyrir yfirfærðu eignina

og

- b) geta til að ráðstafa yfirfærðu eigninni hefur lítil áhrif í reynd ef frelsi til að nota hana er ekki fyrir hendi. Af þeirri ástæðu:

- i) verður geta yfirtökuaðila til að ráðstafa yfirfærðu eigninni að vera óháð aðgerðum annarra (þ.e. getan verður að vera einhliða)

og

- ii) yfirtökuaðilinn verður að hafa getu til að ráðstafa yfirfærðu eigninni án þess að þurfa að setja takmarkandi skilyrði eða „hömlur“ á yfirfærsluna (t.d. skilyrði um það hvernig þjónustu við útlánseign er háttáð eða valrétt sem veitir yfirtökuaðila rétt til endurkaupa á eigninni).

AG44. Það, að ólíklegt sé að framsalshafi selji yfirfærðu eignina, felur sem slíkt ekki í sér að framseljandi hafi haldið yfirráðum yfir yfirfærðu eigninni. Ef söluréttur eða ábyrgð hindrar framsalshafa í að selja yfirfærðu eignina hefur framseljandinn á hinn bóginn haldið eftir yfirráðum yfir yfirfærðu eigninni. Ef t.d. söluréttur eða ábyrgð er nægilega verðmæt dregur það úr möguleikum framsalshafans á að selja yfirfærðu eignina vegna þess að framsalshafinn myndi í reynd ekki selja yfirfærðu eignina til þriðja aðila án þess að tengja við hana sambærilegan valrétt eða önnur takmarkandi skilyrði. Þess í stað héldi yfirtökuaðilinn yfirfærðu eigninni til að fá greiðslur samkvæmt ábyrgðinni eða söluréttinum. Við þessar aðstæður hefur framseljandi haldið yfirráðum yfir eigninni

Yfirfærslur sem uppfylla skilyrði um afskráningu

AG45. Eining getur haldið eftir rétti til hluta vaxtagreiðslna af yfirfærðum eignum sem þóknun fyrir umsýslu við þær eignir. Þeim hluta vaxtagreiðslna, sem einingin gæfi eftir við uppsögn eða yfirfærslu á umsýslusamningi, er úthlutað á umsýslueignina eða umsýsluskuld. Hluti vaxtagreiðslnanna, sem einingin gæfi ekki eftir, er aðeins vaxtaræmukrafa. Ef einingin gæfi t.d. ekki eftir neina vexti við uppsögn eða yfirfærslu á umsýslusamningnum er allt vaxtaálagið aðeins vaxtaræmukrafa. Þegar 27. lið er beitt er gangvirði umsýslueignarinnar og kröfunnar um aðeins vaxtaræmu notað til að skipta bókfærðu verði kröfunnar milli þess hluta eignarinnar sem er afskráður og hlutans sem er færður áfram. Ef ekki er tilgreind nein umsýsluþóknun eða ekki er vænst þóknunar, sem bætir einingunni nægilega fyrir að inna umsýsluna af hendi, er skuld vegna umsýsluskyldu færð á gangvirði.

AG46. Við mat á gangvirði hlutans, sem haldið er áfram að færa, og hlutans, sem er afskráður, í þeim tilgangi að beita 27. lið, notar eining gangvirðismatskröfunnar í 48. og 49. lið og liðum AG69–AG82 auk 28. liðs.

IAS 39

Yfirfærslur sem uppfylla ekki skilyrði fyrir afskráningu

AG47. Eftirfarandi eru dæmi um beitingu meginreglunnar í 29. lið. Ef ábyrgð á tapi vegna vanskila á yfirfærðu eigninni, sem einingin leggur fram, kemur í veg fyrir að yfirfærða eignin sé afskráð vegna þess að einingin hefur haldið eftir nær allri áhættu og ávinningi af eignarhaldi á yfirfærðu eigninni, er haldið áfram að færa yfirfærðu eignina í heild og móttakið endurgjald fært sem skuld.

Áframhaldandi aðild að yfirfærðum eignum

AG48. Eftirfarandi eru dæmi um það hvernig eining metur yfirfærða eign og tengda skuld skv. 30. lið:

Allar eignir

- a) Ef ábyrgð á tapi vegna vanskila á yfirfærðri eign, sem eining leggur fram, kemur í veg fyrir að yfirfærða eignin sé afskráð að því marki, sem nemur áframhaldandi aðild, er yfirfærða eignin metin á því sem nemur þeirri fjárhæð sem lægri er á yfirfærsludegi: i) bókfærðu verði eignarinnar eða ii) hámarksfjárhæð móttækis endurgjalds við yfirfærsluna sem einingin gæti þurft að endurgreiða („ábyrgðarfjárhæðinni“). Tengda skuldbindingin er upphaflega metin á því sem nemur ábyrgðarfjárhæðinni að viðbættu gangvirði ábyrgðarinnar (sem er venjulega móttakið endurgjald fyrir ábyrgðina). Síðar er upphaflegt gangvirði ábyrgðarinnar fært hlutfallslega á greiðslutíma (sjá IAS-staðal 18) í rekstrarreikningi og bókfært verð eignarinnar er lækkað um það sem nemur virðisrýrnunartapi, ef um það er að ræða,

Eignir metnar á afskrifuðu kostnaðarverði

- b) ef skuldbinding vegna söluréttar, sem eining selur, eða kaupréttur, sem eining á, kemur í veg fyrir að yfirfærð eign sé afskráð og einingin meti yfirfærðu eignina á afskrifuðu kostnaðarverði, er tengda skuldbindingin, sem metin er á kostnaðarverði (þ.e. móttakið endurgjald), leiðrétt vegna afskrifta á öllum mismun milli þess kostnaðarverðs og afskrifaðs kostnaðarverðs yfirfærðu eignarinnar daginn sem valrétturinn rennur út. Ef t.d. er gert ráð fyrir að afskrifað kostnaðarverð og bókfært verð eignarinnar á yfirfærsludegi sé 98 GE og móttakið endurgjald sé 95 GE þá verður afskrifað kostnaðarverð eignarinnar daginn, sem valrétturinn er nýttur, 100 GE. Upphaflegt, bókfært verð tengdrar skuldbindingar er 95 GE og mismunurinn á 95 GE og 100 GE er fært í rekstrarreikningi með því að nota aðferð virkra vaxta. Ef valréttur er nýttur er allur mismunur á bókfærðu verði tengdrar skuldbindingar og innlausnarverðs færður í rekstrarreikningi,

Eignir metnar á gangvirði

- c) ef réttindi til kaupréttar, sem einingin heldur eftir, koma í veg fyrir að yfirfærð eign sé afskráð og einingin meti yfirfærðu eignina á gangvirði er haldið áfram að meta eignina á gangvirði. Tengda skuldbindingin er metin á i) innlausnarverði valréttarins að frádregnu tímavirði valréttarins ef hann er í gróða eða á sléttu eða ii) gangvirði yfirfærðu eignarinnar að frádregnu tímavirði valréttarins ef hann er í tapi. Leiðréttingin á matinu á tengdu skuldbindingunni tryggir að hreint, bókfært verð eignarinnar og tengdu skuldbindingarinnar er gangvirði kaupréttarinnar. Ef t.d. gangvirði eignarinnar, sem liggur til grundvallar, er 80 GE er innlausnarverð valréttarins 95 GE og tímavirði valréttarins 5 GE, bókfært verð tengdu skuldbindingarinnar er 75 GE (80 GE – 5 GE) og bókfært verð yfirfærðu eignarinnar er 80 GE (þ.e. gangvirði hennar),
- d) ef söluréttur, sem eining selur, kemur í veg fyrir að yfirfærð eign sé afskráð og einingin metur yfirfærðu eignina á gangvirði, er tengda skuldbindingin metin á innlausnarverði valréttarins að viðbættu tímavirði valréttarins. Mat eignarinnar á gangvirði takmarkast við það sem lægra er, gangvirði eða innlausnarverð valréttarins, vegna þess að einingin hefur engan rétt til hækkunar á gangvirði yfirfærðu eignarinnar sem er umfram innlausnarverð valréttarins. Þetta tryggir að hreint, bókfært verð eignarinnar og tengdu skuldbindingarinnar er gangvirði söluréttarskuldbindingarinnar. Ef t.d. gangvirði eignarinnar, sem liggur til grundvallar, er 120 GE er innlausnarverð valréttarins 100 GE og tímavirði valréttarins 5 GE, bókfært verð tengdu skuldbindingarinnar er 105 GE (100 GE + 5 GE) og bókfært verð eignarinnar er 100 GE (í þessu tilviki innlausnarverð valréttarins).

- e) Ef kragi, sem myndaður er af keyptum kauprétti og seldum sölurétti, kemur í veg fyrir að yfirfærð eign sé afskráð og einingin metur eignina á gangvirði heldur hún áfram að meta eignina á gangvirði. Tengda skuldbindingin er metin á i) samtölu innlausnarverðs kaupréttar og gangvirðis söluréttarins að frádregnu tímavirði kaupréttarins ef kauprétturinn er í gróða eða á sléttu eða ii) samtölu gangvirðis eignarinnar og gangvirðis söluréttarins að frádregnu tímavirði kaupréttarins ef kauprétturinn er í tapi. Leiðréttingin á tengdu skuldbindingunni tryggir að hreint, bókfært verð eignarinnar og tengdu skuldbindingarinnar er gangvirði valréttanna sem einingin á og hefur gefið út. Ef t.d. er gert ráð fyrir að einingin yfirfæri fjáreign, sem er metin á gangvirði, og jafnframt er keyptur kaupréttur á innlausnarverðinu 120 GE og seldur söluréttur á innlausnarverðinu 80 GE. Einnig er gert ráð fyrir að gangvirði eignarinnar sé 100 GE á yfirfærsludegi. Tímavirði sölu- og kaupréttarins er 1 GE og 5 GE í þeirri röð. Í þessu tilviki færir einingin eign að fjárhæð 100 GE (gangvirði eignarinnar) og skuld að fjárhæð 96 GE $[(100 \text{ GE} + 1 \text{ GE}) - 5 \text{ GE}]$. Þetta gerir hreint eignarvirði að fjárhæð 4 GE sem er gangvirði valréttanna sem einingin á og hefur gefið út.

Allar yfirfærslur

- AG49. Að því marki sem yfirfærsla fjáreignar uppfyllir ekki skilyrði fyrir afskráningu er samningsbundinn réttur eða samningsbundin skylda framseljanda í tengslum við yfirfærsluna ekki færð aðgreint sem afleiða, ef bæði færsla afleiðunnar og annaðhvort yfirfærðu eignarinnar eða skuldarinnar, sem stofnast til við yfirfærsluna, leiddi til þess að sami réttur eða sama skylda væri færð tvisvar. Kaupréttur, sem framseljandi héldi eftir, gæti t.d. komið í veg fyrir að yfirfærsla fjáreigna væri færð sem sala. Í því tilviki er kauprétturinn ekki færður sérstaklega sem afleidd eign.
- AG50. Að því marki sem yfirfærsla fjáreignar uppfyllir ekki skilyrði fyrir afskráningu færir framsalshafi ekki yfirfærðu eignina sem eign sína. Framsalshafinn afskráir handbært fé eða annað endurgjald sem er greitt og færir viðskiptakröfu frá framseljanda. Ef framseljandinn hefur bæði rétt og skyldu til að endurheimta yfirráð yfir allri yfirfærðu eigninni fyrir fasta fjárhæð (s.s. samkvæmt endurkaupasamningi) getur framsalshafi fært viðskiptakröfu sína sem útlán eða viðskiptakröfu.

Dæmi

- AG51. Eftirfarandi dæmi skýra hvernig afskráningarreglunum í þessum staðli er beitt.
- a) Endurkaupasamningar og verðbréfalánveiting. Ef fjáreign er seld samkvæmt samningi um endurkaup á henni á föstu verði eða á söluverði að viðbætti ávöxtum framseljanda, er hún ekki afskráð vegna þess að framseljandi heldur eftir nær allri áhættu og öllum ávinningi af eignarhaldinu. Ef framsalshafi öðlast rétt til að selja eða veðsetja eignina endurflokkar framseljandi eignina í efnahagsreikningi sínum t.d. sem eign í útláni eða viðskiptakröfu til endurkaupa,
- b) endurkaupasamningar og verðbréfalánveiting — eignir sem eru að verulegu leyti eins. Ef fjáreign er seld samkvæmt samningi um endurkaup á sömu, eða að verulegu leyti sömu, eign á föstu verði eða á söluverði að viðbætti ávöxtum lánveitanda eða ef fjáreign er fengin að láni eða lánuð út samkvæmt samningi um að skila sömu, eða að verulegu leyti sömu, eign til framseljanda, er hún ekki afskráð vegna þess að yfirfærsluaðilinn heldur eftir nær allri áhættu og öllum ávinningi af eignarhaldinu,
- c) Endurkaupasamningar og verðbréfalánveiting — réttur til að skipta út eignum fyrir aðrar eignir. Ef endurkaupasamningur á föstu endurkaupsverði eða verð, sem er jafnt söluverði að viðbætti ávöxtun lánveitanda eða sambærileg verðbréfalánveiting, veitir framsalshafanum rétt til að skipta út eignum fyrir aðrar eignir sem eru sambærilegar og á sama gangvirði og yfirfærða eignin á endurkaupadegi, er eignin, sem er seld eða lánuð út samkvæmt endurkaupasamningi eða verðbréfalánveitingarviðskiptum, ekki afskráð vegna þess að framseljandinn heldur eftir nær allri áhættu og öllum ávinningi af eignarhaldi.
- d) Forkaupsréttur (e. repurchase right) til forkaupa eða fortíloðs (e. first refusal) á gangvirði. Ef eining selur fjáreign og heldur aðeins eftir forkaupsrétti til endurkaupa á yfirfærðu eigninni á gangvirði ef yfirtökuaðilinn selur hana síðar, afskráir einingin eignina vegna þess að hún hefur yfirfært nær alla áhættu og allan ávinning af eignarhaldi.

IAS 39

- e) Sýndarviðskipti (e. wash sale transaction). Endurkaup á fjáreign skömmu eftir að hún var seld eru stundum nefnd sýndarsala. Slík endurkaup útiloka ekki afskráningu að því tilskildu að upphaflegu viðskiptin uppfylli skilyrði fyrir afskráningu. Ef gerður samningur um sölu fjáreignar samhliða samningi um endurkaup sömu eignar á föstu verði eða söluverði að viðbætti ávöxtun lánveitanda er eignin þó ekki afskráð.
- f) Sölu réttur og kaup réttur sem eru í umtalsverðum gróða. Ef framseljandi getur keypt aftur yfirfærða fjáreign og kaup rétturinn er í umtalsverðum gróða uppfyllir yfirfærslan ekki skilyrði fyrir afskráningu vegna þess að framseljandinn hefur haldið eftir nær allri áhættu og öllum ávinningi af eignarhaldi. Eins er ef framsalshafinn getur selt aftur yfirfærða fjáreign og sölu rétturinn er í umtalsverðum gróða uppfyllir yfirfærslan ekki skilyrði fyrir afskráningu vegna þess að framseljandinn hefur haldið eftir nær allri áhættu og öllum ávinningi af eignarhaldi.
- g) Sölu réttur og kaup réttur sem eru í umtalsverðu tapi. Fjáreign, sem er því aðeins yfirfærð að hún sé sölu réttur í umtalsverðu tapi í eigu framsalshafa eða kaup réttur sem er kaup réttur í umtalsverðu tapi í eigu framseljanda, er afskráð. Þetta stafar af því að framseljandinn hefur yfirfært að verulegu leyti áhættu og ávinning sem fylgir eignarhaldi.
- h) Auðfáanlegar eignir með fyrirvara um kaup rétt sem er hvorki í umtalsverðum gróða né umtalsverðu tapi. Ef eining á kaup rétt á eign, sem er auðfáanleg á markaðnum og val rétturinn er hvorki í umtalsverðum gróða né umtalsverðu tapi, er eignin afskráð. Þetta stafar af því að einingin i) hefur hvorki haldið eftir eða yfirfært að verulegu leyti áhættu og ávinning af eignarhaldi og ii) hefur ekki haldið yfirráðum. Ef eignin er ekki auðfáanleg á markaðnum er afskráning þó útilokuð fyrir þá fjárhæð eignarinnar sem ræðst af kaup réttinum vegna þess að einingin hefur haldið yfirráðum yfir eigninni.
- i) Eign sem er ekki auðfáanleg með fyrirvara um sölu rétt sem eining hefur gefið út og er hvorki í umtalsverðum gróða né umtalsverðu tapi. Ef eining yfirfærir fjáreign sem er ekki auðfáanleg á markaðnum og gefur út sölu rétt sem er ekki í umtalsverðu tapi heldur einingin hvorki eftir né yfirfærir að verulegu leyti áhættu og ávinning af eignarhaldi vegna útgefna sölu réttarins. Einingin heldur yfirráðum yfir eigninni ef sölu rétturinn er nægilega verðmætur til að koma í veg fyrir að framsalshafinn selji eignina en í því tilviki er haldið áfram að færa eignina að því marki sem nemur aðildinni sem framseljandinn heldur (sjá lið AG44). Einingin yfirfærir yfirráð yfir eigninni ef sölu rétturinn er ekki nægilega verðmætur til að koma í veg fyrir að yfirtökuaðilinn selji eignina, en í því tilviki er eignin afskráð.
- j) Eignir sem eru með fyrirvara um sölu- eða kaup rétt á gangvirði eða framvirkan endurkaupasamning. Yfirfærsla á fjáreign, sem einvörðungu á sér stað gegn sölu- eða kaup rétti eða framvirku endurkaupasamningi á innlausnar- eða endurkaupsverði sem er jafnt gangvirði fjáreignarinnar þegar endurkaupin fara fram, leiðir til afskráningar vegna yfirfærslu á nær allri áhættu og öllum ávinningi af eignarhaldi.
- k) Uppgjör kaup- eða sölu réttar með reiðufé. Eining metur yfirfærslu á fjáreign, sem einvörðungu á sér stað gegn sölu- eða kaup rétti eða framvirku endurkaupasamningi sem er gerður upp með reiðufé, til að ákvarða hvort hún hafi haldið eftir eða yfirfært nánast alla áhættu og allan ávinning af eignarhaldi. Ef einingin hefur ekki haldið eftir nánast allri áhættu og öllum ávinningi af eignarhaldi á yfirfærðu fjáreigninni ákvarðar hún hvort hún hafi haldið yfirráðum yfir yfirfærðu fjáreigninni. Það, að sölu- eða kaup rétturinn eða framvirki endurkaupasamningurinn er gerður upp með reiðufé, tákna ekki að einingin hafi þar með yfirfært yfirráðin (sjá lið AG44 og g-, h- og i-lið hér að ofan).
- l) Endurkræf yfirfærsla (e. removal of accounts provision). Endurkræf yfirfærsla er óskilyrtur endurkauparéttur (kaup réttur) sem veitir einingunni rétt til að endurheimta yfirfærðar eignir með nokkrum takmörkunum. Að því tilskildu að þess háttar val réttur leiði til þess að einingin hvorki haldi eftir né yfirfæri nánast alla áhættu og allan ávinning af eignarhaldi, útilokar hún aðeins afskráningu að því marki sem nemur fjárhæðinni sem endurkaupin ná til (ef gert er ráð fyrir að yfirtökuaðilinn geti ekki selt eignina). Ef bókfært verð og söluandvirði af yfirfærslu útlánseigna eru t.d. 100 000 GE og unnt væri að afturkalla hvert einstakt útlán en heildarfjárhæð lána sem hægt væri að kaupa aftur gæti ekki verið farið yfir 10 000 GE, uppfylltu 90 000 GE af lánunum kröfur um afskráningu.

- m) Uppkauparéttur (e. clean-up calls). Eining, sem getur verið framseljandi, sem hefur með höndum umsýslu yfirfærðra eigna, kann að hafa rétt til að kaupa afganginn af yfirfærðum eignum (uppkauparétt) þegar fjárhæð útistandandi eigna lækkar að tilgreindu marki þar sem umsýslukostnaður við þær eignir verður íþyngjandi miðað við ávinninginn af umsýslunni. Að því tilskildu að þess háttar uppkauparéttur leiði til þess að einingin hvorki haldi eftir né yfirfæri nánast alla áhættu og allan ávinning af eignarhaldi og að yfirtökuaðili geti ekki selt eignirnar, útilokar hún aðeins afskráningu að því marki sem nemur fjárhæðinni sem kaupréttur nær til.
- n) Víkjandi eftirstæðir hagsmunir og lánsábyrgðir. Eining getur bætt lánskjör yfirtökuaðilans með því að gera nokkurn hluta eftirstæðra hagsmuna í yfirfærðu eigninni, eða alla, víkjandi. Einingin getur einnig bætt lánskjör yfirtökuaðilans með lánsábyrgð sem getur verið ótakmörkuð eða takmarkast við tilgreinda fjárhæð. Ef einingin heldur eftir nánast allri áhættu og öllum ávinningi af eignarhaldi á yfirfærðu eigninni heldur einingin áfram að færa eignina í heild. Ef einingin heldur eftir nokkru af áhættu og ávinningi af eignarhaldi, en ekki að verulegu leyti, og hefur haldið yfirráðum, er afskráning þó útilokuð að því marki sem nemur handbæru fé eða öðrum eignum sem einingin gæti verið krafín um að greiða.
- o) Alskilaskiptasamningar (e. total return swaps). Eining getur selt yfirtökuaðila fjáreign og samið um alskilaskipti við yfirtökuaðilann, en þá rennur allt sjóðstreymi vegna vaxtagreiðslna af eigninni, sem liggur til grundvallar, til einingarinnar gegn fastri greiðslu eða greiðslu með breytilegum vöxtum, og einingin tekur á sig allar hækkanir eða lækkunir á gangvirði eignarinnar, sem liggur til grundvallar. Í því tilviki er afskráning allrar eignarinnar bönnuð.
- p) Vaxtaskiptasamningar. Eining getur yfirfært fjáreign á föstum vöxtum til yfirtökuaðila og gert vaxtaskiptasamning við yfirtökuaðilann um að fá fasta vexti og greiða breytilega vexti sem byggjast á grundvallarfjárhæð sem er jöfn höfuðstól yfirfærðu fjáreignarinnar. Vaxtaskiptasamningurinn kemur ekki í veg fyrir afskráningu yfirfærðu eignarinnar að því gefnu að greiðslurnar af vaxtaskiptasamningnum séu ekki háðar greiðslum af yfirfærðu eigninni.
- q) Vaxtaskiptasamningar með breytilegan höfuðstól (e. amortising interest rate swaps). Eining getur yfirfært fjáreign, sem er á föstum vöxtum og greiðist á tilteknu tímabili, til yfirtökuaðila og gert vaxtaskiptasamning með breytilegan höfuðstól við yfirtökuaðilann um að fá fasta vexti og greiða breytilega vexti sem byggjast á grundvallarfjárhæð. Ef grundvallarfjárhæð vaxtaskiptasamningsins er afskrifuð þannig að hún sé jöfn höfuðstóli yfirfærðu eignarinnar sem er útistandandi á hverjum tíma myndi vaxtaskiptasamningurinn leiða til þess að einingin héldi eftir verulegri fyrirframgreiðsluáhættu, en þá heldur einingin annaðhvort áfram að færa alla yfirfærðu eignina eða heldur áfram að færa yfirfærðu eignina að því marki sem nemur áframhaldandi aðild hennar. Ef á hinn bóginn afskriftir grundvallarfjárhæðar vaxtaskiptasamningsins tengjast ekki þeirri fjárhæð höfuðstóls, sem er útistandandi af yfirfærðu eigninni, leiddi slíkur samningur ekki til þess að einingin héldi eftir fyrirframgreiðsluáhættu vegna eignarinnar. Þar af leiðandi útilokaði það ekki afskráningu yfirfærðu eignarinnar að því tilskildu að greiðslurnar af vaxtaskiptasamningnum séu ekki háðar vaxtagreiðslum af yfirfærðu eigninni og vaxtaskiptasamningurinn leiddi ekki til þess að einingin haldi eftir umtalsverðri áhættu og ávinningi af eignarhaldi á yfirfærðu eigninni.

AG52. Í þessum lið er skýrð beiting aðferðar áframhaldandi aðildar þegar áframhaldandi aðild einingar felst í hluta fjáreignar.

Gerum ráð fyrir því að eining hafi lánasafn sem hægt er að greiða fyrirfram þar sem nafnvextir og virkir vextir af því nemi 10% og höfuðstóll og afskrifað kostnaðarverð séu 10 000 GE. Hún tekur þátt í viðskiptum þar sem yfirtökuaðilinn fær, í skiptum fyrir greiðslu að fjárhæð 9115 GE, rétt til 9000 GE af hvers konar söfnum höfuðstóls að viðbættum vöxtum á 9,5%. Einingin heldur eftir rétti til 1000 GE af öllum inngreiðslum höfuðstóls að viðbættum vöxtum af þeim, sem nema 10%, og aukaáhættuálagi, sem nemur 0,5%, af þeim 9000 GE sem eftir eru af höfuðstólum. Inngreiðslum vegna fyrirframgreiðslna er skipt milli einingarinnar og yfirtökuaðilans í hlutföllunum 1:9 en vanskil eru dregin frá vöxtum einingarinnar af 1000 GE þar til þeir vextir eru uppnir. Gangvirði lánanna á viðskiptadegi er 10 100 GE og áætlað gangvirði aukaáhættuálags, sem nemur 0,5%, er 40 GE.

Einingin ákvarðar að hún hafi yfirfært einhverja umtalsverða áhættu og ávinning af eignarhaldi (t.d. umtalsverða áhættu á uppgreiðslum útlána) en hefur einnig haldið eftir umtalsverðri áhættu og ávinningi af eignarhaldi (vegna víkjandi eftirstæðra hagsmuna) og hún hefur haldið yfirráðum. Hún beitir því aðferð áframhaldandi aðildar.

IAS 39

Til að beita þessum staðli greinir einingin viðskiptin sem a) eftirstæða hagsmuni á fullum, hlutfallslegum vöxtum af 1000 GE að viðbættu b) því, að eftirstæðir hagsmunir verða víkjandi til að bæta lánskjör yfirtökuaðila vegna útlánataps.

Einingin reiknar að 9090 GE (90% af 10 100 GE) af mótteknu endurgjaldi, sem nemur 9115 GE, sé endurgjaldið fyrir fullan, hlutfallslegan hlut sem nemur 90%. Það, sem eftir er af mótteknu endurgjaldi (25 GE), er móttekið endurgjald fyrir að gera eftirstæða hagsmuni víkjandi og bæta með því lánskjör yfirtökuaðilans vegna útlánataps. Auk þess er aukaáhættuálag, sem nemur 0,5%, móttekið endurgjald fyrir bætt lánskjör. Til samræmis við það er móttekið heildarendurgjald fyrir bætt lánskjör 65 GE (25 GE + 40 GE).

Einingin reiknar ágóða eða tap á sölunni af 90% hlut af sjóðstreymi. Ef gert er ráð fyrir að sérstakt gangvirði 10% hlutans, sem er yfirfærður, og 90% hlutans, sem haldið er eftir, sé ekki tiltækt á yfirfærsludegi, skiptir einingin bókfærðu verði eignarinnar í samræmi við 28. lið á eftirfarandi hátt:

	Áætlað gangvirði	Af hundraði	Úthlutað bókfært verð
Yfirfærður hluti	9 090	90%	9 000
Hluti sem haldið er eftir	1 010	10%	1 000
	<hr/>		<hr/>
Samtals	10 000		10 000
	<hr/>		<hr/>

Einingin reiknar ágóða sinn og tap á sölunni á 90% hlutnum í sjóðstreyminu með því að draga úthlutað bókfært verð hlutarins, sem er yfirfærður, frá mótteknu endurgjaldi, þ.e. 90 GE (9090 GE – 9000 GE). Bókfært verð hlutans, sem einingin heldur eftir, er 1000 GE.

Auk þess færir einingin áframhaldandi aðild sem leiðir af því að eftirstæðir hagsmunir hennar verða víkjandi við útlánatap. Í samræmi við það færir hún eign, sem nemur 1000 GE (hámarksfjárhæð sjóðstreymis sem hún fengi ekki af víkjandi láni), og tengda skuld að fjárhæð 1065 GE (sem er hámarksfjárhæð sjóðstreymisins sem hún fengi ekki af víkjandi láni, þ.e. 1000 GE að viðbættu gangvirði álags vegna víkjandi láns sem nemur 65 GE).

Einingin notar allar ofangreindar upplýsingar til að færa viðskiptin á eftirfarandi hátt:

	Debet	Kredit
Upphafleg eign	—	9 000
Eign færð vegna víkjandi láns eða eftirstæðrar hlutdeildar að fráregnum skuldum	1 000	—
Eign vegna móttekis endurgjalds í formi aukaáhættuálags	40	—
Rekstrarreikningur (ágóði við yfirfærslu)	—	90
Skuld	—	1 065
Móttekið reiðufé	9 115	—
	<hr/>	<hr/>
Samtals	10 155	10 155
	<hr/>	<hr/>

Strax í kjölfar viðskiptanna er bókfært verð eignarinnar 2040 GE, sem er 1000 GE sem er úthlutað kostnaðarverð eftirstæða hlutans, og 1040 GE, sem er viðbót við áframhaldandi aðild vegna eftirstæðrar hlutdeildar af hinni yfirfærðu eign vegna útlánataps (sem innifelur aukaáhættuálag að fjárhæð 40 GE).

Á síðari tímabilum færir einingin fengið endurgjald af bættum lánskjörum (65 GE) hlutfallslega á greiðslutíma, safnar vöxtum á færðu eignina með aðferð virkra vaxta og færir hugsanlega virðisrýmun á útlánunum á færðar eignir. Sem dæmi um hið síðastnefnda væri ef á næsta ári yrði virðisrýmunartap að fjárhæð 300 GE á útlánunum sem liggja til grundvallar. Einingin lækkar færðar eignir sínar um 600 GE (300 GE vegna eftirstæðra hagsmuna og 300 GE vegna viðbótar við áframhaldandi aðild sem rekja má til álags vegna útlánataps á víkjandi eftirstæðum hagsmunum) og lækkar færða skuldbindingu sína um 300 GE. Niðurstaðan er gjaldfærsla í rekstrarreikningi vegna virðisrýmnunar útlána að fjárhæð 300 GE.

Reglubundin innkaup eða sala fjáreignar (38. liður)

- AG53. Reglubundin innkaup eða reglubundin sala fjáreigna eru færð samkvæmt þeirri aðferð að miða annaðhvort við viðskiptadag eða uppgjörsdag, eins og lýst er í liðum AG55 og AG56. Aðferðinni, sem er notuð, er beitt með samræmdum hætti á öll kaup og alla sölu á fjáreignum sem tilheyra sama flokki fjáreigna í samræmi við skilgreiningu í 9. lið. Í þeim tilgangi eru eignir sem er haldið til veltuviðskipta í flokki sem er aðgreindur frá eignum sem tilgreindar eru á gangvirði í gegnum rekstrarreikning.
- AG54. Samningur þar sem þess er krafist eða heimilað er að breytingar sem verða á virði samningsins verði gerðar upp er ekki reglubundinn samningur. Þess í stað er slíkur samningur færður sem afleiða á tímabilinu frá viðskiptadegi til uppgjörsdags.
- AG55. Viðskiptadagurinn er dagurinn þegar eining skuldbindur sig til að kaupa eða selja eign. Í reikningshaldi sem miðast við viðskiptadag felst a) færsla eignar, sem einingin á að fá og skuldbindingin að greiða fyrir hana á viðskiptadegi, og b) afskráning eignar, sem er seld, færsla ágóða eða taps við ráðstöfun og færsla viðskiptakröfu á kaupanda vegna greiðslu á viðskiptadegi. Venjulega falla vextir ekki á eignina og samsvarandi skuld fyrir en á uppgjörsdagi þegar eignarréttur er yfirfærður.
- AG56. Uppgjörsdagurinn er dagurinn þegar eining fær eign afhenta eða afhendir eign. Í reikningshaldi, sem miðast við uppgjörsdag, felst a) færsla eignar daginn sem einingin tekur við henni og b) afskráning eignar og færsla ágóða eða taps við ráðstöfun daginn sem einingin afhendir eignina. Þegar reikningshald miðast við uppgjörsdag færir eining allar breytingar á gangvirði eignarinnar, sem hún á að taka við, á tímabilinu frá viðskiptadegi til uppgjörsdags á sama hátt og hún færir eign sem hún kaupir. Með öðrum orðum er breyting á virði ekki færð vegna eigna, sem bókfærðar eru á kostnaðarverði eða afskrifuðu kostnaðarverði, hún er færð í rekstrarreikningi vegna eigna, sem flokkaðar eru sem fjáreignir á gangvirði í gegnum rekstrarreikning, og hún er færð á eigin fé vegna eigna sem eru flokkaðar til sölu.

Afskráning fjárskuldar (39.–42. liður)

- AG57. Fjárskuld (eða hluti hennar) fellur úr gildi þegar skuldari annaðhvort:
- stendur við skuldbindinguna (eða hluta hennar) með því að greiða lánardrottinum, venjulega með handbæru fé, öðrum fjáreignum, vörum eða þjónustu,

eða
 - er löglega leystur undan aðalábyrgð á skuldinni (eða hluta hennar), annaðhvort með málsmeðferð að lögum eða af lánardrottni. (Ef skuldarinn hefur sett tryggingu er engu að síður hægt að fullnægja þessu skilyrði.)
- AG58. Ef útgefandi skuldagerðingis endurkaupir þann gerning er skuldin úr gildi fallin, jafnvel þótt útgefandinn sé viðskiptavaki (e. market maker) í þeim gerningi eða áformi að selja hann aftur í náinni framtíð.
- AG59. Greiðsla til þriðja aðila, þ.m.t. fjárgæslusjóður (stundum nefndur skuldajöfnunarsjóður (e. in-substance defeasance), leysir sem slík skuldara ekki undan skuldbindingu sinni við lánardrottin þegar ekki er um að ræða lagalega lausn hennar.
- AG60. Ef skuldari greiðir þriðja aðila til að hann taki á sig skuldbindingu sína og tilkynnir lánardrottinni að þriðji aðilinn hafi tekið á sig skuldbindinguna afskráir skuldarinn ekki skuldbindinguna nema skilyrðið í b-lið liðar AG57 sé uppfyllt. Ef skuldari greiðir þriðja aðila til að hann taki á sig skuldbindingu og er lagalega leystur frá henni af hendi lánardrottins síns hefur skuldarinn fellt skuldina úr gildi. Ef á hinn bóginn skuldarinn samþykkir að greiða af skuldinni til þriðja aðila eða beint til upphaflegs lánardrottins færir skuldarinn nýja skuldbindingu við þriðja aðilann.
- AG61. Þótt lagaleg lausn, hvort sem það er fyrir dómi eða af hálfu lánardrottins, leiði til afskráningar skuldar getur einingin fært nýja skuldbindingu ef afskráningarskilyrðin í 15.–37. lið eru ekki uppfyllt vegna fjáreignanna sem eru yfirfærðar. Ef þessi skilyrði eru ekki uppfyllt eru yfirfærðu eignirnar ekki afskráðar og einingin færir nýja skuldbindingu í tengslum við yfirfærðu eignirnar.

IAS 39

- AG62. Að því er varðar 40. lið eru skilmálarnir að verulegu leyti aðrir ef mismunur á afvöxtuðu núvirði sjóðstreymisins samkvæmt nýju skilmálunum, þ.m.t. þóknun, sem greidd er umfram fengna þóknun og afvöxtuð á upphaflegu, virku vöxtunum, og afvöxtuðu núvirði eftirstæðs sjóðstreymis upphaflegu fjárskuldarinnar er a.m.k. 10%. Ef skipti á skuldageringum eða breyting á skilmálum er færð sem uppgæður gerningur, er kostnaður, sem stofnað er til, eða þóknun færð sem hluti af ágóða eða tapi á því að gera upp gerninginn. Ef skipti á skuldageringum eða breyting á skilmálum er ekki færð sem uppgæður gerningur, er kostnaður, sem stofnað er til, eða þóknun færð sem hluti af ágóða eða tapi á því að gera upp gerninginn.
- AG63. Í sumum tilvikum leysir lánardrottinn skuldara undan gildandi skuldbindingu um greiðslur en skuldarinn tekur á sig ábyrgðarskuldbindingu á greiðslu við vanskil aðalskuldara. Við þær aðstæður gerir skuldari eftirfarandi:
- a) færir nýja fjárskuld, sem byggist á gangvirði ábyrgðarskuldbindingarinnar
- og
- b) færir ágóða eða tap sem byggist á mismuninum á i) mögulegri greiðslu og ii) bókfærðu verði upphaflegu fjárskuldarinnar að frádregnu gangvirði nýju fjárskuldarinnar.

Mat (43.–70. liður)*Upphaflegt mat fjáreigna og fjárskulda (43. liður)*

- AG64. Gangvirði fjármálagernings við upphaflega færslu er yfirleitt viðskiptaverðið (þ.e. gangvirði endurgjaldsins sem látið er af hendi eða tekið við, sjá einnig lið AG76). Ef hluti endurgjaldsins, sem látið er af hendi eða móttekið, er fyrir eitthvað annað en fjármálagerninginn er þó gangvirði fjármálagerningsins metið með því að nota virðismatsaðferð (sjá liði AG74–AG79). Ef t.d. er unnt að meta gangvirði láns eða viðskiptakröfu til langs tíma, sem ber enga vexti, sem núvirði allra greiðslna í handbæru fé sem tekið verður við í framtíðinni, afvöxtuðu með því að nota gildandi markaðsvexti á sambærilegum gerningum (sambærilegum að því er varðar gjaldmiðil, skilmála, vaxtategund og aðra þætti) með sambærilegt lánshæfismat. Allar viðbótarfjárhæðir, sem eru lánaðar, eru kostnaður eða tekjulækkun nema þær uppfylli kröfur um færslu sem annars konar eign.
- AG65. Ef eining stofnar til láns sem ber ekki markaðsvexti (ef þeir eru t.d. 5% þegar markaðsvextir á samsvarandi láni eru 8%) og fær fyrirframgreidda þóknun sem bætur, færir einingin lánið á gangvirði, þ.e. að frádreginni þóknuninni sem hún fær. Einingin færir þennan frádrátt í rekstrarreikningi með aðferð virkra vaxta.

Síðara mat á fjáreignum (45. og 46. liður)

- AG66. Ef fjármálagerningur, sem var áður færður sem fjáreign, er metinn á gangvirði og gangvirði hennar fellur niður fyrir núll er hún fjárskuld í samræmi við 47. lið.
- AG67. Í eftirfarandi dæmi er skýrt hvernig farið er með færslu viðskiptakostnaðar við upphaflegt og síðara mat fjáreignar sem er til sölu. Eign er keypt fyrir 100 GE og söluþóknun, sem nemur 2 GE, bætist við. Upphaflega er eignin færð á 102 GE. Næsti reikningsskiladagur er einum degi síðar, þegar skráð markaðsverð eignarinnar er 100 GE. Ef eignin væri seld væri greidd þóknun að fjárhæð 3 GE. Á þeim degi er einingin metin á 100 GE (án tillits til hugsanlegrar söluþóknunar) og tap sem nemur 2 GE er fært á eigið fé. Ef fastar eða útreiknanlegar greiðslur eru af fjáreign til sölu er viðskiptakostnaðurinn afskrifaður í rekstrarreikningi með aðferð virkra vaxta. Ef ekki er um að ræða fastar eða útreiknanlegar greiðslur af fjáreign til sölu er viðskiptakostnaðurinn afskrifaður í rekstrarreikningi þegar eignin er afskráð eða rýrnar í verði.

AG68. Gerningar, sem eru flokkaðir sem útlán og viðskiptakröfur, eru metnir á afskrifuðu kostnaðarverði án tillits til áforma einingarinnar um að eiga þá fram að gjalddaga.

Til athugunar vegna gangvirðimats (48. og 49. liður)

AG69. Til grundvallar skilgreiningu á gangvirði er forsendan um áframhaldandi rekstrarhæfi einingar og að ekki sé um að ræða áform um eða þörf á félagsslitum, að skerða verulega rekstur hennar eða að hún þurfi að gangast undir viðskipti með óhagstæðum kjörum. Gangvirði er því ekki fjárhæðin sem eining fær eða greiðir í þvinguðum viðskiptum, tilneyddum félagsslitum eða nauðungarsölu. Gangvirði endurspeglar þó lánsþæfisgæði gerningsins.

AG70. Í þessum staðli eru notuð hugtökin „kauptilboðsverð“ og „sölutilboðsverð“ (stundum nefnt „skráð söluverð“), þegar um er að ræða skráð markaðsverð, og nær hugtakið „verðbil kaup- og sölutilboðs“ yfir viðskiptakostnað eingöngu. Aðrar leiðréttingar til að finna gangvirði (t.d. fyrir lánsþæfi mótaðila) felast ekki í hugtakinu „verðbil kaup- og sölutilboðs“.

Virkur markaður: Skráð verð

AG71. Verð fjármálagernings telst vera skráð á virkum markaði ef skráð verð er aðgengilegt og reglulega tiltækt hjá verðbréfamarkaði, verðbréfasala, verðbréfamiðlara, starfsgreinahópi, markaðsverðsþjónustu eða efitrlisstofnun og verðið sýnir raunveruleg og regluleg markaðsviðskipti milli ótengdra aðila. Gangvirði er skilgreint sem það verð sem fús kaupandi og fús seljandi koma sér saman um í viðskiptum ótengdra aðila. Markmiðið með því að ákvarða gangvirði fjármálagernings, sem verslað er með á virkum markaði, er að finna verðið sem væri notað í viðskiptum með þann gerning miðað við dagsetningu efnahagsreiknings (þ.e. án þess að breyta eða endurvinnna gerninginn) á hagstæðasta, virka markaðinum sem einingin hefur beinan aðgang að. Einingin leiðréttir þó verðið á hagstæðari markaðinum svo að það endurspegli mismuninn, ef einhver er, á lánsáhættu mótaðila á gerningum, sem verslað með á þeim markaði, og þeim sem verðið er að verðmeta. Þegar til eru opinberar verðskrár á virkum markaði eru þær bestu gögnin um gangvirði og þegar þær eru fyrir hendi eru þær notaðar til að meta fjáreignina eða fjárskuldina.

AG72. Fyrir eign í eigu einingarinnar eða skuld, sem hún ætlar að gefa út, er viðeigandi skráð markaðsverð venjulega gildandi kauptilboðsverð og fyrir eign, sem hún ætlar að kaupa eða skuld sem hún á að inna hendi, er það sölutilboðsverð. Þegar eining á eignir og skuldir með útjafnandi markaðsáhættu getur hún notað miðverð markaðarins sem grundvöll fyrir ákvörðun gangvirðis á útjafnandi áhættustöðum og jafnað kauptilboðsverð eða sölutilboðsverð, eftir því sem við á, á móti opinri nettóstöðu. Þegar gildandi kaup- og sölutilboðsverð er ekki fáanlegt er verð í nýjustu viðskiptum til marks um gildandi gangvirði, svo framarlega sem ekki hafi átt sér stað veruleg breyting á efnahagslegum aðstæðum frá því viðskiptin áttu sér stað. Ef aðstæður hafa breyst frá því viðskiptin fóru fram (breyting hefur t.d. orðið á áhættulausum vöxtum í kjölfar nýjustu verðskráningar fyrirtækjaskuldabréfa), endurspeglar gangvirðið breytingu á aðstæðum með tilvísan til gildandi verðs eða vaxta á sambærilegum gerningum, eftir því sem við á. Eins er verð leiðrétt þegar einingin getur sýnt fram á að verð í síðustu viðskiptum sé ekki gangvirði (t.d. vegna þess að þau endurspegluðu fjárhæðina sem einingin fengi eða greiddi í þvinguðum viðskiptum, tilneyddum félagsslitum eða nauðungarsölu). Gangvirði safns fjármálagerninga er samtala fjölda eininga í gerningnum og skráð markaðsverðs hans. Ef opinberlega skráð verð á virkum markaði er ekki fyrir hendi á fjármálagerningi í heild en virkur markaður er til fyrir hluta hans er gangvirði ákvarðað á grundvelli viðeigandi markaðsverðs hlutanna.

AG73. Ef vextir (fremur en verð) eru skráðir á virkum markaði notar einingin það skráða vaxtahlutfall sem ilag í virðismatsaðferð til að ákvarða gangvirði. Ef skráð vaxtahlutfall er ekki tekið með í lánsáhættu eða aðrir þættir sem markaðsaðilar hafa með við virðismat á gerningnum, leiðréttir einingin vegna þessara þátta.

IAS 39

Enginn virkur markaður: virðismatsaðferð

- AG74. Ef markaður fyrir fjármálagerning er ekki virkur ákvarðar eining gangvirðið með því að nota virðismatsaðferð. Virðismatsaðferð felst í því að nota nýleg viðskipti ótengdra aðila sem eru upplýstir og fúsir til viðskiptanna, ef þau eru fyrir hendi, og visun til gildandi gangvirðis annars gernings, sem er að verulegu leyti eins, greiningu á afvöxtuðu sjóðstreymi og verðlagningarlíkön fyrir valrétti. Ef til er virðismatsaðferð, sem markaðsaðilar nota almennt til að verðleggja gerninginn og sú aðferð hefur reynst veita áreiðanlegt verðmat, sem byggist á raunverulegum viðskiptum á markaðnum, skal eining nota þá aðferð.
- AG75. Markmiðið með því að nota virðismatsaðferð er að komast að raun um hvert verð í viðskiptum hefði verið á matsdegi í viðskiptum ótengdra aðila sem miðast við eðlileg viðskiptasjónarmið. Gangvirði er metið á grundvelli niðurstaðna með virðismatsaðferð þar sem ílag markaðarins er nýtt til fullnustu og treyst eins lítið og mögulegt er á ílag sem er sérstakt fyrir hverja einingu. Þess er að vænta að með virðismatsaðferð væri hægt að komast að raunhæfu mati á gangvirði ef a) það endurspeglar á sennilegan hátt hvernig vænta megi að markaðurinn verðleggji gerninginn og b) að með ílaginu í virðismatsaðferðina fái sennileg mynd af væntingum markaðarins og mat á áhættu- og arðsemisþáttum sem felast í fjármálagerningnum.
- AG76. Þess vegna eru í virðismatsaðferð a) allir þættir sem markaðsaðilar kanna við verðákvörðun og b) hún er í samræmi við viðurkennda efhagslega aðferðafræði fyrir verðlagningu fjármálagerninga. Með vissu millibili finnstillir eining virðismatsaðferðina og prófar gildi hennar með því að nota verð úr sannreynanlegum viðskiptum með sams konar gerningi (þ.e. án þess að breyta honum eða endurvinnna) á ríkjandi markaði eða miðar við hvers konar tiltæk, sannreynanleg markaðsgögn. Eining aflar markaðsgagna með samræmdum hætti á sama markaði og gerningurinn er upprunninn eða keyptur. Besti vitnisburðurinn um gangvirði fjármálagernings við upphaflega færslu er viðskiptaverðið (þ.e. gangvirði endurgjaldsins sem er greitt eða móttekið) nema gangvirði þess gernings sé stutt með samanburði við önnur sannreynanleg viðskipti á ríkjandi markaði (þ.e. án breytingar eða endurvinnna) eða grundvallað á virðismatsaðferð sem aðeins tekur til gagna af mörkuðum sem unnt er að fylgjast með.
- AG77. Upphaflegu kaupin eða uppruni fjáreignar eða stofnun fjárskuldar eru markaðsviðskipti sem mynda grunn fyrir mat á gangvirði fjármálagerningsins. Einkum ef fjármálagerningurinn er skuldagerningur (s.s. útlán) er unnt að ákvarða gangvirði hans með vísan til markaðsaðstæðna, sem voru fyrir hendi við kaupin á honum, eða upphafsdagsetningar og ríkjandi markaðsaðstæðna eða vaxta, sem einingin eða aðrir krefjast fyrir sambærilega skuldagerninga (þ.e. sambærilegur tími eftir til gjalddaga, sjóðstreymismynstur, gjaldmiðill, lánsáhætta, veð- og vaxtagrunnur). Á hinn bóginn er unnt, að því tilskildu að engin breyting sé á lánsáhættu skuldarans og viðeigandi áhættuálagi eftir að stofnað er til skuldagerningsins, að meta vexti á ríkjandi markaði með því að nota viðmiðunarvexti, sem endurspeglar meiri lánsþæfsgæði en skuldagerningurinn sem liggur til grundvallar, og halda jafnframt lánsáhættuálagi föstu og leiðréttu vegna breytingar á viðmiðunarvöxtum frá upphafsdagsetningu. Ef skilyrði hafa breyst frá nýjustu markaðsviðskiptum er samsvarandi breyting á gangvirði fjármálagerningsins, sem verið er að meta, ákvarðað með hliðsjón af gildandi verði eða vöxtum á sambærilegum fjármálagerningum, sem leiðréttir eru eftir því sem við á vegna frávikna frá gerningnum sem verið er að meta.
- AG78. Sömu upplýsingar eru e.t.v. ekki tiltækar á hverjum matsdegi. Þegar eining stofnar til láns eða yfirtekur skuldagerning, sem er ekki í virkum viðskiptum, er einingin t.d. með viðskiptaverð sem er jafnframt markaðsverð. Á hinn bóginn kann að vera að engar upplýsingar um nýleg viðskipti séu tiltækar á næsta matsdegi og einingin hefur, þó að hún geti ákvarðað almennt vaxtastig markaðarins, e.t.v. ekki vitneskju um það hve mikla lánsáhættu eða aðra áhættu markaðsaðilar legðu til grundvallar við verðlagningu gerningsins á þeim degi. Eining hefur e.t.v. ekki upplýsingar um nýleg viðskipti til að geta ákvarðað viðeigandi áhættuálag á grunnvexti til að við ákvörðun á afvöxtun í núvirðisútreikningum. Þegar ekki eru til gögn um hið gagnstæða má telja sanngjarn að gera ráð fyrir að álagið, sem var daginn sem stofnað var til lánsins, hafi ekki tekið neinum breytingum. Þess er þó vænst að einingin geri þær tilraunir sem sanngjarn má telja til að ákvarða hvort visbendingar eru um að breyting hafi orðið á slíkum þáttum. Þegar visbendingar eru um breytingu kannar einingin áhrifin af breytingunni við ákvörðun á gangvirði fjármálagerningsins.
- AG79. Við beitingu afvaxtaðrar sjóðstreymisgreiningar notar eining eitt eða fleiri afvöxtunarhlutföll sem eru jöfn ríkjandi ávöxtun fjármálagerninga sem hafa að verulegu leyti sömu skilmála og einkenni, þ.m.t. lánsþæfsgæði gerningsins, efirstöðvatími sem samningsbundnir vextir eru fastir, efirstöðvatími til endurgreiðslu höfuðstóls og greiðslugjaldmiðillinn. Skammtímaviðskiptakröfur og -skuldir án tilgreinds vaxtahlutfalls má meta á upphaflegri reikningsfjárhæð ef áhrifin af afvöxtun eru óveruleg.

Enginn virkur markaður: Eiginfjárgerningar

AG80. Unnt er að meta með áreiðanlegum hætti gangvirði fjárfestinga í eiginfjárgerningum þegar þeir eru ekki á skráðu markaðsverði á virkum markaði og afleiða sem tengjast og gera verður upp með afhendingu þess háttar óskráðra eiginfjárgerninga (sjá c-lið 46. liðar og 47. lið), ef a) breytileiki á bilinu, þar sem er að finna skynsamlegt gangvirðismat fyrir viðkomandi gerning, er ekki verulegur eða b) unnt er að meta með skynsamlegum hætti líkindi mats innan bilsins og nota til að meta gangvirði.

AG81. Til eru margs konar aðstæður þar sem breytileiki á bili skynsamlegs mats á gangvirði fjárfestinga í eiginfjárgerningum, sem eru ekki á skráðu markaðsverði og afleiða sem tengjast og gera verður upp með afhendingu þess háttar óskráðra eiginfjárgerninga (sjá c-lið 46. liðar og 47. lið), er ekki líklegur til að vera verulegur. Að öllu jöfnu er mögulegt að meta gangvirði fjáreignar sem eining hefur fengið frá utanaðkomandi aðila. Ef bilið, sem skynsamlegt mat á gangvirði liggur á, er verulegt og ekki er unnt að meta líkindin á mismunandi mati með skynsamlegum hætti er þó útilokað fyrir eininguna að meta gerninginn á gangvirði.

Ílag í virðismatsaðferðum

AG82. Viðeigandi aðferð til að meta gangvirði tiltekins fjármálagernings fæli í sér sannreynanleg markaðsgögn um markaðsaðstæðurnar og aðra þætti sem eru líklegir til að hafa áhrif á gangvirði gerningsins. Gangvirði fjármálagernings byggist á einum eða fleiri eftirfarandi þátta (og e.t.v. öðrum):

- a) tímavirði peninga (þ.e. grunnvextir eða áhættulausir vextir). Grunnvexti er yfirleitt hægt að leiða af sannreynanlegu verði ríkisskuldabréfa og þeir eru oft birtir í fjármálaritum. Dæmigert fyrir þessa vexti er að þeir breytast með áætluðum dagsetningum í sjóðstreymisspám sem fylgja arðsemislínu vaxta fyrir mismunandi tímaramma. Eining getur af hagkvæmnisástæðum notað viðurkennda og sannreynanlega, almenna vexti, s.s. LIBOR-vexti eða vaxtaskipti sem viðmiðunarvexti. (Vegna þess að vextir eins og LIBOR-vextir eru ekki áhættulausir vextir er leiðrétting vegna lánsáhættu, sem á við um tiltekinn fjármálagerning, miðuð við lánsáhættu hans í samanburði við lánsáhættu þessara viðmiðunarvaxta.) Í sumum löndum getur veruleg lánsáhætta fylgt ríkisskuldabréfum og þau bera e.t.v. ekki tryggja grunnvexti til viðmiðunar fyrir gerninga sem tilgreindir eru í viðkomandi gjaldmiðli. Sumar einingar í þessum löndum kunna að hafa betri lánsfjárfstöðu og lægri útlánsvexti en ríkisvaldið. Í slíku tilviki kann að eiga betur við að ákvarða grunnvexti með vísan til hæstu vaxta fyrirtækjaskuldabréfa sem gefin eru út í gjaldmiðli viðkomandi lögsagnarumdæmis.
- b) lánsáhætta Áhrif lánsáhættu á gangvirði (þ.e. yfirverðs miðað við grunnvexti vegna lánsáhættu) kunna að vera leidd af sannreynanlegu markaðsverði á gerningum með mismunandi lánsþæfisgæði, sem verslað er með, eða af sannreynanlegum útlánsvöxtum sem lánveitendur setja á lán með margs konar lánsþæfismati,
- c) gengi erlendra gjaldmiðla. Til eru virkir gjaldmiðilsmarkaðir fyrir flesta helstu gjaldmiðlana og verðið er skráð daglega í fjármálaritum,
- d) hrávöruverð. Til er sannreynanlegt markaðsverð fyrir margar hrávörur,
- e) verð á eigin fé. Verð (og verðvísitölur) eiginfjárgerninga, sem verslað er með, er auðveldlega sannreynanlegt á sumum mörkuðum. Nota má aðferðir, sem byggjast á núvirði, til að áætla ríkjandi markaðsverð eiginfjárgerninga þegar ekki er um að ræða neitt sannreynanlegt verð,
- f) óstöðugleiki (þ.e. umfang verðbreytinga á fjárgerningnum eða öðrum liðum í framtíðinni). Yfirleitt er unnt að meta óstöðugleika eigna í virkum viðskiptum með áreiðanlegum hætti út frá eldri markaðsgögnum eða með því að nota óstöðugleikann sem felst í ríkjandi markaðsverði,
- g) fyrirframgreiðsluáhætta og endurkaupaáhætta Unnt er að meta væntanlegt fyrirframgreiðslumynstur fjáreigna og væntanlegt endurkaupamynstur fjárskulda út frá sögulegum gögnum. (Gangvirði fjárskuldar, sem mótaðili getur keypt aftur, getur ekki verið lægra en núvirði endurkaupafjárhæðarinnar — sjá 49. lið.)

IAS 39

- h) umsýslukostnaður fjáreignar eða fjárskuldar. Unnt er að meta umsýslukostnað með samanburði við gildandi þóknun sem aðrir markaðsaðilar setja upp. Ef umsýslukostnaður fjáreignar eða fjárskuldar er verulegur og markaðsaðilar hafa sambærilegan kostnað tekur útgefandi tillit til hans við ákvörðun á gangvirði þeirrar fjáreignar eða fjárskuldar. Þegar samningsbundinn réttur til framtíðarþóknunar tekur gildi er líklegt að gangvirðið sé jafnt upphafskostnaðinum, sem greiddur var vegna hennar, nema framtíðarþóknun og tengdur kostnaður séu ekki í samræmi við samanburðarhæft markaðsverð.

Ágóði og tap (55–57. liður)

- AG83. Eining beitir IAS-staðli 21 á fjáreignir og fjárskuldir sem eru peningalegir liðir í samræmi við IAS-staðal 21 og tilgreindir í erlendum gjaldmiðli. Samkvæmt IAS-staðli 21 er ágóði og tap vegna gengismunar á peningalegum eignum og peningalegum skuldum fært í rekstrarreikningi. Undantekning er peningalegur liður sem er tilgreindur sem áhættuvarnargerningur annaðhvort í sjóðstreymisvörn (sjá 95.–101. lið) eða áhættuvörn vegna hreinnar fjárfestingar (sjá 102. lið). Í þeim tilgangi að færa gengiságóða og -tap samkvæmt IAS-staðli 21 er farið með peningalega fjáreign, sem er til sölu, eins og hún væri bókfærð á afskrifuðu kostnaðarverði í erlenda gjaldmiðlinum. Til samræmis við það er gengismunur vegna slíkrar fjáreignar, sem stafar af breytingum á afskrifuðu kostnaðarverði, færður í rekstrarreikningi og aðrar breytingar á bókfærðu verði eru færðar í samræmi við b-lið 55. liðar. Fyrir fjáreignir til sölu, sem ekki eru peningalegir liðir samkvæmt IAS-staðli 21 (t.d. eiginfjárgerningar), er tengdur gengisþáttur, ef um hann er að ræða, innifalinn í ágóða eða tapi sem er fært beint á eigið fé skv. b-lið 55. liðar. Ef áhættuvarnartengsl eru milli óafleiddrar peningalegrar eignar og óafleiddrar peningalegrar skuldar, eru breytingar á erlendum gjaldmiðilspáttum þessara fjármálagerninga færðar í rekstrarreikningi.

Virðisrýmun og óinnheimtanleiki fjáreigna (58.–70. liður)

Fjáreignir bókfærðar á afskrifuðu kostnaðarverði (63.–65. liður)

- AG84. Virðisrýmun fjáreignar, sem er bókfærð á afskrifuðu kostnaðarverði, er metin með því að nota upphaflega, virka vexti fjármálagerningsins vegna þess að afvöxtun á ríkjandi markaðsvöxtum hefði, í reynd, í för með sér gangvirðismat á fjáreignum sem annars væru metnar á afskrifuðu kostnaðarverði. Ef endursamið er um skilmála útláns, viðskiptakröfu eða fjárfestingar til gjalddaga eða þeim er breytt með öðrum hætti vegna fjárhagserfiðleika lántaka eða útgefanda, er virðisrýmun metin með því að nota upphaflegu, virku vextina fyrir breytingu á skilmálum. Sjóðstreymi í tengslum við skammtímakröfur er ekki afvaxtað ef áhrifin af afvöxtuninni eru óveruleg. Ef útlán, viðskiptakrafa eða fjárfesting til gjalddaga ber breytilega vexti, er afvöxtunarstuðullinn við mat á virðisrýmunartapi skv. 63. lið það ríkjandi, virka vaxtahlutfall (eitt eða fleiri) sem ákvarðað er samkvæmt samningnum. Skuldari getur notfært sér þá lausn að meta virðisrýmun fjáreignar, sem er bókfærð á afskrifuðu kostnaðarverði, út frá gangvirði gernings með því að styðjast við sannreynanlegt markaðsverð. Útreikningurinn á núvirði áætlaðs framtíðarsjóðstreymis veðsettrar fjáreignar endurspeglar sjóðstreymi sem getur stafað af því að gengið er að veði og kostnaður við yfirtöku á veðinu og sölu þess er dreginn frá, hvort sem líkur eru á þess háttar yfirtöku á veðinu eða ekki.
- AG85. Í ferlinu við mat á virðisrýmun er tekið tillit til allrar útlánaáhattu, ekki einvörðungu þeirrar sem stafar af litlum lánsþæfisgæðum. Ef eining notar t.d. innra lánaflökkunarferfi tekur hún tillit til allra lánaflökka, ekki einvörðungu þeirra sem sýna alvarlega skert lánstraust.
- AG86. Ferlið við að áætla fjárhæð virðisrýmunartaps getur annaðhvort leitt til einnar fjárhæðar eða nokkurra mögulegra fjárhæða á tilteknu bili. Í síðara tilvikinu færir einingin virðisrýmunartap sem er jafnt besta mati á bilinu (*) þar sem er að finna allar viðeigandi upplýsingar, sem teknar eru með í reikninginn og tiltækar eru áður en reikningsskilin eru gefin út, um ríkjandi aðstæður miðað við dagsetningu efnahagsreiknings.

(*) Í 39. lið IAS-staðals 37 eru leiðbeiningar um það hvernig eigi að ákvarða besta mat á bili mögulegra niðurstaðna.

- AG87. Að því er varðar sameiginlegt mat á virðisrýrnun eru fjáreignir flokkaðar eftir sambærilegum einkennum lánsáhættu sem gefa til kynna getu skuldara til að greiða allar fjárhæðir, sem fallnar eru í gjalddaga, samkvæmt samningsskilmálum (t.d. á grundvelli lánsáhættumats eða áhættuflokkunarferlis þar sem tekið er tillit til tegundar eignar, atvinnugreinar, landfræðilegrar legu, tegundar veðs, hversu langt er liðið frá gjalddaga og annarra viðeigandi þátta). Einkennin, sem eru valin, eiga við mat á framtíðarsjóðstreymi fyrir flokka þess háttar eigna, þar sem þau gefa til kynna getu skuldara til að greiða allar fjárhæðir, sem fallnar eru í gjalddaga, samkvæmt skilmálum samningsins um eignirnar sem verið er að meta. Líkur á tapi og önnur taptölfræði er þó mismunandi eftir stigi flokks frá a) eignum, sem hafa verið metnar hver fyrir sig með tilliti til virðisrýrnunar og verið án rýrnunar, til b) eigna, sem hafa ekki verið metnar hver fyrir sig með tilliti til virðisrýrnunar sem hefur leitt til þess að þörf gæti verið á mismunandi fjárhæðum vegna virðisrýrnunar. Ef eining á ekki eignaflokk með sambærilegum áhættueinkennum framkvæmir hún ekki viðbótarmatið.
- AG88. Virðisrýrnunartap sem er fært á flokksgrundvelli er til bráðabirgða á meðan beðið er eftir skilgreiningu á virðisrýrnunartapi á einstökum eignum í flokki fjáreigna sem eru metnar sameiginlega með tilliti til virðisrýrnunar. Jafnskjótt og tiltækar eru upplýsingarnar í flokki, þar sem tilgreint er sérstaklega tap á eignum með aðgreinda virðisrýrnun, eru þær eignir fjarlægðar úr flokknum.
- AG89. Framtíðarsjóðstreymi í flokki fjáreigna, sem eru metnar sameiginlega með tilliti til virðisrýrnunar, er metið á grundvelli fenginnar reynslu af tapi á eignum með lánsáhættueinkenni sem eru sambærileg við einkenni eignanna í flokknum. Einingar sem hafa enga reynslu af tapi, sem á sérstaklega við um þær, eða ófullnægjandi reynslu nota reynslu sambærilegra (e. peer group) eininga af sambærilegum flokkum fjáreigna. Fengin reynsla af tapi er leiðrétt út frá gildandi, sannreynanlegum gögnum til að endurspegla áhrifin af ríkjandi aðstæðum sem höfðu ekki áhrif á tímabilinu, sem fengin reynsla af tapi er grundvölluð á, og til að fjarlægja áhrifin af aðstæðunum á fyrra tímabili sem skipta ekki lengur máli. Mat á breytingum á framtíðarsjóðstreymi endurspeglar og er í beinu samræmi við breytingar á tengdum, sannreynanlegum gögnum frá tímabili til tímabils (s.s. breytingar á atvinnuleysisstölum, fasteignaverði, hrávöruverði, greiðslustöðu eða öðrum þáttum sem gefa vísbendingar um tap, sem samstæðan hefur orðið fyrir, og umfang þess). Aðferðafræðin og forsendur, sem notaðar eru til að meta framtíðarsjóðstreymi, eru endurskoðaðar reglulega til að draga úr mismun á mati á tapi og raunverulegu tapi.
- AG90. Sem dæmi um beitingu liðar AG89 getur eining ákvarðað á grundvelli fenginnar reynslu að ein af meginorsökum greiðslufalls á greiðslukortalanum sé andlát lántakandans. Einingin getur staðreynt að dánarhlutfallið sé óbreytt frá ári til árs. Engu að síður kunna nokkrir lántakenda í flokki greiðslukortautlána einingarinnar að hafa dáið á því ári, sem bendir til þess að virðisrýrnunartap hafi orðið á þeim lánnum, jafnvel þótt einingin hafi í árslok ekki ennþá vitneskju um hvaða tilteknu lántakendur hafi dáið. Það á því við að færa virðisrýrnunartap vegna þessa „orðna en ótilkynnta taps“ Á hinn bóginn væri ekki viðeigandi að færa virðisrýrnunartap vegna dauðsfalla, sem vænst er að verði á tímabili í framtíðinni, vegna þess að atburðurinn, sem nauðsynlegur er til að tapið verði (andlát lántakandans), hefur ekki enn átt sér stað.
- AG91. Þegar taphlutfall frá fyrra tímabili er notað við mat á framtíðarsjóðstreymi skiptir máli að upplýsingar um fyrra taphlutfall séu notaðar á flokka sem eru skilgreindir í samræmi við flokkana sem fyrra taphlutfall var mælt á. Þess vegna skal aðferðin, sem notuð er, gera kleift að tengja hvern flokk við upplýsingar um fyrri reynslu í eignaflokkum með sambærilegum lánsáhættueinkennum og viðeigandi, sannreynanleg gögn sem endurspegla ríkjandi aðstæður.
- AG92. Nota má aðferðir, sem byggjast á reikniformúlum eða tölfræði, til að ákvarða virðisrýrnunartap í fjáreignarflokkum (t.d. á lágum lánnum), svo framarlega sem þau eru í samræmi við kröfurarnar í 63.–65. lið og liðum AG87–AG91. Í öllum líkönum, sem notuð eru, eru áhrifin af tímavirði peninga tekin með, tekið tillit til sjóðstreymis alls eftirstandandi nýtingartíma eignar (ekki aðeins næsta árs), tekið tillit til aldurs lánanna í safninu og þau valda ekki virðisrýrnunartapi við upphaflega færslu fjáreignar.

Vaxtatekjur eftir færslu virðisrýrnunar

- AG93. Þegar fjáreign eða flokkur sambærilegra eigna hefur verið færður niður í kjölfar virðisrýrnunartaps eru vaxtatekjur eftir það færðar með því að nota vaxtahlutfallið, sem notað er til að afvaxta framtíðarsjóðstreymið, í þeim tilgangi að meta virðisrýrnunartapið.

IAS 39

Áhættuvörn (71.–102. liður)*Áhættuvarnargerningar (72.–77. liður)*

Gerningar sem teljast áhættuvarnargerningar (72. og 73. liður)

- AG94. Vænt tap á valrétti, sem eining selur, gæti verið umtalsvert meira en vænt virðisaukning tengds áhættuvarins liðar. Útgefinn valréttur dregur með öðrum orðum ekki með virkum hætti úr áhættu vegna áhættuvarins liðar sem hefur áhrif á rekstrarafkomu einingarinnar. Af þeim sökum telst útgefinn valréttur ekki vera áhættuvarnargerningur nema hann sé tilgreindur sem jöfnun á móti keyptum valrétti, þ.m.t. valréttur sem er innbyggður í annan fjármálagerning (t.d. útgefinn kaupréttur sem notaður er til að verja innkallanlega skuld). Gagnstætt því hefur keyptur valréttur í för með sér væntan ágóða, sem er jafn eða hærri en tapið, og þess vegna dregur hann hugsanlega úr áhættu vegna breytinga á gangvirði eða sjóðstreymi sem hafa áhrif á rekstrarafkomu einingarinnar. Í samræmi við það getur hann talist áhættuvarnargerningur.
- AG95. Tilgreina má fjárfestingu til gjalddaga, sem bókfærð er á afskrifuðu kostnaðarverði, sem áhættuvarnargerning sem vörn gagnvart gengisáhættu erlendra gjaldmiðla.
- AG96. Fjárfestingu í óskráðum eiginfjárgerningi, sem ekki er bókfærð á gangvirði vegna þess að ekki er hægt að meta gangvirði hans með áreiðanlegum hætti eða afleiða er tengd honum sem verður að gera upp með afhendingu á þess háttar óskráðum eiginfjárgerningi (sjá c-lið 46. liðar og 47. lið), er ekki hægt að tilgreina sem áhættuvarnargerning.
- AG97. Eiginfjárgerningar einingar eru ekki fjáreignir eða fjárskuldir einingarinnar og þess vegna er ekki hægt að tilgreina þá sem áhættuvarnargerninga.

Áhættuvarðir liðir (78.–84. liður)

Liðir sem teljast áhættuvarðir (78.–80. liður)

- AG98. Föst skuldbinding um að kaupa fyrirtæki við sameiningu fyrirtækja getur ekki verið áhættuvarinn liður nema gegn gengisáhættu erlendra gjaldmiðla, vegna þess að ekki er hægt að skilgreina sérstaklega og meta aðra áhættu sem varið er gegn. Önnur áhætta, sem hér er vísað til, er almenn áhætta í viðskiptum.
- AG99. Fjárfesting með hlutdeildaraðferðinni getur ekki verið áhættuvarinn liður í gangvirðisvörn vegna þess að með hlutdeildaraðferðinni er færður hlutur fjárfestisins í hagnaði eða tapi hlutdeildarfélagins fremur en breytingar á gangvirði fjárfestingarinnar. Eins getur fjárfesting í dótturfélagi í samstæðu ekki verið áhættuvarinn liður í gangvirðisvörn vegna þess að samstæðan færir hagnað eða tap dótturfélagsins í rekstrarreikningi fremur en breytingar á gangvirði fjárfestingarinnar. Annað gildir um áhættuvörn fyrir hreina fjárfestingu í erlendum rekstri vegna þess að það er vörn gegn áhættu vegna eignar í erlendum gjaldmiðli en ekki gangvirðisvörn gegn breytingu á virði fjárfestingarinnar.

Fjárhagsliðir tilgreindir sem áhættuvarðir liðir (81. liður og liður 81A)

- AG99A.[...] Einingin getur tilgreint allt sjóðstreymi allrar fjáreignarinnar eða fjárskuldarinnar sem varða liðinn og varið hana fyrir aðeins einni tiltekinni áhættu (t.d. aðeins fyrir breytingum sem rekja má til breytinga á LIBOR-vöxtum). Þegar t.d. er um að ræða fjárskuld með virkum vöxtum, sem eru 100 grunnstigum fyrir neðan LIBOR-vexti, getur eining tilgreint heildarskuldina sem áhættuvarinn lið (þ.e. höfuðstól að viðbættum vöxtum miðað við LIBOR-vexti að frádrögnum 100 grunnstigum) og varið breytinguna á gangvirði eða sjóðstreymi heildarskuldarinnar sem rekja má til breytinga á LIBOR-vöxtum. Einingin getur einnig valið annað áhættuvarnarhlutfall en einn á móti einum til að bæta skilvirkni varnarinnar, eins og lýst er í lið AG100.

AG99B. Auk þess getur einingin, ef fjármálagerningur með föstum vöxtum er varinn eftir að til hans er stofnað og vextir hafa breyst í millitíðinni, tilgreint hluta þeirra jafnan viðmiðunarvöxtum [...]. Ef eining stofnar t.d. til fjáreignar að fjárhæð 100 GE á föstum vöxtum og virkir vextir hennar eru 6% á sama tíma og LIBOR-vextir eru 4%. Hún byrjar að verja þessa eign nokkru síðar þegar LIBOR-vextir hafa hækkað í 8% og gangvirði eignarinnar hefur lækkað í 90 GE. Einingin reiknar út að ef hún hefði keypt eignina daginn þegar hún tilgreindi hana sem varinn lið, sem þá var að gangvirði 90 GE, hefðu virku vextirnir verið 9,5%. [...] Einingin getur tilgreint LIBOR-vaxtahluta sem nemur 8% sem er að hluta sammingsbundið vaxtasjóðstreymi og að hluta mismunurinn á gangvirðinu (þ.e. 90 GE) og fjárhæðinni sem skal endurgreiðast á gjalddaga (þ.e. 100 GE).

Ófjárhagslegir liðir tilgreindir sem áhættuvarðir liðir (82. liður)

AG100. Breytingar á verði hluta eða þáttar í ófjárhagslegri eign eða ófjárhagslegri skuld hafa yfirleitt ekki fyrrisjáanleg áhrif, sem hægt er að meta sérstaklega, á verð liðarins sem eru t.d. sambærileg við áhrif breytingar á markaðsvöxtum á verð verðbréfs. Þannig er ófjárhagsleg eign eða ófjárhagsleg skuld aðeins varinn liður sem heild eða sem gengisáhætta erlendra gjaldmiðla. Ef mismunur er á skilmálum áhættuvarnargerningsins og varða liðarins (eins og áhættuvörn fyrir áætluð innkaup á brasilísku kaffi með því að nota framvirkan samning um að kaupa kólumbískt kaffi með annars sambærilegum skilmálum) geta áhættuvarnartengslin engu að síður uppfyllt kröfur um áhættuvarnartengsl, að því tilskildu að skilyrðin í 88. lið séu uppfyllt, m.a. það að vænst er að áhættuvörnin sé mjög skilvirk. Í þessum tilgangi má fjárhæð áhættuvarnargerningsins vera hærri eða lægri en fjárhæð áhættuvarða liðarins ef það eykur skilvirkni áhættuvarnartengslanna. Unnt væri t.d. að gera aðhvarfsgreiningu til að greina tölfraðilegt samband milli áhættuvarða liðarins (t.d. viðskipta með brasilískt kaffi) og áhættuvarnargerningsins (t.d. viðskipta með kólumbískt kaffi). Ef um er að ræða gilt tölfraðilegt samband milli tveggja breytna (þ.e. milli einingarverðs brasilíska kaffisins og kólumbíska kaffisins) er hægt að nota hallann á aðhvarfslínunni til að ákvarða varnarhlutfallið sem hámarkar vænta skilvirkni. Ef hallinn á aðhvarfslínunni er t.d. 1,02 hámarkar áhættuvarnarhlutfall byggt á 0,98 einingum af áhættuvörðum liðum að magninu 1,00 af áhættuvarnargerningnum áætluðu skilvirknina. Áhættuvarnartengslin geta þó leitt til óskilvirkni sem er færð í rekstrarreikningi á meðan áhættuvarnartengslin vara.

Flokkar liða tilgreindir sem áhættuvarðir liðir (83. liður og liður 81A)

AG101. Áhættuvörn hreinnar heildarstöðu (t.d. hreinar heildareignir á föstum vöxtum og hreinar heildarskuldir á föstum vöxtum með sambærilega gjalddaga) í stað sérstaks áhættuvarins liðar uppfyllir ekki skilyrði fyrir áhættuvarnarreikningsskilum. Hægt er þó að fá fram nær sömu áhrif á rekstrarafkomu einingarinnar með áhættuvarnarreikningsskilum af þessari gerð ef hluti liðanna, sem liggja til grundvallar, er tilgreindur sem áhættuvarði liðurinn. Ef banki á t.d. eignir að fjárhæð 100 GE og skuldirnar nema 90 GE, með sambærilegri áhættu og skilmálum, og hann ver hreina eign, sem nemur 10 GE, gegn áhættu, getur hann tilgreint 10 GE sem áhættuvarða liðinn af þessum eignum. Hægt er að nota þessa tilgreiningu ef slíkar eignir og skuldir eru gerningar á föstum vöxtum, sem er þá gangvirðisvörn, eða ef þær eru gerningar á breytilegum vöxtum, sem er þá sjóðstreymisvörn. Eins getur eining, ef hún hefur gert fasta skuldbindingu um innkaup í erlendum gjaldmiðli að fjárhæð 100 GE og fasta skuldbindingu um að selja í erlenda gjaldmiðlinum fyrir andvirði 90 GE, varið nettófjárhæð sem nemur 10 GE með því að kaupa afleiðu og tilgreina hana sem áhættuvarnargerning í tengslum við þessar 10 GE í föstu skuldbindingunni um innkaup að fjárhæð 100 GE.

Áhættuvarnarreikningsskil (85.–102. liður)

AG102. Dæmi um gangvirðisvörn er vörn gegn áhættu vegna breytinga á gangvirði skuldagernings á föstum vöxtum í kjölfar breytinga á vöxtum. Útgefandi eða handhafi geta komið upp þess háttar áhættuvörn.

AG103. Dæmi um sjóðstreymisvörn er notkun skiptasamnings til að breyta skuld með fljóttandi vöxtum yfir í skuld með föstum vöxtum (þ.e. áhættuvörn fyrir framtíðarviðskipti þegar framtíðarsjóðstreymi, sem er verið að verja, er vaxtagreiðslurnar í framtíðinni).

IAS 39

AG104. Áhættuvörn fastrar skuldbindingar (t.d. vörn gegn breytingu á eldsneytisverði í tengslum við ófærða, samningsbundna skuldbindingu rafveitu um að kaupa eldsneyti á föstu verði) er áhættuvörn gegn áhættu vegna breytinga á gangvirði. Í samræmi við það er þess háttar áhættuvörn gangvirðisvörn. Skv. 87. lið væri þó einnig hægt að færa vörn vegna gengisáhættu erlendra gjaldmiðla í fastri skuldbindingu sem sjóðstreymisvörn.

Mat á skilvirkni áhættuvarnar

AG105. Áhættuvörn er einungis talin afar skilvirk ef eftirfarandi skilyrði eru uppfyllt:

- a) Þess er vænst þegar stofnað er til áhættuvarnarinnar og á síðari tímabilum að áhættuvörnin sé afar skilvirk við að hafa gagnstæð áhrif á breytingar á gangvirði eða sjóðstreymi sem rekja má til varinnar áhættu á tímabilinu sem áhættuvörnin er tilgreind. Hægt er að sýna fram á slíkar væntingar á ýmsa vegu, m.a. með samanburði á breytingum, sem hafa orðið á gangvirði eða sjóðstreymi áhættuvarða liðarins og rekja má til áhættunnar sem varið er gegn, við breytingar sem hafa orðið á gangvirði eða sjóðstreymi áhættuvarnargerningsins eða með því að sýna fram á að mikil tölfræðileg fylgni sé á milli gangvirðis eða sjóðstreymis áhættuvarða liðarins og gangvirðis eða sjóðstreymis áhættuvarnargerningsins. Einingin getur valið annað varnarhlutfall en einn á móti einum til að bæta skilvirkni áhættuvarnarinnar, eins og lýst er í lið AG100,
- b) raunverulegur árangur af áhættuvörninum er á bilinu 80–125%. Ef raunverulegur árangur er t.d. sá að tapið af áhættuvarnargerningnum er 120 GE og ágóði af staðgreiðslugerningnum 100 GE er hægt að meta gagnstæðu áhrifin með 120/100, sem er 120%, eða með 100/120, sem er 83%. Ef gert er ráð fyrir að áhættuvörnin uppfylli skilyrðin í a-lið yrði niðurstaða einingarinnar í þessu dæmi að áhættuvörnin hafi verið afar skilvirk.

AG106. Skilvirkni er metin, miðað við lágmark, þegar einingin gerir árleg reikningsskil eða árshlutareikningsskil sín.

AG107. Í staðlinum er ekki tilgreind nein sérstök aðferð til að meta skilvirkni áhættuvarnar. Aðferðin, sem eining beitir til að meta skilvirkni áhættuvarnar, fer eftir áhættustýringaráætlun hennar. Ef áhættustýringaráætlun einingarinnar er t.d. að leiðrétta fjárhæð áhættuvarnargerningsins reglulega til að endurspegla breytingar á áhættuvarnaðstæðum þarf einingin aðeins að sýna fram á að þess sé vænst að áhættuvörnin sé afar skilvirk á tímabilinu þar til fjárhæð áhættuvarnargerningsins er leiðrétt næst. Í sumum tilvikum beitir eining mismunandi aðferðum á mismunandi gerðir áhættuvarna. Meðal gagna einingar um áhættuvarnaráætlun eru matsaðferðir fyrir skilvirkni. Í þessum aðferðum er tekið fram hvort í matinu felist allur ágóði eða allt tap á áhættuvarnargerningi eða hvort tímavirði gerningsins sé undanskilið.

AG107A. [...].

AG108. Ef aðalskilmálar áhættuvarnargerningsins og áhættuvörðu eignarinnar, skuldarinnar, föstu skuldbindingarinnar eða afar líklegu, áætluðu framtíðarviðskiptanna eru eins er líklegt að breytingar á gangvirði og sjóðstreymi, sem rekja má til áhættu sem er varið gegn, jafni hver aðra að fullu út, bæði þegar áhættuvörnin er tekin upp og eftir það. Líklegt er t.d. að vaxtaskiptasamningur sé skilvirk vörn ef grundvallarfjárhæð og höfuðstóll, gildistími, endurákvörðunardagar vaxtakjara, dagsetningar greiðslna og vaxta og afborgana og grundvöllur vaxtamats eru þær sömu fyrir áhættuvarnargerninginn og áhættuvarða liðinn. Auk þess er áhættuvörn fyrir afar líkleg, vænt innskaup hrávöru með framvirkum samningi líkleg til að vera afar skilvirk ef:

- (a) framvirki samningurinn er um innskaup á sama magni af sömu hrávöru á sama tíma og stað og áhættuvörðu, væntu innskaupin,
- (b) gangvirði framvirka samningsins er núll þegar hann tekur gildi

og

- (c) annaðhvort er breytingin á undirverðinu eða yfirverðinu á framvirka samningnum undanskilin frá mati á skilvirkni og færð í rekstrarreikningi eða breytingin á áætluðu sjóðstreymi á afar líklegu, fyrirhuguðu viðskiptunum er byggð á framvirku verði hrávörunnar.

- AG109. Stundum jafnar áhættuvarnargerningurinn aðeins út hluta af áhættunni sem er varin. Áhættuvörn væri t.d. ekki fulllega skilvirk ef áhættuvarnargerningurinn og áhættuvarði liðurinn væru tilgreindir í mismunandi gjaldmiðlum sem fylgdust ekki að. Einnig væri vaxtaáhættuvörn, sem stýddist við afleiðu, ekki fulllega skilvirk ef hluta af breytingu á gangvirði afleiðunnar mætti rekja til lánsáhættu mótaðila.
- AG110. Ef áhættuvörn á að uppfylla skilyrði áhættuvarnarreikningsskila verður vörnin að tengjast sérstaklega skilgreindri og tilgreindri áhættu en ekki eingöngu almennri áhættu í viðskiptum einingarinnar, og verður um síðir að hafa áhrif á rekstrarafkomu einingarinnar. Áhættuvörn vegna úreldingar áþreifanlegrar eignar eða áhætta vegna upptöku fasteignar af hálfu ríkisvaldsins kemur ekki til álita í áhættuvarnarreikningsskilum; vegna þess að ekki er hægt að meta skilvirkni þess háttar áhættuvarnar með áreiðanlegum hætti.
- AG111. Þegar um er að ræða vaxtaáhættu kann að vera unnt að meta skilvirkni áhættuvarnar með því að semja áætlun um gjalddaga fyrir fjáreignir og fjárskuldir sem sýnir nettóvaxtaáhættu á hverju tímabili, að því tilskildu að nettóáhættan tengist tiltekinni eign eða skuld (eða tilteknum flokki eigna eða skulda eða tilteknum hluta þeirra) sem veldur áhættunni, og skilvirkni áhættuvarnar er metin með tilliti til þeirrar eignar eða skuldar.
- AG112. Við mat á skilvirkni áhættuvarnar tekur eining yfirleitt tillit til tímavirðis peninga. Fastir vextir áhættuvarins liðar þurfa ekki að vera nákvæmlega þeir sömu og fastir vextir vaxtaskiptasamnings sem tilgreindur er sem gangvirðisvörn. Breytilegir vextir vaxtaberandi eignar eða skuldar þurfa ekki heldur að vera þeir sömu og breytilegir vextir vaxtaskiptasamnings sem tilgreindur er sem sjóðstreymisvörn. Gangvirði vaxtaskiptasamnings ákvarðast af nettógreiðslum hans. Hægt er að breyta föstum og breytilegum vöxtum vaxtaskiptasamnings án þess að það hafi áhrif á nettógreiðsluna ef hvorum tveggja er breytt um sömu fjárhæð.
- AG113. Ef eining uppfyllir ekki skilyrði fyrir skilvirkni áhættuvarnar hættir einingin áhættuvarnarreikningsskilum frá síðasta degi sem sýnt var fram á að farið var að skilvirkni áhættuvarnar. Ef á hinn bóginn einingin skilgreinir atburðinn eða breytinguna á aðstæðum sem öllu því að áhættuvarnartengslin fullnægðu ekki skilyrðum fyrir skilvirkni og sýnir fram á að áhættuvörnin hafi verið skilvirk fyrir atburðinn eða breytinguna á aðstæðum hættir einingin áhættuvarnarreikningsskilum frá þeim degi sem atburðurinn eða breytingin á aðstæðum verður.

Áhættuvarnarreikningsskil á gangvirði fyrir safnvörn gegn vaxtaáhættu

- AG114. Fyrir gangvirðisvörn gagnvart vaxtaáhættu í tengslum við safn fjáreigna eða fjárskulda fullnægir eining kröfunum í þessum staðli ef hún fer eftir aðferðunum sem settar eru fram í a-i-lið og liðum AG115–AG132 hér að neðan:
- eining skilgreinir, sem hluta af áhættustýringarferlinu, safn liða sem hún vill verja gegn vaxtaáhættu. Í safninu kunna að vera eingöngu eignir, eingöngu skuldir eða bæði eignir og skuldir. Einingin getur skilgreint tvö eða fleiri söfn (t.d. getur einingin flokkað eignir, sem hún ætlar til sölu, í sérstakt safn), en þá fer hún eftir leiðbeiningunum hér fyrir neðan með hvert safn fyrir sig,
 - einingin greinir safnið í endurákvörðunarvaxtaímabil út frá væntanlegum, fremur en samningsbundnum, endurákvörðunardögum vaxtakjara. Greininguna í endurákvörðunarvaxtatímabil má framkvæma á ýmsan hátt, m.a. með því skipta sjóðstreymi niður á tímabilin, þegar vænst er að það komi inn, eða skipta grundvallarfjárhæðunum niður á öll tímabil þar til vænst er að vaxtaákvörðun eigi sér stað,
 - á grundvelli þessarar greiningar ákveður einingin fjárhæðina sem hún vill verja. Einingin tilgreinir sem áhættuvarða liðinn fjárhæð eigna eða skulda (en ekki nettófjárhæð) úr skilgreinda safninu sem er jöfn fjárhæðinni sem hún vill tilgreina sem áhættuvarða, [...].

IAS 39

- d) einingin tilgreinir vaxtaáhættuna sem hún ver. Þessi áhætta getur verið hluti af vaxtaáhættu hvers liðar í áhættuvörðu stöðunni, s.s. viðmiðunarvextir (t.d. LIBOR-vextir),
- e) einingin tilgreinir einn áhættuvarnargerning eða fleiri fyrir hvert endurákvörðunarvaxtatímabil,
- f) með því að nota tilgreiningarnar í c–e-lið hér að ofan metur einingin í upphafi og á síðari tímabilum hvort vænta megi að áhættuvörnin verði afar skilvirk á tímabilinu sem vörnin er tilgreind fyrir,
- g) einingin metur með reglulegu millibili þá breytingu á gangvirði áhættuvarða liðarins (eins og tilgreint er í c-lið) sem rekja má til áhættunnar, sem varið er gegn (eins og tilgreint er í d-lið), [...]. Að því tilskildu að ákvarðað hafi verið að áhættuvörnin hafi raunverulega verið afar skilvirk, þegar hún var metin með því að nota skjalfesta aðferð einingarinnar um mat á skilvirkni, færir einingin breytinguna á áhættuvarða liðnum sem ágóða eða tap í rekstrarreikningi og í einni eða tveimur sérlínum í efnahagsreikningi, eins og lýst er í lið 89A. Ekki þarf að skipta breytingunni á gangvirði niður á einstakar eignir eða skuldir,
- h) einingin metur breytinguna á gangvirði áhættuvarnargerningsins (-gerninganna) (eins og tilgreint er í e-lið) og færir hana sem ágóða eða tap í rekstrarreikningi. Gangvirði áhættuvarnargerningsins (-gerninganna) er fært sem eign eða skuld í efnahagsreikningi,
- i) óskilvirkni (*) er færð í rekstrarreikningi sem mismunur á breytingunni á gangvirði sem um getur í g-lið og breytingunni sem um getur í h-lið.

AG115. Þessari aðferð er lýst ítarlegar hér á eftir. Aðferðinni skal aðeins beita á gangvirðisvörn vegna vaxtaáhættu í tengslum við safn fjáreigna eða fjárskulda.

AG116. Í safninu, sem skilgreint er í a-lið liðar AG114, gætu verið eignir og skuldir. Í safninu gætu líka verið eingöngu eignir eða eingöngu skuldir. Safnið er notað til að ákvarða fjárhæð eignanna eða skuldanna sem einingin vill verja gegn áhættu. Sjálft safnið er þó ekki tilgreint sem áhættuvarinn liður.

AG117. Þegar b-lið liðar AG114 er beitt ákvarðar einingin væntan endurákvörðunardag vaxtakjara liðar miðað við þann dag sem er fyrir, annaðhvort væntanlegan gjalddaga liðarins eða þegar ákvarðað er miðað við markaðsvexti. Væntir endurákvörðunardagar vaxtakjara eru metnir þegar áhættuvörnin er komið á og á meðan hún er í gildi út frá fyrri reynslu og öðrum tiltækum upplýsingum, þar á meðal upplýsingum og væntingum um uppgreiðsluhlutfall og vexti og vixlverkan þar á milli. Einingar, sem hafa enga reynslu sem á sérstaklega við um þær eða ófullnægjandi reynslu, nota reynslu sambærilegra (e. peer group) eininga. Þetta mat má endurskoða reglulega og uppfæra það með hliðsjón af fenginni reynslu. Þegar um er að ræða lið á föstum vöxtum sem er uppgreiðanlegur er væntur endurákvörðunardagur vaxtakjara uppgreiðsludagurinn nema vaxtaákvörðun miðist við markaðsvexti á degi sem er fyrir. Fyrir flokk sambærilegra liða getur skiptingin á tímabil, sem byggð er á væntum endurákvörðunardögum vaxtakjara, verið í þeirri mynd að skipta tilteknum hundradshluta af flokknum, fremur en einstökum liðum, á hvert tímabil. Eining getur beitt annarri aðferðafræði við slíka úthlutun. Hún getur t.d. notað uppgreiðsluhlutfall sem margfaldara til að skipta afskrifanlegum útlánunum á tímabil eftir væntum endurákvörðunardögum vaxtakjara. Aðferðafræðin fyrir slíka skiptingu skal þó vera í samræmi við áhættustýringaraðferðir og -markmið einingarinnar.

AG118. Sem dæmi um tilgreininguna, sem sett er fram í c-lið liðar AG114, má taka að eining, sem metur á tilteknu endurákvörðunarvaxtatímabili eignir á föstum vöxtum að fjárhæð 100 GE og skuldir á föstum vöxtum að fjárhæð 80 GE, og ef hún ákveður að áhættuverja alla nettófjárhæðina, 20 GE, tilgreinir hún sem áhættuvarða liðinn eignir að fjárhæð 20 GE (hluta eignanna) (**).

Tilgreiningin er sett fram sem „fjárhæð í gjaldmiðli“ (þ.e. fjárhæð í dölum, evrum, pundum eða rand) fremur en sem einstakar eignir. Af því leiðir að allar eignirnar (eða skuldirnar) sem varða fjárhæðin er tekin af — þ.e. allar 100 GE eignanna í dæminu hér að framan — verða að vera liðir sem taka gangvirðisbreytingum í samræmi við breytingar á vöxtunum sem verið er að áhættuverja [...].

(*) Sama tillit verður að taka til mikilvægis í þessu sambandi og í öllum IFRS-stöðlunum.

(**) Einingu er heimilt samkvæmt staðlinum að tilgreina hvaða fjárhæð sem er af þeim eignum eða skuldum sem tiltækar eru og uppfylla skilyrði, þ.e. í þessu dæmi einhver eignafjárhæð á bilinu 0 GE til 100 GE.

AG119. Einingin fylgir einnig hinni tilgreiningunni og kröfum um skjalfestingu sem sett er fram í a-lið 88. liðar.

Að því er varðar áhættuvörn gegn vaxtaáhattu safns er stefna einingarinnar varðandi allar breytur, sem eru notaðar til að skilgreina fjárhæðina sem er áhættuvarin, og hvernig skilvirkni er metin tekin sérstaklega fram í þessari tilgreiningu og skjalfestingu, þ.m.t. eftirfarandi:

- a) hvaða eignir og skuldir á að taka með í safnvörminni og á hvaða grundvelli skuli fjarlægja þær úr safninu,
- b) hvernig einingin metur endurákvörðunardaga vaxtakjara, m.a. hvaða vaxtaforsendur liggja til grundvallar mati á uppgreiðsluhlutfalli og á hvaða grundvelli skuli breyta þessu mati. Sama aðferð er notuð bæði fyrir upphaflega matið, sem fer fram þegar eign eða skuld er tekin með í áhættuvarið safn, og fyrir síðari endurskoðanir á þess háttar mati,
- c) fjöldi og lengd endurákvörðunarvaxtatímabila,
- d) hve oft einingin mun prófa skilvirkni [...],
- e) aðferðafræðin, sem einingin notar til að ákvarða fjárhæð eigna eða skulda, sem er tilgreind sem varði liðurinn [...],
- f) [...]hvort einingin muni prófa skilvirkni fyrir hvert endurákvörðunarvaxtatímabil, fyrir öll tímabilin í heild eða með því að nota einhvers konar sambland af þessu tvennu.

Stefnumiðin, sem tekin eru sérstaklega fram í tilgreiningu og skjalfestingu á áhættuvarnartengslum, skulu vera í samræmi við áhættustýringaraðferðir og -markmið einingarinnar. Breytingar á stefnumiðum skulu ekki vera geðþóttaákvörðanir. Þær skulu helgast af breytingum á markaðsaðstæðum og öðrum þáttum og byggjast á og samræmast áhættustýringaraðferðum og -markmiðum einingarinnar.

AG120. Áhættuvarnargerningurinn, sem um getur í e-lið liðar AG114, getur verið ein afleiða eða safn afleiðna, sem allar eru í vaxtaáhattunni sem varið er gegn og tilgreind er í d-lið liðar AG114 (t.d. safn vaxtaskiptasamninga sem allir eru háðir LIBOR-vöxtum). Í slíku safni afleiðna geta verið áhættustöður sem jafna hver aðra út. Í því mega þó ekki vera útgefnir valréttir eða útgefnir nettóvalréttir vegna þess að ekki er heimilt samkvæmt staðlinum (*) að tilgreina þess háttar valrétti sem áhættuvarnargerninga (nema þegar útgefninn valréttur er tilgreindur sem jöfnun á móti keyptum valrétti). Ef áhættuvarnargerningurinn ver fjárhæðina, sem er tilgreind í c-lið liðar AG114, lengur en í eitt endurákvörðunarvaxtatímabil er honum skipt á öll tímabilin sem hann ver. Áhættuvarnargerningnum í heild verður hins vegar að skipta á þessi endurákvörðunarvaxtatímabil vegna þess að ekki er heimilt samkvæmt staðlinum (**) að tilgreina aðeins áhættuvarnartengsl fyrir hluta tímabilsins sem áhættuvarnargerningurinn er útistandandi.

AG121. Þegar einingin metur breytinguna á gangvirði uppgreiðanlegs liðar í samræmi við g-lið liðar AG114 hefur breyting á vöxtum áhrif á gangvirði uppgreiðanlega liðarins á tvo vegu: hún hefur áhrif á gangvirði sammingsbundins sjóðstreymis og gangvirði uppgreiðsluréttarins sem felst í uppgreiðanlega liðnum. Einingu er heimilt skv. 81. lið staðalsins að tilgreina hluta fjáreignar eða fjárskuldar, sem er í sameiginlegri áhættu, sem er áhættuvarði liðurinn, að því tilskildu að hægt sé að meta skilvirknina. [...].

AG122. Í staðlinum er ekki tekið fram hvaða aðferðir skuli notaðar til að ákvarða fjárhæðina, sem um getur í g-lið liðar AG114, þ.e.a.s. breytinguna á gangvirði áhættuvarða liðarins sem rekja má til áhættunnar sem varið er gegn. [...]. Ekki er rétt að gera ráð fyrir að breytingar á gangvirði áhættuvarða liðarins séu jafnar breytingum á virði áhættuvarnargerningsins.

AG123. Í lið 89A er gerð krafa um það að breyting á virði eignarinnar sé sett fram í sérlínu undir eignum, ef áhættuvarði liðurinn á tilteknu endurákvörðunarvaxtatímabili er eign. Ef áhættuvarinn liður á tilteknu endurákvörðunarvaxtatímabili er hins vegar skuld, er breytingin á virði hennar sett fram í sérlínu meðal skulda. Þetta eru sérlínurnar sem getið er um í g-lið liðar AG114. Ekki er krafist sérstakrar skiptingar niður á einstakar eignir (eða skuldir).

(*) sjá 77. lið og lið AG94

(**) sjá 75. lið

IAS 39

AG124. Í i-lið liðar AG114 kemur fram að óskilvirkni nemur því marki sem breytingin á gangvirði áhættuvarða liðarins, sem rekja má til vörðu áhættunnar, er ólík breytingunni á gangvirði áhættuvörðu afleiðunnar.

Slíkur mismunur getur orðið til við margar aðstæður, m.a.:

- a) [...];
- b) virði liða í áhættuvarða safninu rýrnar eða þeir eru afskrifaðir,
- c) greiðsludagur áhættuvarnargerningsins og áhættuvarða liðarins eru ekki þeir sömu
og
- d) aðrar ástæður [...].

Þess háttar óskilvirkni (*) skal skilgreina og færa í rekstrarreikningi.

AG125. Yfirleitt batnar skilvirkni áhættuvarnarinnar:

- a) ef einingin áætlað liði með mismunandi uppgreiðslueiginleikum þannig að tekið er tillit til mismunandi uppgreiðsluhegðunar,
- b) þegar fjöldi liða í safninu er stærri. Þegar aðeins fáir liðir eru í safninu er líklegt að óskilvirkni verði tiltölulega mikil ef einn liðanna er greiddur upp fyrir eða síðar en vænst er. Hins vegar verða spár um uppgreiðsluhegðun nákvæmari þegar margir liðir eru í safninu,
- c) þegar notuð eru skemmri endurákvörðunarvaxtatímabil (endurákvörðunarvaxtatímabilin eru t.d. einn mánuður í stað þriggja). Skemmri endurákvörðunarvaxtatímabil draga úr áhrifum misþörunar á endurákvörðunardögum vaxtakjara og greiðsludagsetningum (innan endurákvörðunarvaxtatímabilsins) áhættuvarða liðarins og sömu dagsetningum áhættuvarnargerningsins,
- d) því oftast sem fjárhæð áhættuvarnargerningsins er leiðrétt til að endurspeglar breytingar á áhættuvarða liðnum (t.d. vegna breytinga á væntingum um uppgreiðslu).

AG126. Eining prófar skilvirkni með reglulegu millibili. [...].

AG127. Þegar skilvirkni er metin greinir einingin endurskoðun á áætluðum endurákvörðunardögum vaxtakjara fyrirleggjandi eigna (eða skulda) frá stofnun nýrra eigna (eða skulda) þar sem einungis þær fyrrnefndu valda óskilvirkni. [...]. Þegar óskilvirkni hefur verið færð, eins og greint er frá hér að framan, fastsetur einingin nýtt mat á heildareignum (eða -skuldum) á hverju endurákvörðunarvaxtatímabili, þ.m.t. nýjar eignir (eða skuldir), sem hefur verið stofnað til frá því skilvirknin var prófuð síðast, og tilgreinir nýja fjárhæð áhættuvarða liðarins og nýja hundraðstölu sem áhættuvörðu hundraðstóluna. [...].

AG128. Liðir, sem voru upphaflega áætlaðir innan endurákvörðunarvaxtatímabils, kunna að vera afskráðir vegna þess að uppgreiðsla eða niðurfærsla áttu sér stað fyrir en vænst var vegna virðisrýrnunar eða sölu. Þegar þetta gerist skal fjárlægja fjárhæð breytingar á gangvirðinu, sem innifalin er í séríunni sem um getur í g-lið liðar AG114 og tengist afskráða liðnum, úr efnahagsreikningnum og taka hana með í ágóða eða tapi sem stafar af afskráningu liðarins. Í þessu skyni er nauðsynlegt að kunna skil á endurákvörðunarvaxtatímabilinu (-tímabilinum), sem afskráði liðurinn var áætlaður á, vegna þess að það ákvarðar endurákvörðunarvaxtatímabilið (-tímabilin) sem þarf að fjárlægja hann úr og þar af leiðandi fjárhæðina sem á að fella brott úr séríunni sem um getur í g-lið liðar AG114. Þegar liður er afskráður, ef unnt er að ákvarða innan hvaða tímabils hann var, er hann felldur brott úr því tímabili. Ef ekki, er hann felldur brott úr elsta tímabilinu, ef afskráningin stafaði af því að uppgreiðslan var hærri en vænst var eða er skipt niður á öll tímabilin, sem afskráði liðurinn var í, á kerfisbundnum og skynsamlegum grundvelli, ef liðurinn var seldur eða rýrnaði í verði.

AG129. Auk þess eru allar fjárhæðir, sem tengjast tilteknu tímabili og hafa ekki verið afskráðar þegar tímabilið rennur út, færðar í rekstrarreikningi á þeim tíma (sjá lið 89A). [...].

AG130. [...].

(*) Sama tillit verður að taka til mikilvægis í þessu sambandi og í öllum IFRS-stöðlunum.

IAS 39

- AG131. Ef áhættuvarða fjárhæðin er lækkuð á endurákvörðunarvaxtatímabili án þess að tengdar eignir (eða skuldir) séu afskráðar, skal afskrifa fjárhæðina, sem er innifalin í sérlnunni sem um getur í g-lið AG114 og tengist lækkuninni, í samræmi við 92. lið.
- AG132. Eining getur óskað eftir að beita aðferðinni, sem sett er fram í liðum AG114–AG131, á safnvörn sem hefur áður verið færð sem sjóðstreymisvörn í samræmi við IAS-staðal 39. Þess háttar eining myndi afturkalla fyrri tilgreiningu á sjóðstreymisvörn í samræmi við d-lið 101. liðar og fara að kröfunum sem settar eru fram í þeim lið. Hún myndi einnig endurtilgreina áhættuvörnina sem gangvirðisvörn og beita aðferðinni, sem sett er fram í liðum AG114–AG131 framvirkt, á síðari reikningstímabil.
-

IAS 39

Viðbætur B

Breytingar á öðrum yfirlýsingum

Breytingunum í þessum viðbæti skal beitt að því er varðar árleg tímabil sem hefjast 1. janúar 2005. Ef eining beitir þessum staðli á fyrra tímabil taka þessar breytingar gildi fyrir það fyrra tímabil.

Breytingar á IFRS-staðli 1

B1. IFRS-staðli 1, *innleiðing alþjóðlegra reikningsskilastaðla*, er breytt eins og lýst er hér á eftir:

Staðall

Bætt er við liðum 25A, 27A, 36A og 47A og 13., 27. og 30. lið er breytt og verða svohljóðandi:

13 Eining getur kosið að nota eina eða fleiri af eftirfarandi undanþágum:

- a) ...
- e) samsettir fjármálagerningar (23. liður),
- f) eignir og skuldir dótturfélaga, hlutdeildarfélaga og samrekstrar (24. og 25. liður),

og
- g) tilgreining áður færðra fjármálagerna (liður 25A).

Tilgreining áður færðra fjármálagerna

- 25A Samkvæmt IAS-staðli 39, *fjármálagerningar: færsla og mat* er heimilt við upphaflega færslu að tilgreina fjármálagerning sem fjáreign eða fjárskuld á gangvirdi í gegnum rekstrarreikning eða sem hann sé til sölu. Þrátt fyrir þessa kröfu er einingu heimilt að gera þess háttar tilgreiningu þegar skipt er yfir í IFRS-staðla.
- 27 Að undanskildu því sem heimilt er skv. lið 27A, skal notandi, sem beitir stöðlunum í fyrsta sinn, fara framvirkt að afskráningarkröfunum í IAS-staðli 39 fyrir viðskipti sem verða 1. janúar 2004 eða síðar. Með öðrum orðum ef notandi, sem beitir IFRS-stöðlum í fyrsta sinn, afskráði fjáreignir, sem ekki eru afleiddar, og fjárskuldir, sem ekki eru afleiddar, samkvæmt góðri reikningsskilavenju, sem áður var fylgt, á fjárhagsári sem hófst fyrir 1. janúar 2004 skal hann ekki færa þær eignir og skuldir samkvæmt IFRS-stöðlum (nema að þær uppfylli skilyrði fyrir færslu vegna síðari viðskipta eða atburðar).
- 27A Þrátt fyrir 27. lið má eining beita afskráningarákvæðunum í IAS-staðli 39 afturvirkir frá þeim degi, sem einingin velur, að því tilskildu að upplýsingarnar, sem þarf til að beita IAS-staðli 39 á fjáreignir og fjárskuldir, sem hafa verið afskráðar vegna fyrri viðskipta, hafi legið fyrir þegar þau viðskipti voru upphaflega færð.
- 30 Ef eining hefur tilgreint viðskipti sem áhættuvörn fyrir þann tíma sem skipt var yfir í IFRS-staðla, en áhættuvörnin uppfyllir ekki skilyrði áhættuvarnarreikningsskila í IAS-staðli 39 skal einingin beita 91. og 101. lið IAS-staðals 39 til að hætta áhættuvarnarreikningsskilum. Viðskipti, sem eiga sér stað áður en skipt er yfir í IFRS-staðla, skal ekki tilgreina afturvirkir sem áhættuvörn.

Undanþága frá kröfunni um að endurgera samanburðarupplýsingar fyrir IAS-staðal 39

- 36A Í fyrstu reikningsskilum sínum samkvæmt IFRS-stöðlum skal eining, sem innleiðir IFRS-staðla fyrir 1. janúar 2006, setja fram samanburðarupplýsingar fyrir a.m.k. eitt ár, en þessar samanburðarupplýsingar þurfa ekki að samrýmast IAS-staðli 32 og IAS-staðli 39. Eining, sem kys að setja fram samanburðarupplýsingar sem samrýmast ekki IAS-staðli 32 og IAS-staðli 39 á fyrsta aðlögunarárinu, skal:
 - a) beita góðum reikningsskilavenjum, sem hún fylgdi áður, á fjármálagerna innan gildissviðs IAS-staðals 32 og IAS-staðals 39 í samanburðarupplýsingunum,

b) greina frá því ásamt grunninum sem þessar upplýsingar eru byggðar á,

og

c) greina frá eðli helstu leiðréttinga sem þyrfti til að upplýsingarnar samrýmdust IAS-staðli 32 og IAS-staðli 39. Einingin þarf ekki að setja þessar leiðréttingar fram í tölum. Einingin skal þó fara með allar leiðréttingar sem verðar milli efnahagsreiknings á reikningsskiladegi samanburðartímabils (þ.e. efnahagsreiknings sem tekur til samanburðarupplýsinga samkvæmt góðum reikningsskilavenjum sem áður var fylgt) og efnahagsreiknings við upphaf fyrsta reikningsskilatímabils samkvæmt IFRS-stöðlum (þ.e. fyrsta tímabils með upplýsingum sem eru í samræmi við IAS-staðal 32 og IAS-staðal 39) eins og þær stafi af breytingum á reikningsskilaaðferð og veita þær upplýsingar sem krafist er í a–f-lið 28. liðar í IAS-staðli 8. Ákvæði f-liðar 28. liðar gilda aðeins um fjárhæðir sem settar eru fram í efnahagsreikningi á reikningsskiladegi samanburðartímabilsins.

Ef um er að ræða einingu sem kýs að setja fram samanburðarupplýsingar sem samrýmast ekki IAS-staðli 32 og IAS-staðli 39 skulu tilvísanir í „daginn sem skipt er yfir í IFRS-staðla“ merkja upphaf fyrsta reikningsskilatímabils samkvæmt IFRS-stöðlum þó einungis þegar um er að ræða IAS-staðal 32 og IAS-staðal 39.

Tilgreining fjáreigna eða fjárskulda

43A Einingu er heimilt að tilgreina áður færða fjáreign eða fjárskuld sem fjáreign eða fjárskuld við gangvirði í gegnum rekstrarreikning eða til sölu í samræmi við lið 25A. Einingin skal greina frá gangvirði fjáreigna eða fjárskulda, sem tilgreindar eru í hverjum flokki, ásamt skilgreiningunni og bókfærðu verði í fyrri reikningsskilunum.

Viðbætur A

Eftirfarandi skilgreining bætist við:

fyrsta reikningsskilatímabil samkvæmt IFRS-stöðlum Reikningsskilatímabilið sem endar á **reikningsskiladegi fyrstu reikningsskila** einingar **samkvæmt IFRS-stöðlum**.

Breytingar á IAS-staðli 12

B2. IAS-staðli 12, tekjuskattar, er breytt eins og lýst er hér á eftir.

Fyrstu setningu 20. liðar er breytt og verður svohljóðandi:

20. Samkvæmt alþjóðlegum reikningsskilastöðlum (IFRS) er heimilt að bókfæra tiltekna eignir á gangvirði eða endurmeta þær (sjá t.d. IAS-staðal 16, *varanlegir rekstrarffármunir*, IAS-staðal 38, *óefnislegar eignir*, IAS-staðal 39, *fjármálagerningar: færsla og mat*, og IAS-staðal 40, *fjárfestingareignir*).

Breytingar á IAS-staðli 18

B3. IAS-staðli 18, *reglulegar tekjur*, er breytt eins og lýst er hér á eftir.

Ákvæðum 30. liðar er breytt og verður svohljóðandi:

30. Færa skal reglulegar tekjur, miðað við eftirfarandi grundvallaratriði:

a) *vextir skulu færðir með aðferð virkra vaxta eins og mælt er fyrir um í 9. lið og liðum AG5–AG8 í IAS-staðli 39.*

b) *færa skal höfundarlaun á rekstrargrunni í samræmi við efni viðkomandi samkomulags*

og

c) *færa skal arð þegar réttur hluthafa til að taka við greiðslu hefur verið ákvarðaður.*

Ákvæði 31. liðar falli brott.

IAS 39

Breytingar á IAS-staðli 19

- B4. [Breyting á ekki við um staðlana eina og sér.]

Breytingar á IAS-staðli 30

- B5. IAS-staðli 30, *upplýsingagjöf í reikningsskilum banka og sambærilegra fjármálastofnana*, er breytt eins og lýst er hér á eftir.

Ákvæðum 8. liðar er breytt og verða svohljóðandi:

8. Bankar nota mismunandi aðferðir við færslu og mat liða í reikningsskilum. Þó að samhæfing þessara aðferða sé æskileg er hún utan gildissviðs þessa staðals. Til að fara að kröfum IAS-staðals 1, *framsetning reikningsskila*, og gera notendum þar með kleift að skilja forsendurnar sem reikningsskil banka byggjast á, getur verið nauðsynlegt að veita upplýsingar um reikningsskilaaðferðir sem snerta eftirfarandi liði:

....

- d) á hvaða grundvelli ákvarðanir um virðisrýrnunartöp á útlánnum og fyrirframgreiðslum og um niðurfærslur á óinnheimtanlegum útlánnum eru teknar (sjá 43.–49. lið),

og

...

Ákvæðum 10. liðar er breytt og verða svohljóðandi:

10. *Til viðbótar kröfum sem gerðar eru í öðrum stöðlum skal greina frá eftirfarandi tekju- og gjaldaliðum í rekstrarreikningi eða skýringum með reikningsskilunum en þó skal ekki einskorða upplýsingarnar við þá liði:*

vaxtatekjur og sambærilegar tekjur,

vaxtagjöld og sambærileg gjöld,

arðstekjur,

þjónustutekjur og umboðstekjur,

þjónustugjöld og umboðsgjöld,

hagnað að frádregnu tapi af veltuverðbréfum,

hagnað að frádregnu tapi af fjárfestingarverðbréfum,

hagnað að frádregnu tapi af viðskiptum með erlenda gjaldmiðla,

aðrar rekstrartekjur

virðisrýrnunartap á útlánnum og fyrirframgreiðslum,

almennan stjórnunarkostnað,

og

annan rekstrarkostnað.

Ákvæðum 13. liðar er breytt og verða svohljóðandi:

13. *Ekki skal jafna tekju- og gjaldaliðum saman nema þeim liðum sem eru í tengslum við áhættuvörn og eignir og skuldir sem hafa verið jafnaðar saman í samræmi við IAS-staðal 32.*

Ákvæðum 14. liðar er breytt og verða svohljóðandi:

14. Jöfnun í öðrum tilvikum en þeim sem tengjast áhættuvörnum og eignum og skuldum, sem hafa verið jafnaðar saman, eins og lýst er í IAS-staðli 32, kemur í veg fyrir að notendur geti metið árangur einstakra þátta í starfsemi banka og þá ávöxtun sem hann hefur af tilteknum eignaflokkum.

Ákvæði 23. liðar falli brott.

Ákvæðum 24. og 25. liðar er breytt og verða svohljóðandi:

24. *Banki skal greina frá gangvirði hvers flokks fjáreigna og -skulda sinna eins og krafist er í IAS-staðli 32, fjármálagerningar: upplýsingar og framsetning.*

25. Í IAS-staðli 39 er kveðið á um ferns konar flokka fjáreigna: útlán og viðskiptakröfur, fjárfestingar til gjalddaga, fjáreignir á gangvirði í gegnum rekstrarreikning og fjáreignir til sölu. Banki skal a.m.k. greina frá gangvirði fjáreigna sinna í þessum fjórum flokkum.

Ákvæði iv. og v. undirliðar b-liðar 26. liðar eru felld brott.

Úr 28. lið er síðasta setningin felld brott.

Ákvæðum 43. og 44. liðar er breytt og verða svohljóðandi:

43. *Banki skal greina frá eftirfarandi:*

a) *reikningsskúlaáferðinni sem lýsir forsendunum fyrir því að óinnheimtanleg útlán og fyrirframgreiðslur eru færð sem gjöld og færð niður í núll*

b) *sundurliðuðum breytingum á afskriftareikningi vegna virðisrýrnunartaps á útlánnum og fyrirframgreiðslum á tímabilinu. Bankinn skal greina sérstaklega frá fjárhæðinni, sem færð er sem gjöld á tímabilinu vegna virðisrýrnunartaps á óinnheimtanlegum útlánnum og fyrirframgreiðslum, fjárhæðinni, sem er færð út á tímabilinu vegna útlána, og fyrirgreiðslna og fjárhæðinni, sem er tekjufærð á tímabilinu vegna útlána og fyrirframgreiðslna sem áður voru færð út en hafa verið endurheimt,*

c) *heildarfjárhæð afskriftareiknings vegna virðisrýrnunartaps á útlánnum og fyrirframgreiðslum miðað við dagsetningu efnahagsreiknings.*

44. *Allar fjárhæðir, sem hafa verið teknar frá vegna tapa á útlánnum og fyrirframgreiðslum til viðbótar virðisrýrnunartöpum sem færð eru samkvæmt IAS-staðli 39 á lánnum og fyrirframgreiðslum, skal særa sem lækkun óráðstafaðs eigin fjár. Öll bakfærsla, sem stafar af lækkun slíkra fjárhæða, leiðir til hækkunar á óráðstöfuðu eigin fé og er ekki talin með við ákvörðun á hagnaði eða tapi á tímabilinu.*

Ákvæði 45. liðar falla brott.

Ákvæðum 46. liðar er breytt og verða svohljóðandi:

46. Við staðbundnar aðstæður eða í staðbundinni löggjöf getur þess verið krafist eða heimilað að banki taki frá fjárhæðir vegna virðisrýrnunartaps af útlánnum eða fyrirframgreiðslum til viðbótar við þau töp sem hafa verið færð samkvæmt IAS-staðli 39. Þegar slíkar fjárhæðir eru teknar frá teljast þær ávallt ráðstöfun óráðstafaðs eigin fjár en ekki gjöld við ákvörðun á hagnaði eða tapi. Eins leiðir öll bakfærsla, sem stafar af lækkun slíkra fjárhæða, til hækkunar á óráðstöfuðu eigin fé og er ekki talin með við ákvörðun á hagnaði eða tapi.

IAS 39

Ákvæðum 47. liðar er breytt og verða svohljóðandi:

47. Notendur reikningsskila banka þurfa að vita hvaða áhrif virðisrýrnunartöp á útlánunum og fyrirframgreiðslum hafa haft á fjárhagsstöðu og árangur bankans. Þetta auðveldar þeim að dæma um skilvirkni bankans í nýtingu á fjármunum sínum. Þess vegna greinir banki frá heildarfjárhæð afskriftareiknings vegna virðisrýrnunartapa á útlánunum og fyrirframgreiðslum, miðað við dagsetningu efnahagsreiknings, og hreyfingum á afskriftareikningnum á tímabilinu. Hreyfingar á afskriftareikningnum, þ.m.t. fjárhæðir sem áður hafa verið færðar út en hafa verið endurheimtar á reikningsskilatímabilinu, eru sýndar sérstaklega.

Ákvæði 48. liðar falla brott.

Ákvæðum 49. liðar er breytt og verða svohljóðandi:

49. Þegar ekki er hægt að endurheimta útlán og fyrirframgreiðslur eru þau færð út og færð til lækkunar á afskriftareikningi vegna virðisrýrnunartapa. Í sumum tilvikum eru þau ekki færð niður fyrr en að allri nauðsynlegri, lagalegri málsmeðferð er lokið og fjárhæð virðisrýrnunartapsins hefur verið endanlega ákvörðuð. Í öðrum tilvikum eru þau færð niður fyrr, t.d. þegar lántakandinn hefur ekki greitt vexti eða endurgreitt neitt af gjaldföllum höfuðstól á tilteknu tímabili. Þar sem mismunandi er á hvaða tíma óinnheimtanleg útlán og fyrirframgreiðslur eru færð niður getur heildarfjárhæð útlána og fyrirframgreiðslna og afskriftareiknings vegna virðisrýrnunartapa verið talsvert breytileg við sambærilegar aðstæður. Þar af leiðandi greinir banki frá þeirri aðferð sem hann notar við að færa niður óinnheimtanleg útlán og fyrirframgreiðslur.

Í 58. lið er c-lið breytt og verður svohljóðandi:

- c) fjárhæðum gjalda, sem eru færðar á tímabilinu vegna virðisrýrnunartaps á útlánunum og fyrirframgreiðslum og fjárhæðum afskriftareiknings útlána, miðað við dagsetningu efnahagsreiknings,

og

...

Breytingar á IAS-staðli 32

- B6. IAS-staðli 32, *fjármálagerningar: upplýsingar og framsetning*, er breytt eins og lýst er hér á eftir.

Ákvæðum 96. liðar er breytt og verða svohljóðandi:

96. *Eining skal beita þessum staðli fyrir árleg tímabil sem hefst 1. janúar 2005 eða síðar. Heimilt er að taka breytingarnar upp fyrr. Eining skal ekki beita þessum staðli að því er varðar árleg tímabil sem hefst fyrir 1. janúar 2005 nema að hún beiti einnig IAS-staðli 39 (útg. í desember 2003), þ.m.t. breytingar sem gefnar voru út í mars 2004. Ef fyrirtæki beitir þessum staðli að því er varðar tímabil sem hefst fyrir 1. janúar 2005 skal það greina frá því.*

Breytingar á IAS-staðli 36

- B7. IAS-staðli 36, *virðisrýrnun eigna*, er breytt eins og lýst er hér á eftir:

Staðall

Ákvæðum 1. liðar er breytt og verða svohljóðandi:

1. *Þessum staðli skal beita við færslu virðisrýrnunar allra eigna, annarra en:*

...

- e) *ffjáreigna, sem falla undir gildissvið IAS-staðals 39, fjármálagerningar: færsla og mat,*

...

Breytingar á IAS-staðli 37

B8. IAS-staðli 37, *reiknaðar skuldbindingar, óvissar skuldir og óvissar eignir*, er breytt eins og lýst er hér á eftir.

Ákvæðum 1. og 2. liðar er breytt og verða svohljóðandi:

1. **Allar einingar skulu beita þessum staðli þegar þær færa reiknaðar skuldbindingar, óvissar skuldir og óvissar eignir nema:**

a) þær sem stafa af úppfylltum samningum nema þegar samningurinn er íþyngjandi,

b) þær sem verða til hjá tryggingaeiningum vegna samninga við tryggingartaka

og

c) þær sem annar staðall nær til.

2. Þessi staðall gildir ekki um fjármálagerninga (þ.m.t. ábyrgðir) sem falla innan gildissviðs IAS-staðals 39, *fjármálagerningar: færsla og mat*. Fyrir fjárhagslegar tryggingar, sem falla ekki undir gildissvið IAS-staðals 39, gildir þessi staðall eins og sett er fram í 1-lið 2. liðar IAS-staðals 39.

Breytingar á 27. túlkun fastanefndarinnar um túlkanir

B9. [Breyting á ekki við um staðlana eina og sér]
